

Grupa Kapitałowa
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółki Akcyjnej

Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej
na dzień 31 grudnia 2018 i za rok obrotowy
zakończony tego dnia

Spis treści

Słownik	4
Podsumowanie	7
Podstawa sporządzenia	7
Działalność i wyniki operacyjne Grupy PZU	7
System zarządzania	9
Profil ryzyka	9
Wycena dla celów wypłacalności	10
Zarządzanie kapitałem	11
A. Działalność i wyniki operacyjne	12
A.1. Działalność	12
A.2. Wynik z działalności operacyjnej	15
A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)	18
A.4. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	19
A.5. Wszelkie inne informacje	20
B. System zarządzania	23
B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania	23
B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji	29
B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności	31
B.4. System kontroli wewnętrznej	35
B.5. Funkcja audytu wewnętrznego	37
B.6. Funkcja aktuarialna	38
B.7. Outsourcing	39
C. Profil ryzyka	40
C.1. Ryzyko aktuarialne	45
C.2. Ryzyko rynkowe	51
C.3. Ryzyko kredytowe / ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	53
C.4. Ryzyko płynności	55
C.5. Ryzyko operacyjne	56
C.6. Pozostałe istotne ryzyka	57
D. Wycena aktywów i zobowiązań	59
D.1. Aktywa	59
D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	64
D.3. Inne zobowiązania	70
D.4. Alternatywne metody wyceny	76
D.5. Wszelkie inne informacje	77
E. Zarządzanie kapitałem	78
E.1. Środki własne	78

E.2.	Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy	82
E.3.	Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności	83
E.4.	Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym	83
E.5.	Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności	83
E.6.	Wszelkie inne informacje	84

Słownik

- 1) **dyrektywa WII** – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II);
- 2) **EIOPA** – Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (ang. European Insurance and Occupational Pensions Authority);
- 3) **GPW** – Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA;
- 4) **Grupa PZU, Grupa Kapitałowa PZU** – PZU jako jednostka dominująca oraz jednostki od niej zależne, w tym jednostki zależne w rozumieniu obowiązujących przepisów o rachunkowości;
- 5) **Jednostka Grupy PZU** – PZU lub jednostka zależna;
- 6) **Jednostka zależna** – jednostka gospodarcza (w tym jednostka niebędąca spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna, fundusz inwestycyjny), która pośrednio lub bezpośrednio kontrolowana jest przez PZU; fakt sprawowania kontroli wynika z przesłanek opisanych w Międzynarodowym Standardzie Sprawozdawczości Finansowej 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”;
- 7) **KNF, organ nadzoru** – Komisja Nadzoru Finansowego;
- 8) **KSH** – Kodeks spółek handlowych z dnia 15 września 2000 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 505, z późn. zm.);
- 9) **MCR** – minimalny wymóg kapitałowy w systemie WII;
- 10) **MSSF** – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 31 grudnia 2018 roku zostały opublikowane i weszły w życie;
- 11) **ORSA** – własna ocena ryzyka i wypłacalności;
- 12) **PSR** – Polskie Standardy Rachunkowości, określone w ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, w szczególności rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2016 r., poz. 562), rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 277, z późn. zm.); w sprawach nieuregulowanych w ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, stosuje się odpowiednio Krajowe Standardy Rachunkowości lub MSSF;
- 13) **PZU** – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna;
- 14) **PZU Życie** - Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna;
- 15) **SCR** – kapitałowy wymóg wypłacalności w systemie WII, który zgodnie z art. 336 rozporządzenia delegowanego składa się z następujących pozycji: kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego na podstawie danych skonsolidowanych zgodnie z zasadami określonymi dla formuły standardowej, proporcjonalnego udziału wymogów kapitałowych (w tym hipotetycznych) jednostek z innych sektorów finansowych, wymogu dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną;
- 16) **System WII** – całość wymogów następujących aktów prawnych oraz wytycznych organów nadzoru: dyrektywa WII, ustawa o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenie delegowane, rozporządzenie wykonawcze dotyczące SFCR oraz wytyczne EIOPA i KNF;
- 17) **QRT** – kwartalne i roczne ilościowe formularze sprawozdawcze;
- 18) **rozporządzenie CRR** – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 575/2013 z 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 19) **rozporządzenie delegowane** – rozporządzenie delegowane Komisji Europejskiej (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) z późn. zm.;

- 20) **rozporządzenie wykonawcze dotyczące SFCR** – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów formularzy dotyczących sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE;
- 21) **sprawozdanie SFCR** – sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej Grupy PZU;
- 22) **skonsolidowane sprawozdanie finansowe** – skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU sporządzone zgodnie z MSSF;
- 23) **Strategia Grupy PZU** – Strategia Grupy PZU na lata 2017 – 2020 „**Nowe PZU – więcej niż ubezpieczenia**”;
- 24) **unit-linked** – produkt ubezpieczeniowy o charakterze inwestycyjnym związany z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym, w którym ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający;
- 25) **ustawa o biegłych rewidentach** – ustawa z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz o nadzorze publicznym (Dz.U. z 2017, poz. 1089, z późn. zm.);
- 26) **ustawa o działalności ubezpieczeniowej** – ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 381);
- 27) **ustawa o funduszach** – ustawa z dnia 27 maja 2004 roku o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. z 2018 r., poz. 1355, z późn. zm.);
- 28) **ustawa o obrocie instrumentami** – ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2286, z późn. zm.);
- 29) **ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów** – ustawa z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 369);
- 30) **ustawa o rachunkowości** – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 351);
- 31) **ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń** - ustawa z dnia 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2190, z późn.zm.);
- 32) **ustawa o zasadach zarządzania mieniem państwowym** – ustawa z dnia 16 grudnia 2016 roku o zasadach zarządzania mieniem państwowym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1182, z późn. zm.);
- 33) **ustawa Prawo Bankowe** – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo Bankowe (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2187, z późn.zm.);
- 34) **wytyczne EIOPA** – Wytyczne EIOPA dotyczące sprawozdawczości i publicznego ujawniania;
- 35) **Zasady Ładu Korporacyjnego** – Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez KNF, obowiązujące od 1 stycznia 2015 roku;
- 36) **Nazwy jednostek:**
  1. **AAS Balta** – Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta.
  2. **Alior Bank** – Alior Bank SA.
  3. **Artimed** – Artimed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o.
  4. **CM Medica** – Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.
  5. **CM św. Łukasza** – Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o.
  6. **Elvita** - Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.
  7. **Gamma** – Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.
  8. **Grupa Kapitałowa Alior Banku** – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi: Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o. w likwidacji, Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Alior TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o., Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.
  9. **Grupa Kapitałowa Pekao** – Pekao wraz z jednostkami zależnymi: Pekao Bankiem Hipotecznym SA, Centralnym Domem Maklerskim Pekao SA, Pekao Leasing sp. z o.o., Pekao Investment Banking SA, Pekao Factoring sp. z o.o., Pekao Powszechnym Towarzystwem Emerytalnym SA w likwidacji, Pekao TFI SA, Centrum Kart SA, Pekao Financial Services sp. z o.o., Centrum Bankowości Bezpośredniej sp. z o.o., Pekao Property SA w likwidacji, FPB – Media

---

sp. z o.o. w upadłości, Pekao Funduszem Kapitałowym sp. z o.o. w likwidacji, Pekao Investment Management SA, Domem Inwestycyjnym Xelion sp. z o.o.

10. **Link4** – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA.
11. **Mulitmed** - Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Multimed sp. z o.o.
12. **Pekao** – Bank Pekao SA.
13. **Proelmed** – Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.
14. **Prof-med** - Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa Prof-Med sp. z o.o.
15. **PTE PZU** – Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA.
16. **PZU LT GD** - UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas.
17. **PZU CO** – PZU Centrum Operacji SA.
18. **PZU Ukraine** – PrJSC IC PZU Ukraine.
19. **PZU Ukraine Life** – PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance.
20. **SU Krystynka** – Sanatorium Uzdrowskowie „Krystynka” sp. z o.o.
21. **TFI PZU SA** – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.
22. **TUW PZUW** – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Podsumowanie

Podstawa sporządzenia

Obowiązek sporządzenia i ujawnienia niniejszego sprawozdania SFCR wynika z art. 412 ustawy o działalności ubezpieczeniowej implementującej wymogi dyrektywy WII do krajowego porządku prawnego. Układ sprawozdania jest zgodny z załącznikiem XX rozporządzenia delegowanego, z zastrzeżeniem, że ujawniane są wyłącznie informacje mające zastosowanie do działalności prowadzonej przez Grupę PZU.

Sprawozdanie SFCR sporządzono zgodnie z przepisami:

- ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
- rozporządzenia delegowanego;
- wytycznych EIOPA;
- rozporządzenia wykonawczego dotyczącego SFCR.

Wycena aktywów, zobowiązań oraz środków własnych została wykonana w oparciu o przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenia delegowanego, wytycznych EIOPA w sprawie ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, wytycznych EIOPA dotyczących wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wytycznych EIOPA w sprawie klasyfikacji środków własnych z uwzględnieniem wymogów dla grup kapitałowych.

SCR obliczany jest zgodnie z art. 336 rozporządzenia delegowanego i składa się z następujących pozycji: kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego na podstawie danych skonsolidowanych zgodnie z zasadami określonymi dla formuły standardowej, proporcjonalnego udziału wymogów kapitałowych (w tym hipotetycznych) jednostek z innych sektorów finansowych, wymogu dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną. Podstawowym celem SCR jest jak najpełniejsze odzwierciedlenie ryzyk związanych z prowadzoną działalnością.

Działalność i wyniki operacyjne Grupy PZU

Grupa PZU, na której czele stoi PZU, jest największą instytucją finansową w Polsce oraz Europie Środkowo-Wschodniej.

Grupa PZU zarządza blisko 329 mld zł aktywów, świadcząc usługi w pięciu krajach. Badania znajomości marki potwierdzają, że PZU jest najbardziej rozpoznawalną marką w Polsce (spontaniczna rozpoznawalność marki PZU to 88%, wspomagana - 100%).

Jednostki Grupy PZU są aktywne nie tylko w ubezpieczeniach na życie i majątkowych, ale także w obszarze produktów inwestycyjnych, emerytalnych, ochrony zdrowia i bankowości. W ramach partnerstw strategicznych świadczą usługi assistance dla klientów indywidualnych oraz przedsiębiorstw. Skala i zróżnicowanie działalności rysują pełniejszy obraz PZU. To potężna instytucja finansowa, ale przede wszystkim grupa firm usługowych, których fundamentem działalności jest zaufanie klientów.

Strategiczną ambicją Grupy PZU jest nowe podejście do budowania relacji z klientem, które będzie skutkowało integracją wszystkich obszarów działalności wokół klienta. Dzięki temu możliwe będzie dostarczanie produktów i usług dobrze dopasowanych do potrzeb klienta, w odpowiednim dla niego miejscu i czasie oraz kompleksowe reagowanie na inne jego potrzeby. Wspieraniem tego procesu jest wykorzystanie narzędzi bazujących na sztucznej inteligencji, big data i rozwiązaniach mobilnych, które przyczynią się do budowy trwałej przewagi technologicznej w zakresie zintegrowanej obsługi klienta.

Realizacja ambicji PZU przebiega w oparciu o 12 kluczowych inicjatyw stanowiących fundament Nowego PZU:

- połączenie bazy danych i stworzenie jednego wspólnego CRM w ramach Grupy PZU / pełen obraz klienta (widok 360 stopni);

- lepsze dopasowanie ceny do ryzyka i wrażliwości cenowej (Taryfikacja 3.0);
- wdrożenie rozwiązań z dziedziny sztucznej inteligencji;
- rozwój współpracy z bankami;
- uproszczenie oferty produktowej, w tym prosty język;
- uniwersalizacja sieci sprzedaży;
- rozwój sprzedaży PZU Zdrowie SA;
- rozwój sprzedaży i konsolidacja PZU Inwestycje;
- wdrożenie nowego portalu „moje.pzu.pl”;
- rozwój oferty direct;
- wdrożenie programu lojalnościowego na poziomie Grupy PZU;
- zintegrowany model obsługi MSP.

Grupa PZU posiada w swojej strukturze dwa banki - Alior Bank (w Grupie PZU od 2015 roku) i Pekao (w Grupie PZU od 2017 roku), odgrywające ważną rolę na krajowym rynku finansowym.

Włączenie do struktury Grupy PZU banku Pekao w czerwcu 2017 roku w sposób istotny wpłynęło na porównywalność wyników rok do roku. Pekao kontrybuował do wyniku operacyjnego segmentu działalności bankowej kwotą 3 047 mln zł w 2018 roku względem 1 749 mln zł w 2017 roku. W ramach poszczególnych pozycji wyniku operacyjnego Grupa PZU odnotowała:

- wzrost składki przypisanej brutto o 2,7% do poziomu 23 470 mln zł. Wzrost dotyczył głównie ubezpieczeń komunikacyjnych w segmencie klienta masowego i korporacyjnego (efekt wzrostu średniej składki) oraz wynikał z zawarcia kilku umów o wysokiej wartości jednostkowej i wyższej sprzedaży w spółkach zagranicznych. Po uwzględnieniu udziału reasekuratorów i zmiany stanu rezerw składki, składka zarobiona netto wyniosła 22 350 mln zł i była o 4,7% wyższa niż w 2017 roku;
- wyższy wynik netto z działalności inwestycyjnej w tym wzrost dochodów z lokat wygenerowanych na działalności bankowej w związku z rozpoczęciem konsolidacji Pekao w czerwcu 2017 roku, oraz spadek wyniku z działalności inwestycyjnej z wyłączeniem działalności bankowej. Wynik netto z działalności inwestycyjnej wyniósł 10 630 mln zł i był o 25,5% wyższy niż w 2017 roku. Dochody z działalności inwestycyjnej, z wyłączeniem działalności bankowej spadły głównie w efekcie gorszego wyniku osiągniętego na notowanych instrumentach kapitałowych głównie ze względu na pogorszenie koniunktury na GPW – spadek indeksu WIG o 9,5% w 2018 roku wobec wzrostu o 23,2% w ubiegłym roku, przekładające się w szczególności na słabsze wyniki z działalności inwestycyjnej na portfelu aktywów stanowiących pokrycie produktów inwestycyjnych, które pozostają bez wpływu na łączny wynik netto Grupy PZU. Efekt został częściowo skompensowany lepszymi wynikami portfela obligacji skarbowych wycenianych rynkowo w związku z korzystniejszą sytuacją na rynku długu;
- wzrost kosztów odsetkowych do poziomu 2 046 mln zł względem 1 350 mln zł w analogicznym okresie ubiegłego roku związany w szczególności z rozpoczęciem konsolidacji Pekao. Wzrost dotyczył głównie odsetek od depozytów terminowych i bieżących na działalności bankowej oraz odsetek od wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych głównie w związku z emisją obligacji podporządkowanych przez PZU na kwotę 2 250 mln zł w czerwcu 2017 roku;
- niższy poziom odszkodowań i świadczeń. Ukształtowały się one na poziomie 14 563 mln zł, co oznacza że spadły o 2,5% w porównaniu z 2017 rokiem. Spadek dotyczył w szczególności ubezpieczeń na życie w związku z niższym wynikiem z działalności inwestycyjnej w większości portfeli produktów unit-linked wobec dodatnich, wysokich wyników osiągniętych w roku ubiegłym (efekt równoważony przez zmiany wyniku netto z działalności inwestycyjnej) oraz niższych wpłat klientów na rachunki w indywidualnych produktach unit-linked w kanale bancassurance, a w ubezpieczeniach od ognia i innych szkód majątkowych w efekcie niższego poziomu szkód powodowanych zjawiskami atmosferycznymi (porywisty wiatr, nawałne opady deszczu);
- wyższe koszty akwizycji (wzrost o 229 mln zł) zarówno w segmencie klienta masowego jak i korporacyjnego, związane w szczególności z wyższą sprzedażą oraz zmianą struktury kanałów sprzedaży;

- wzrost kosztów administracyjnych do poziomu 6 609 mln zł względem 5 357 mln zł w 2017 roku wynikał z rozpoczęcia konsolidacji Pekaó. Koszty administracyjne segmentu działalności bankowej wzrosły o 1 246 mln zł. Jednocześnie koszty administracyjne w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce ukształtowały się na poziomie wyższym o 5 mln zł względem roku ubiegłego. Ich zmiana wynikała w znacznej mierze z wyższych kosztów osobowych będących odpowiedzią na widocznie narastające oznaki presji płacowej na rynku przy stałe utrzymywanej dyscyplinie kosztowej w pozaosobowych obszarach działalności zarówno bieżącej, jak i projektowej;
- wyższe ujemne saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych w wysokości 2 165 mln zł. Zmiana wynikała głównie z wyższego poziomu podatku od instytucji finansowych oraz wzrostu opłat na BFG. Obciążenie Grupy PZU (łącznie na działalności ubezpieczeniowej oraz bankowej) podatkiem od instytucji finansowych w 2018 roku wyniosło 1 092 mln zł względem 822 mln zł w 2017 roku, a opłaty na BFG wzrosły z 121 mln zł do poziomu 372 mln zł (w obu przypadkach efekt rozpoczęcia konsolidacji Pekaó).

Grupa PZU charakteryzuje się wysokim poziomem bezpieczeństwa prowadzonej działalności. Potwierdzają to zarówno wysokie współczynniki adekwatności kapitałowej, jak i ocena amerykańskiej agencji ratingowej S&P Global Ratings na poziomie A-.

W 2018 roku nie były dokonywane zmiany oceny ratingowej oraz perspektywy dla PZU, natomiast agencja ratingowa S&P Global Ratings dwukrotnie potwierdziła rating siły finansowej i rating wiarygodności kredytowej PZU na poziomie A- z perspektywą stabilną.

O atrakcyjności inwestycyjnej PZU świadczy również obietnica wypłaty zysku akcjonariuszom w części, która nie jest niezbędna, aby sfinansować dynamiczny wzrost. Dywidenda z zysku za 2017 rok (wypłacona 3 października 2018 roku) wyniosła 2,50 zł na akcję, co stanowi wzrost o 78,6% r/r.

System zarządzania

Obowiązujący w jednostkach Grupy PZU system zarządzania, w tym organizacja, jest adekwatny do skali działalności, zakresu realizowanych funkcji, skali i złożoności ryzyk i wspiera skutecznie realizację celów strategicznych oraz bieżących celów biznesowych i operacyjnych.

System zarządzania jednostek Grupy PZU obejmuje w szczególności struktury organizacyjne oraz rozwiązania formalno-procesowe wymagane przepisami prawa oraz wynikające ze specyfiki wymogów regulacyjnych wobec poszczególnych typów jednostek. Podział kompetencji w ramach struktur organizacyjnych Zarządu pomiędzy poszczególne osoby uczestniczące w zarządzaniu jednostką jest określony poprzez system regulacji wewnętrznych i pełnomocnictw.

Modelowe rozwiązania są wypracowywane i implementowane na poziomie PZU. Wdrożenie ich w jednostkach Grupy PZU następuje z uwzględnieniem skali, specyfiki i charakteru prowadzonej przez nie działalności.

System zarządzania obejmuje w szczególności rozwiązania mające na celu zapewnienie przestrzegania przez jednostki Grupy PZU wymogów regulacyjnych oraz skuteczność i wydajność operacji oraz zabezpieczenie dostępności i wiarygodności informacji finansowych i niefinansowych.

Profil ryzyka

Profil ryzyka Grupy PZU wynika ze strategii oraz planów biznesowych Grupy PZU i jest okresowo monitorowany i kontrolowany. Najistotniejsze ryzyka to ryzyko aktuarialne i ryzyko rynkowe, co wynika ze skali działalności prowadzonej przez jednostki Grupy PZU oraz wielkości środków uzyskanych w wyniku głównej działalności i przeznaczonych do inwestowania.

W ramach obowiązujących przepisów systemu WII, Grupa PZU wylicza SCR odpowiadający wielkości dopuszczonych środków własnych, które umożliwiają Grupie PZU pokrycie znacznych, nieprzewidzianych strat w przeciągu 1 roku, SCR ma zapewniać dostateczne zabezpieczenie interesów ubezpieczonych.

Ze względu na rodzaj działalności i istotne ryzyka, formuła standardowa, zaproponowana przez przepisy, dobrze obrazuje wymóg kapitałowy i dlatego jest stosowana przez Grupę PZU.

SCR dla Grupy PZU obejmuje m.in. ryzyka: aktuarialne, rynkowe, niewypłacalności kontrahenta i operacyjne oraz korektę z tytułu zdolności odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat. Ponadto, w wymogu kapitałowym w oddzielnej kategorii, uwzględnia się wymogi dla jednostek zależnych niepodlegających konsolidacji, w szczególności wymogi dla jednostek zależnych z innych niż ubezpieczeniowy sektorów finansowych.

SCR wyniósł na koniec 2018 roku 10 229 mln zł i spadł o 2% w stosunku do 2017 roku. Spadek wynika w głównej mierze ze spadku ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.

Spadek wymogu kapitałowego dla ryzyka rynkowego w 2018 roku wyniósł 261 mln zł i spowodowany był w głównej mierze zmniejszeniem zaangażowania w akcje i jednostki uczestnictwa funduszy. Natomiast spadek ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta wyniósł 449 mln zł i wynika w głównej mierze ze spadku należności finansowych z tytułu nierozliczonych transakcji na instrumentach finansowych.

W roku 2018 odnotowano wzrost wymogu kapitałowego dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie o 133 mln zł, który w głównej mierze wynikał ze zmian modelowych oraz zmian struktury portfela. Z kolei wymóg kapitałowy dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach zdrowotnych wzrósł o 20 mln zł z uwagi na rozwój segmentu ubezpieczeń zdrowotnych w PZU Życie.

W roku 2018 nie odnotowano istotnej zmiany całkowitej wartości ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie. Nastąpiły jednak przesunięcia pomiędzy podmodułami tego ryzyka, które w głównej mierze wynikają z rozwoju biznesu ubezpieczeń majątkowo-osobowych, skompensowanego zmianą struktury ochrony reasekuracyjnej dla ryzyka katastroficznego.

Wycena dla celów wypłacalności

Grupa PZU wycenia aktywa i zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów wypłacalności w wartości godziwej. Wartość godziwą ustala się według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań. W przypadku braku aktywnego rynku zastosowane zostały alternatywne metody wyceny spośród trzech dopuszczonych przepisami systemu WII: rynkowej, dochodowej lub kosztowej.

Najistotniejsze grupy aktywów według bilansu ekonomicznego Grupy PZU to: nieruchomości, udziały w jednostkach powiązanych, akcje i udziały, dłużne papiery wartościowe, pożyczki, depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych, aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

Główne różnice w wycenie ww. aktywów w stosunku do wyceny w sprawozdaniu finansowym wg MSSF dotyczą dłużnych papierów wartościowych i pożyczek. Różnice te wynikają przede wszystkim z faktu, że w bilansie ekonomicznym ww. aktywa wycenione są w wartości godziwej, natomiast w sprawozdaniu finansowym wg MSSF stosowane są dla niektórych zaangażowań metody wyceny oparte na koszcie historycznym.

Najistotniejsze grupy zobowiązań według bilansu ekonomicznego Grupy PZU to: rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, zobowiązania finansowe inne niż wobec instytucji kredytowych, zobowiązania podporządkowane, rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz pozostałe zobowiązania.

W przypadku zobowiązań finansowych i zobowiązań podporządkowanych różnica wyceny pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny - wg MSSF w zamortyzowanym koszcie, a dla celów bilansu ekonomicznego w wartości godziwej lecz bez korygowania własnego spreadu kredytowego z dnia powstania zobowiązania.

Grupa PZU wycenia rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w wartości, której inny zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji (zakład odniesienia) mógłby zgodnie z oczekiwaniami zażądać za przejęcie zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych i wywiązanie się z nich. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się z najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka, zgodnie z artykułem 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

W okresie sprawozdawczym nie zaszły istotne zmiany w sposobie wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe. W zakresie wyceny najlepszego oszacowania dokonano zmiany założeń ekonomicznych i pozaekonomicznych. W 2018 roku zmieniła się stopa wolna od ryzyka stosowana do dyskontowania przepływów.

Zarządzanie kapitałem

Celem polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU jest koncentracja na stopie zwrotu dla akcjonariuszy poprzez efektywne zarządzanie kapitałem, przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

W 2018 roku Grupa PZU spełniała wymogi wypłacalności i posiadała dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności. Na 31 grudnia 2018 roku SCR dla Grupy PZU wynosił 10 229 mln zł, a dopuszczone środki własne na pokrycie SCR wyniosły 22 750 mln zł, w tym podstawowe środki własne w kategorii 1 - 19 540 mln zł oraz kategorii 2 - 3 210 mln zł, co zapewniało współczynnik pokrycia SCR dopuszczonymi środkami własnymi na poziomie 222%. MCR wynosił 3 949 mln zł, a dopuszczone środki własne na pokrycie MCR wyniosły 13 887 mln zł, w tym podstawowe środki własne zaliczone do kategorii 1 – nieograniczone, 13 097 mln zł oraz kategorii 2 – 790 mln zł, co zapewniało współczynnik pokrycia MCR dopuszczonymi środkami własnymi na poziomie 352%.

Wzrost dopuszczonych środków własnych w stosunku do 2017 roku wyniósł 1 151 mln zł, co oznacza wzrost o 5%. Był on efektem wypracowanych wyników finansowych przez jednostki Grupy PZU, w szczególności przez PZU Życie.

SCR w 2018 roku spadł o 2% w stosunku do 2017 roku i wynika w głównej mierze ze spadku ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. MCR wzrósł o 5% w stosunku do 2017 roku. Był on spowodowany wzrostem MCR w PZU wynikającym ze zwiększenia SCR PZU, który został skompensowany spadkiem MCR w PZU Życie wynikającym ze spadku SCR tej jednostki.

A. Działalność i wyniki operacyjne

A.1. Działalność

A.1.1. Nazwa i forma prawna

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU, Al. Jana Pawła II 24, 00-133 Warszawa.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

A.1.2. Organ nadzoru sprawujący nadzór nad Grupą PZU

Organ nadzoru odpowiedzialny za nadzór finansowy nad Grupą PZU:

Komisja Nadzoru Finansowego, ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa.

A.1.3. Kluczowy biegły rewident Grupy PZU

Marcin Dymek, nr w rejestrze 9899, działający w imieniu firmy audytorskiej KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., nr na liście 3546, ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa, Polska.

A.1.4. Udziałowcy posiadający znaczne pakiety akcji PZU

Na 31 grudnia 2018 roku akcjonariat PZU prezentował się następująco:

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1.	Skarb Państwa *)	295 217 300	34,1875%
2.	Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Nationale Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny	43 825 000	5,0751%
3.	Pozostali akcjonariusze	524 480 700	60,7374%
	Razem	863 523 000	100,0000%

*) Na podstawie raportu bieżącego nr 21/2018 dotyczącego wykazu akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% liczby głosów na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu PZU z 28 czerwca 2018 roku.

A.1.5. Prawna struktura Grupy PZU

Strukturę kapitałową Grupy PZU według stanu na 31 grudnia 2018 roku zaprezentowano w załączniku nr 1 do sprawozdania SFCR¹.

Informację na temat wszystkich jednostek Grupy PZU przedstawiono w formularzu S.32.01.22 stanowiącym załącznik nr 2 do sprawozdania SFCR.

A.1.6. Istotne linie biznesowe Grupy PZU oraz istotne obszary geograficzne, na których Grupa PZU prowadzi działalność

Grupa PZU, jest największą instytucją finansową w Polsce oraz Europie Środkowo-Wschodniej. Na jej czele stoi PZU, którego tradycje sięgają 1803 roku, kiedy powstało pierwsze na ziemiach polskich towarzystwo ubezpieczeniowe. Grupa PZU zarządza blisko 329 mld zł aktywów, świadcząc usługi w pięciu krajach. Jednostki Grupy PZU są aktywne nie tylko w ubezpieczeniach na życie i majątkowych, ale także w obszarze produktów bankowych, inwestycyjnych, emerytalnych oraz usług medycznych.

Od ponad 200 lat tym, co stanowi tożsamość Grupy PZU jest działalność ubezpieczeniowa, która koncentruje się na zapewnieniu spokoju i poczucia bezpieczeństwa ubezpieczonym, poprzez oferowanie kompleksowej ochrony ubezpieczeniowej we wszystkich najważniejszych dziedzinach życia prywatnego, publicznego i gospodarczego. Jednostki Grupy PZU, które oferują ubezpieczenia w Polsce to: PZU, Link4 i TUV PZUW (ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe) oraz PZU Życie (ubezpieczenia na życie).

PZU oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe, rolne oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Na koniec 2018 roku najistotniejszą grupę produktów stanowią ubezpieczenia komunikacyjne, zarówno pod względem liczby umów ubezpieczenia, jak również udziału składki w łącznej wartości składki przypisanej brutto.

Grupa PZU działa w Polsce pod dwiema markami: bardziej tradycyjną - marką PZU i skierowaną do klientów preferujących kanały sprzedaży elektronicznej - marką Link4. Pozostając jednym z liderów ubezpieczeń direct Link4 rozszerza swoją działalność o współpracę z multiagencjami, bankami oraz partnerami strategicznymi. Oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.

¹ W załączniku na schemacie nie zamieszczono:

- spółek w likwidacji (Ardea Alba SA w likwidacji);
- funduszy inwestycyjnych PZU SFIO Universum, PZU FIZ Dynamiczny, PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2, PZU FIZ Surowcowy, PZU FIO Globalny Obligacji Korporacyjnych, PZU Dłużny Aktywny, PZU Innowacyjnych Technologii (dawniej: PZU Telekomunikacja Media Technologia), PZU Akcji Spółek Dywidendowych, PZU FIZ Forte, PZU FIZ Akcji Combo, PZU FIZ Akcji Focus, inPZU Inwestycji Ostrożnych, inPZU Obligacje Polskie, inPZU Akcje Polskie, inPZU Akcji Rynków Rozwiniętych, inPZU Obligacji Rynków Rozwiniętych, inPZU Obligacji Rynków Wschodzących;
- spółek prawa handlowego mających charakter jednostek specjalnego przeznaczenia zależnych od funduszy PZU FIZ Sektor Nieruchomości i PZU FIZ Sektor Nieruchomości 2, których liczba wynosiła na dzień 31 grudnia 2018 roku dla każdego funduszu: 18 (31 grudnia 2017 roku odpowiednio: 15 i 20);

nad którymi Grupa PZU sprawowała kontrolę na 31 grudnia 2018 roku w świetle MSSF 10.

Ponadto na 31 grudnia 2018 roku Grupa PZU posiadała 100% udziałów w spółce Syta Development sp. z o.o. w likwidacji, nad którą kontrolę sprawuje likwidator niezależny od Grupy PZU.

TUW PZUW zapewnia swoim klientom elastyczny, optymalizujący koszty i zakres ochrony, program ubezpieczeniowy. Sprzedaje i obsługuje ubezpieczenia dla podmiotów różnych branż, koncentrując się na współpracy z dużymi podmiotami gospodarczymi, podmiotami medycznymi (szpitale i przychodnie) oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

W ramach Grupy PZU działalnością na polskim rynku ubezpieczeń na życie zajmuje się PZU Życie, oferując szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów na życie, które do celów zarządczych raportowane i analizowane są w podziale na trzy segmenty: ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane, ubezpieczenia indywidualne oraz kontrakty inwestycyjne.

Dynamicznie rozwijając portfel oferowanych produktów i usług, łącznie PZU, Link4, TUW PZUW utrzymują pozycję lidera polskiego rynku ubezpieczeń majątkowych (36,0% udziału w rynku) i ubezpieczeń na życie (45,9% - udział PZU Życie w segmencie składki płaconej okresowo).

Poza Polską Grupa PZU świadczy usługi ubezpieczeniowe poprzez spółki: Lietuvos Draudimas AB (Litwa), AAS Balta (Łotwa) i PZU Estonia (oddział Lietuvos Draudimas AB w Estonii), PZU Ukraine (w zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych) oraz PZU Ukraine Life i PZU LT GD (ubezpieczenia na życie). W 2018 roku Grupa PZU zajmuje pierwsze miejsce pod względem składki przypisanej na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na Litwie oraz drugie miejsce na Łotwie.

Grupa PZU posiada w swojej strukturze dwa banki - Alior Bank (od 2015 roku) i Pekao (od 2017 roku), odgrywające ważną rolę na krajowym rynku finansowym.

Bank Pekao został założony w 1929 roku. To uniwersalny bank komercyjny, oferujący pełen zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, prowadzący działalność głównie w Polsce.

Alior Bank jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym, który powstał w 2008 roku jako start-up. Alior Bank w swojej działalności łączy zasady tradycyjnej bankowości z innowacyjnymi rozwiązaniami, dzięki którym wyznacza nowe trendy w usługach finansowych i systematycznie wzmacnia swoją pozycję rynkową.

Zacieśnienie współpracy z bankami otworzyło Grupie PZU ogromne możliwości rozwoju, szczególnie w zakresie integracji i koncentracji usług wokół klienta na każdym etapie jego rozwoju osobistego i zawodowego. Współpraca w ramach segmentu bankowego stanowi dla PZU dodatkową płaszczyznę do budowania trwałych relacji z klientami.

W ramach obszarów komplementarnych do działalności ubezpieczeniowej, Grupa PZU oferuje pod marką PZU Inwestycje szeroki wachlarz produktów inwestycyjnych - otwartych i zamkniętych funduszy inwestycyjnych, jak i produktów emerytalnych - otwarty fundusz emerytalny, indywidualne konta emerytalne, indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego z dobrowolnym funduszem emerytalnym, pracownicze programy emerytalne. TFI PZU SA prowadzi również działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU.

W dążeniu do coraz lepszego i pełniejszego zaspokajania potrzeb klientów Grupa PZU intensywnie rozwija segment ubezpieczeń zdrowotnych wraz z towarzyszącymi usługami opieki medycznej pod marką PZU Zdrowie. Obszar zdrowia obejmuje dwa rodzaje działań: (i) sprzedaż produktów zdrowotnych w formie ubezpieczeń i sprzedaż produktów pozaubezpieczeniowych (medycyna pracy, abonamenty medyczne, partnerstwa i programy profilaktyczne), (ii) budowę i rozwój infrastruktury medycznej w Polsce w celu zapewnienia klientom jak najlepszej dostępności do świadczonych usług medycznych.

Szczegółowe informacje na temat składek, odszkodowań i świadczeń oraz kosztów w podziale na linie biznesowe w systemie WII i według kraju zawierają formularze QRT S.05.01.02 oraz S.05.02.01, stanowiące odpowiednio załączniki nr 3 i 4 do sprawozdania SFCR.

A.1.7. Wszelkie istotne zdarzenia gospodarcze i inne, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym i które wywarły istotny wpływ na Grupę PZU

A.1.7.1. Wypłacona dywidenda

W odniesieniu do podziału zysku za 2017 rok i za lata poprzednie, podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU sporządzonym zgodnie z PSR.

15 maja 2018 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku w kwocie 2 434 mln zł w następujący sposób:

- 2 159 mln zł, tj. 2,5 zł na akcję przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 19 mln zł przeznaczyć na pokrycie strat z lat ubiegłych, wynikających z ostatecznego rozliczenia nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa Banku BPH SA przez Alior Bank;
- 249 mln zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 7 mln zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

28 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku zgodną z wnioskiem Zarządu PZU, a dywidendę wypłacono 3 października 2018 roku.

A.1.7.2. Transakcje przejęcia

CM św. Łukasza

9 stycznia 2018 roku PZU Zdrowie SA nabyło 360 udziałów spółki CM św. Łukasza stanowiących 100% kapitału zakładowego spółki i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 600 zł każdy.

Multimed

31 grudnia 2018 roku Elvita nabyła 500 udziałów Multimed stanowiących 100% kapitału zakładowego i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 1 000 zł każdy.

A.1.7.2.1. Nabywanie jednostki stowarzyszonej

15 listopada 2018 roku Alior Bank za kwotę 4 mln zł objął 2 510 udziałów o łącznej wartości nominalnej 125 500 zł stanowiących 20% udziałów w spółce GTR Finanse sp. z o.o. (obecnie PayPo sp. z o.o.).

A.1.8. Uproszczony schemat struktury organizacyjnej PZU

Schemat struktury organizacyjnej PZU stanowi załącznik nr 5 do sprawozdania SFCR.

A.2. Wynik z działalności operacyjnej

Składki, odszkodowania oraz koszty w podziale na linie biznesowe przedstawia formularz QRT S.05.01.02 stanowiący załącznik nr 3 do sprawozdania SFCR.

Wszystkie informacje zaprezentowane w tym rozdziale są zgodne z MSSF, za wyjątkiem informacji o składkach, zaprezentowanej w części A.2.2.1, ujawnionych spójnie z informacją o segmentach zawartą w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, sporządzaną zgodnie z PSR.

A.2.1. Główne czynniki mające wpływ na osiągnięty wynik operacyjny Grupy PZU

Zysk z działalności operacyjnej Grupy PZU za 2018 rok wyniósł 7 087 mln zł i był wyższy o 1 629 mln zł w stosunku do wyniku za 2017 rok.

Zysk z działalności operacyjnej kształtowany był w szczególności przez:

- wzrost składki przypisanej brutto w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych (efekt wzrostu średniej składki przy spadku liczby ubezpieczeń), zawarcie kilku umów o wysokiej wartości jednostkowej oraz wyższą sprzedaż w spółkach zagranicznych (głównie w ubezpieczeniach komunikacyjnych);
- wyższą rentowność w segmencie ubezpieczeń masowych głównie w efekcie wzrostu wyniku portfela ubezpieczeń pozakomunikacyjnych w związku z niższym poziomem szkód powodowanych zjawiskami atmosferycznymi oraz portfela Auto Casco, nieznacznie niwelowaną spadkiem wyniku w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych - efekt doszacowania rezerwy na poczet roszczeń o zadośćuczynienie za ból spowodowany stanem wegetatywnym osoby bliskiej poszkodowanej w wypadku;
- wyższy wynik na ubezpieczeniach w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych, w efekcie poprawy rentowności portfela ubezpieczeń Auto Casco przy wyższej szkodowości portfela ubezpieczeń OC i ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej;
- wzrost rentowności w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych w efekcie stale rosnącego portfela ubezpieczeń, poprawy względem ubiegłego roku szkodowości produktów ochronnych oraz zmiany struktury w grupie produktów indywidualnie kontynuowanych z niższym jednostkowym kosztem tworzenia rezerw na przyszłe wypłaty świadczeń;
- lepsze wyniki w segmencie działalności bankowej w Alior Bank, w związku z wysokim poziomem sprzedaży produktów kredytowych wspartym korzystną koniunkturą gospodarczą oraz niskim poziomem stóp procentowych;
- niższy wynik na notowanych instrumentach kapitałowych w szczególności ze względu na gorszą koniunkturę na GPW.

Na porównywalność wyników rok do roku w sposób istotny wpłynęło włączenie do struktury Grupy PZU banku Pekao w czerwcu 2017 roku. Pekao kontrybuował do wyniku operacyjnego segmentu działalności bankowej kwotą 3 047 mln zł w 2018 roku względem 1 749 mln zł w 2017 roku.

Podstawowe wielkości wyniku operacyjnego Grupy PZU (mln zł)	2018	2017 (przekształcone)¹
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	23 470	22 847
Składki zarobione netto	22 350	21 354
Przychody netto z tytułu prowizji i opłat	2 620	1 762
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	10 630	8 471
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(14 563)	(14 941)
Koszty akwizycji	(3 130)	(2 901)
Koszty administracyjne	(6 609)	(5 357)
Koszty odsetkowe	(2 046)	(1 350)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(2 165)	(1 580)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	7 087	5 458

¹ Informacje o przekształceniu danych za 2017 rok zaprezentowano w punkcie 5.3. Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

A.2.2. Przychody

A.2.2.1. Składki

W 2018 roku Grupa PZU zebrała składki brutto o wartości 23 470 mln zł, czyli o 2,7% wyższe niż w 2017 roku.

W ramach poszczególnych segmentów Grupa PZU zanotowała:

- wyższą o 296 mln zł sprzedaż w segmencie klienta masowego (z wyłączeniem składki między segmentami) w porównaniu do 2017 roku, w tym głównie w obrębie ubezpieczeń komunikacyjnych w konsekwencji wzrostu średniej składki i przy wyrównanym poziomie liczby ubezpieczeń OC;
- wzrost składki w segmencie klienta korporacyjnego względem 2017 roku o 386 mln zł (z wyłączeniem składki między segmentami), w tym głównie w obrębie ubezpieczeń komunikacyjnych na skutek wyższej średniej składki przy spadku liczby ubezpieczeń AC oraz wyższa sprzedaż ubezpieczeń od ognia i innych szkód majątkowych w wyniku zawarcia kilku umów o wysokiej wartości jednostkowej;
- wzrost sprzedaży w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych - wyższa składka o 36 mln zł w szczególności w wyniku pozyskania kolejnych składek w ubezpieczeniach zdrowotnych;
- w segmencie ubezpieczeń indywidualnych spadek składki o 318 mln zł w porównaniu do poprzedniego roku, głównie w związku z niższymi wpłatami na rachunki w produktach unit-linked w kanale bancassurance;
- wzrost przypisu składki zebranej przez spółki zagraniczne względem 2017 roku o 222 mln zł, w tym głównie w ubezpieczeniach komunikacyjnych w krajach bałtyckich.

Przypis składki brutto (na zewnątrz) z segmentu ubezpieczeń (mln zł), lokalne standardy rachunkowości	2018	2017
RAZEM	23 470	22 847
Razem ubezpieczenia majątkowe i osobowe - Polska (składka przypisana na zewnątrz)	13 384	12 702
Ubezpieczenia masowe Polska	10 325	10 029
OC komunikacyjne	4 610	4 606
AC komunikacyjne	2 524	2 406
Inne produkty	3 191	3 017
Ubezpieczenia korporacyjne Polska	3 059	2 673
OC komunikacyjne	845	735
AC komunikacyjne	878	848
Inne produkty	1 336	1 090
Razem ubezpieczenia na życie - Polska	8 237	8 519
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane - Polska	6 891	6 855
Ubezpieczenia indywidualne - Polska	1 346	1 664
Razem ubezpieczenia majątkowe i osobowe - Ukraina i kraje bałtyckie	1 729	1 527
Ukraina ubezpieczenia majątkowe i osobowe	202	181
Kraje bałtyckie ubezpieczenia majątkowe i osobowe	1 527	1 346
Razem ubezpieczenia na życie - Ukraina i kraje bałtyckie	120	100
Ukraina ubezpieczenia na życie	55	42
Kraje bałtyckie ubezpieczenia na życie	65	58

A.2.2.2. Przychody netto z tytułu prowizji i opłat

Przychody netto z tytułu prowizji i opłat w 2018 roku wyniosły 2 620 mln zł, czyli były o 858 mln zł wyższe niż w poprzednim roku głównie w wyniku rozpoczęcia konsolidacji Pekao. Obejmowały one przede wszystkim:

- przychody netto z tytułu prowizji i opłat na działalności bankowej w wysokości 1 925 mln zł (w tym głównie: prowizje maklerskie, przychody i koszty związane z obsługą rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, wynagrodzenie z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń);

- przychody z tytułu zarządzania aktywami OFE. Wyniosły one 122 mln zł (wzrost o 1,7% w porównaniu z poprzednim rokiem w wyniku wyższych średnich aktywów netto OFE PZU);
- przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych w wysokości 562 mln zł, czyli o 285 mln zł wyższe niż w poprzednim roku głównie w związku z rozpoczęciem konsolidacji Pekao.

A.2.3. Koszty

A.2.3.1. Odszkodowania i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Odszkodowania i świadczenia netto (z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) osiągnęły wartość 14 563 mln zł i ukształtowały się na poziomie o 2,5% niższym w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Na spadek kategorii odszkodowań i świadczeń netto wpłynęły:

- w ubezpieczeniach na życie niższy wynik z działalności inwestycyjnej w większości portfeli produktów unit-linked wobec dodatnich, wysokich wyników osiągniętych w roku ubiegłym oraz niższych wpłat klientów na rachunki w indywidualnych produktach unit-linked w kanale bancassurance;
- w ubezpieczeniach od ognia i innych szkód majątkowych niższy poziom szkód powodowanych zjawiskami atmosferycznymi (porywisty wiatr, nawałne opady deszczu).

Z kolei, na wzrost powyższej kategorii odszkodowań i świadczeń netto wpływ miało doszacowanie rezerwy na poczet roszczeń o zadośćuczynienie za ból spowodowany stanem wegetatywnym osoby bliskiej poszkodowanej w wypadku w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych w segmencie klienta korporacyjnego oraz masowego.

A.2.3.2. Koszty akwizycji i administracyjne

Koszty akwizycji w 2018 roku wzrosły o 229 mln zł w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wzrost ten był w szczególności rezultatem wyższej sprzedaży w segmencie klienta masowego i korporacyjnego w połączeniu ze zmianą kanałów sprzedaży.

Koszty administracyjne Grupy w 2018 roku ukształtowały się na poziomie 6 609 mln zł względem 5 357 mln zł w 2017 roku, czyli były o 23,4% wyższe w relacji do poprzedniego roku. Wzrost wynikał w głównej mierze z rozpoczęcia konsolidacji Pekao. Koszty administracyjne segmentu działalności bankowej wzrosły o 1 246 mln zł. Jednocześnie koszty administracyjne w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce ukształtowały się na poziomie jedynie o 5 mln zł wyższym od roku ubiegłego. Ich zmiana wynikała w znacznej mierze z wyższych kosztów osobowych będących odpowiedzią na widocznie narastające oznaki presji płacowej na rynku przy stale utrzymywanej dyscyplinie kosztowej w pozaposobowych obszarach działalności zarówno bieżącej jak i projektowej.

A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

A.3.1. Wynik netto na działalności inwestycyjnej i koszty odsetkowe

W 2018 roku wynik netto na działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem kosztów odsetkowych wyniósł 8 584 mln zł wobec 7 121 mln zł w 2017 roku. Wyższy wynik to przede wszystkim efekt rozpoczęcia konsolidacji Pekao w czerwcu 2017 roku. Wyłączając wpływ danych Pekao i Alior Bank wynik netto na działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem kosztów odsetkowych w 2018 roku wyniósł 904 mln zł i był niższy niż w ubiegłym roku o 951 mln zł.

Następujące czynniki miały wpływ na osiągnięte dochody:

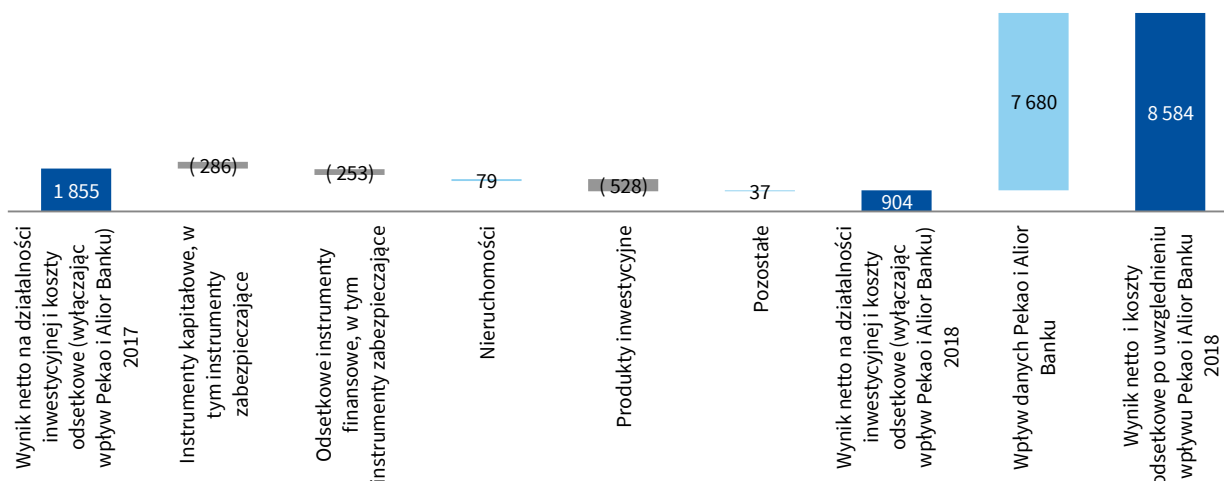
- niższy wynik na notowanych instrumentach kapitałowych w szczególności ze względu na gorszą koniunkturę na GPW – spadek indeksu WIG o 9,5% w 2018 roku wobec wzrostu o 23,2% w analogicznym okresie roku ubiegłego;

- pogorszenie wyniku na odsetkowych instrumentach finansowych przede wszystkim na skutek:
  - niższych wyników portfela obligacji skarbowych wycenianych zamortyzowanym kosztem oraz korporacyjnych wskutek zapadnięcia części portfela;
  - spadku wyceny obligacji skarbowych zagranicznych na skutek wzrostów rentowności na rynkach wschodzących;
  - ujemnego wpływu różnic kursowych od własnych dłużnych papierów wartościowych w związku z osłabieniem kursu PLN względem EUR wobec umocnienia w porównywalnym okresie skompensowanego częściowo lepszym wynikiem inwestycji denominowanych w EUR.

Wpływ powyższych czynników został częściowo zbilansowany lepszymi wynikami portfela polskich obligacji skarbowych wycenianych rynkowo w związku z korzystniejszą sytuacją na polskim rynku długu, jak i portfela nieruchomości przede wszystkim w efekcie zakończenia kolejnych inwestycji deweloperskich oraz polepszenia parametrów portfela zarządzanych nieruchomości.

Dodatkowo osiągnięto słabsze wyniki portfela aktywów na pokrycie produktów inwestycyjnych o 528 mln zł r/r, które jednak pozostają bez wpływu na łączny wynik netto Grupy PZU, ponieważ są równoważone przez niższy poziom odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto.

Zmiana wyniku netto na działalności inwestycyjnej po uwzględnieniu kosztów odsetkowych (w mln zł)

A.3.2. Sekurytyzacja

Na koniec 2018 roku Grupa PZU nie prowadziła działalności w zakresie sekurytyzacji.

A.4. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

W 2018 roku saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych było ujemne i wynosiło 2 165 mln zł wobec także ujemnego w 2017 roku na poziomie 1 580 mln zł.

Wpływ na poziom tego wyniku miały następujące czynniki:

- podatek od instytucji finansowych – obciążenie Grupy PZU (łączenie na działalności ubezpieczeniowej oraz bankowej) tym podatkiem w 2018 roku wyniosło 1 092 mln zł wobec 822 mln zł w ubiegłym roku. Wyższe obciążenie to efekt rozpoczęcia konsolidacji Pekao w czerwcu 2017 roku;

- wyższe o 53 mln zł koszty amortyzacji wartości niematerialnych zidentyfikowanych w wyniku transakcji przejęcia spółek (efekt zakupu udziałów w Pekao w czerwcu 2017 roku);
- wzrost opłat na BFG ze 121 mln zł w 2017 roku do poziomu 372 mln zł w 2018 roku (efekt zakupu udziałów w Pekao).

A.5. Wszelkie inne informacje

A.5.1. Opis struktury prawnej oraz zarządczej i organizacyjnej Grupy PZU, w tym opis wszystkich jednostek zależnych, znaczących podmiotów powiązanych w rozumieniu art. 256a dyrektywy WII oraz istotnych oddziałów w rozumieniu art. 354 ust. 1 rozporządzenia delegowanego

Opis struktury prawnej Grupy PZU przedstawia schemat stanowiący załącznik nr 1 do sprawozdania SFCR. Sposób zarządzania i organizacji Grupy PZU opisano w części B.1. Informację na temat wszystkich jednostek Grupy PZU przedstawiono w formularzu S.32.01.22, stanowiącym załącznik nr 2 do sprawozdania SFCR.

A.5.2. Istotne transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo

A.5.2.1. Wypłata dywidendy PZU Życie

28 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU Życie podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy jednemu akcjonariuszowi PZU w wysokości 1 257 mln zł. Wypłaty dokonano 1 października 2018 roku.

A.5.2.2. Wypłata dywidendy Pekao

21 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy. Wartość dywidendy dla PZU wyniosła 415 mln zł. Wypłaty dokonano 20 lipca 2018 roku.

A.5.2.1. Wypłata dywidendy Lietuvos Draudimas AB

23 kwietnia 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Lietuvos Draudimas AB podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy jednemu akcjonariuszowi PZU w wysokości 27 mln zł. Wypłaty dokonano 23 maja 2018 roku.

A.5.2.2. Pożyczka od PZU dla PZU Zdrowie SA

1 sierpnia 2018 roku podpisano aneks do umowy pożyczki z 23 marca 2015 roku między PZU a PZU Zdrowie SA zwiększający limit udzielonej pożyczki do wysokości 295 mln zł. Oprocentowanie pożyczki od 1 stycznia 2018 roku jest równe stopie WIBOR 6M. Na 31 grudnia 2018 roku PZU Zdrowie SA wykorzystała 220 mln z przyznanego limitu pożyczki.

A.5.2.3. Reasekuracja

W 2018 roku zawarto umowy reasekuracji między PZU jako reasekuratorem a jednostkami zależnymi jako cedentami. Składka przypisana brutto w podziale na reasekurowane jednostki zależne z umów reasekuracji za 2018 roku wyniosła:

- Link4 – 674 mln zł,
- TUW PZUW – 407 mln zł,
- PZU Ukraine – 48 mln zł,
- Lietuvos Draudimas AB – 30 mln zł,
- AAS Balta – 16 mln zł.

W wyniku zawartych umów PZU ponosi koszty wypłaty odszkodowań i likwidacji szkód wobec jednostek zależnych. W 2018 roku wyniosły one:

- Link4 – 353 mln zł,
- TUW PZUW – 86 mln zł,
- PZU Ukraine – 28 mln zł,
- Lietuvos Draudimas AB – 13 mln zł,
- AAS Balta – 2 mln zł.

W związku z zawartymi umowami reasekuracji PZU poniósł w 2018 roku koszty prowizji reasekuracyjnych wobec jednostek zależnych:

- Link4 – 201 mln zł,
- TUW PZUW – 28 mln zł,
- PZU Ukraine – 13 mln zł,
- Lietuvos Draudimas AB – 1 mln zł,
- AAS Balta – 1 mln zł.

A.5.2.4. Zaangażowanie w lokaty i rachunki bankowe

W 2018 jednostki Grupy PZU prowadzące działalność ubezpieczeniową lokowały swoje środki w rachunki bieżące i depozyty bankowe w Alior Banku i Pekao. Na 31 grudnia 2018 roku PZU Życie wykazało istotne zaangażowanie wobec Alior Banku z tytułu otwartych rachunków i depozytów bankowych w wysokości 273 mln zł.

A.5.2.5. Odkupienie jednostek uczestnictwa przez PZU SFIO Universum od PZU Życie

4 grudnia 2018 roku PZU SFIO Universum dokonał odkupienia swoich jednostek uczestnictwa od PZU Życie za cenę 200 mln zł.

A.5.2.6. Pozostałe istotne transakcje

PZU CO świadczy dla PZU Życie usługi w zakresie obsługi grupowych ubezpieczeń pracowniczych. Wynagrodzenie od PZU Życie dla PZU CO z tego tytułu w 2018 roku wyniosło 230 mln zł.

PZU Pomoc SA świadczy dla Link4 usługi związane z likwidacją szkód. Link4 poniósł w 2018 roku z tego tytułu koszty w wysokości 14 mln zł.

PZU Zdrowie SA świadczył usługi medyczne na rzecz ubezpieczonych w PZU Życie w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Wartość przychodów z tego tytułu osiągnięta przez PZU Zdrowie SA w 2018 roku wyniosła 144 mln zł.

PZU świadczy dla TUW PZUW usługi kompleksowej likwidacji szkód i obsługi assistance. PZU osiągnął w 2018 roku przychody z wynagrodzenia za świadczone usługi w wysokości 5 mln zł.

A.5.3. Istotne różnice między zakresem Grupy PZU w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych a zakresem skonsolidowanych danych określonych zgodnie z art. 335 rozporządzenia delegowanego

Skład Grupy PZU zaprezentowano w formularzu S.32.01.22, stanowiącym załącznik nr 2 do sprawozdania SFCR. Lista jednostek wchodzących w skład Grupy PZU oraz jednostki stowarzyszone wymienione w formularzu pokrywają się z zakresem zaprezentowanym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Niezależnie od powyższego, występują różnice w zastosowanych metodach konsolidacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz w sprawozdaniu SFCR.

Zakres konsolidacji metodą pełną w sprawozdaniu SFCR jest ograniczony, w stosunku do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, do jednostek prowadzących działalność ubezpieczeniową oraz jednostek stanowiących przedsiębiorstwa usług pomocniczych w rozumieniu art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego.

Jednostki wchodzące w skład Grupy PZU ujęto w sprawozdaniu SFCR zgodnie z metodami określonymi w art. 335 rozporządzenia delegowanego:

- konsolidacją metodą pełną objęto:
  - jednostki ubezpieczeniowe – PZU, PZU Życie, Link4, Lietuvos Draudimas AB, AAS Balta, PZU LT GD, TUW PZUW;
  - przedsiębiorstwa usług pomocniczych – PZU CO, PZU Pomoc SA, PZU Zdrowie SA, CM Medica, Prof-Med, SU Krystynka, Elvita, Proelmed, Gamma, Polmedic sp. z o.o., Artimed, Revimed sp. z o.o., CM św. Łukasza, Multimed, Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o., Tower Inwestycje sp. z o.o., PZU Finanse sp. z o.o., PZU Finance AB, Arm Property sp. z o.o., PZU SFIO Universum, PZU FIZ Dynamiczny, PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2, PZU Akcji Spółek Dywidendowych, PZU Dłużny Aktywny, inPZU Obligacje Polskie, inPZU Akcje Polskie, inPZU Akcje Rynków Rozwiniętych, inPZU Obligacje Rynków Wschodzących oraz zależne spółki prawa handlowego mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia zależne od funduszy PZU FIZ Sektora Nieruchomości i PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 18 i 18);
- metodą proporcjonalnego udziału Grupy PZU w funduszach własnych tych jednostek, obliczonych zgodnie z odpowiednimi zasadami sektorowymi wyceniono – Alior Bank i Pekao jako instytucje kredytowe wraz z ich jednostkami zależnymi, TFI PZU SA jako spółkę zarządzającą przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe oraz PTE PZU jako nieregulowaną jednostkę prowadzącą działalność finansową. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wymienione spółki objęto konsolidacją.
- w wartości godziwej wyceniono fundusze inwestycyjne nieuznane za przedsiębiorstwa usług pomocniczych (konsolidowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym);
- skorygowaną metodą praw własności wyceniono pozostałe jednostki Grupy PZU, nieuznane za przedsiębiorstwa usług pomocniczych, a także ukraińskie spółki ubezpieczeniowe PZU Ukraine, PZU Ukraine Life oraz spółkę LLC SOS Services Ukraine, wyłączone z konsolidacji pełnej na potrzeby wypłacalności na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wymienione spółki objęto konsolidacją.

B. System zarządzania

B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania

Nadzór korporacyjny realizuje zadania wynikające z uprawnień właścicielskich PZU w jednostkach zależnych. Nadzór właścicielski jest sumą działań odnoszących się do nadzoru korporacyjnego w zakresie spraw wynikających z przepisów prawa powszechnie obowiązującego na terenie Unii Europejskiej, przepisów prawa powszechnie obowiązującego na terenie działania podmiotu zależnego, aktów wewnętrznych oraz zasad (dobrych praktyk) nadzoru właścicielskiego.

Do głównych celów nadzoru korporacyjnego realizowanego w ramach Grupy PZU należy zaliczyć:

- zapewnienie transparentności i zgodności z prawem działalności jednostek zależnych i ich organów;
- wykorzystanie uprawnień korporacyjnych PZU dla realizacji celów Strategii Grupy PZU;
- wzrost efektywności działania, skuteczności zarządzania i wartości jednostek zależnych.

Dla realizacji wskazanych celów nadzoru korporacyjnego istotne znaczenie ma właściwe funkcjonowanie organów jednostek zależnych: stanowiącego, nadzorującego oraz zarządzającego.

Ponadto, w ramach systemu zarządzania na poziomie Grupy PZU są zawierane i funkcjonują porozumienia o współpracy pomiędzy PZU a jednostkami zależnymi. Jednym z nich jest Porozumienie o współpracy z dnia 21 marca 2017 roku („Porozumienie o współpracy”), o charakterze ramowym, regulujące ogólne zasady współpracy w Grupie PZU. Strony Porozumienia o współpracy zobowiązały się do współdziałania w zakresie obszarów współpracy określonych przez PZU.

Na podstawie Porozumienia o współpracy ustalono spis 23 obszarów współpracy oraz komórek właściwych w PZU, odpowiedzialnych za regulację swojego obszaru biznesowego w ramach całej Grupy PZU.

W 2018 roku Zarząd PZU zatwierdził 21 polityk, które następnie zostały wdrożone/zaimplementowane¹ w jednostkach zależnych.

Podmiot dominujący wykonuje uprawnienia właścicielskie wobec jednostek zależnych poprzez decyzje zapadające w trybie właściwym dla organów statutowych PZU.

W ramach systemu zarządzania na poziomie Grupy PZU, PZU m.in. rekomenduje jednostkom zależnym wdrożenie narzędzi, procedur i sposób podziału odpowiedzialności w celu zapewnienia spójności i jednolitości rozwiązań stosowanych w Grupie PZU oraz właściwego nadzoru nad systemem zarządzania w jednostkach zależnych, które w procesie implementacji rekomendowanych rozwiązań stosują tzw. zasadę proporcjonalności, tj. wdrożenia rekomendacji następują z uwzględnieniem skali i specyfiki działalności, a także wymogów prawa krajowego lub prawa europejskiego oraz wytycznych lub rekomendacji organów nadzorczych.

B.1.1. Rada Nadzorcza PZU

Zgodnie ze Statutem PZU w skład Rady Nadzorczej wchodzi od siedmiu do jedenastu Członków. Liczbę Członków Rady Nadzorczej określa Walne Zgromadzenie. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani przez Walne Zgromadzenie na okres wspólnej kadencji trwającej trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Statut przyznaje Skarbowi Państwa uprawnienie do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi. Uprawnienie to wygaśnie z chwilą, gdy Skarb Państwa

---

¹ Z uwagi na funkcjonowanie spółek zagranicznych na prawie obcym jako rozstrzygającym, a przez to wobec braku możliwości „lustrzanego” wdrożenia regulacji, wdrożenie stosownych polityk następuje przez ich implementację, to jest inkorporowanie do regulacji wewnętrznych jednostki Grupy PZU, w zakresie niekolidującym z przepisami prawa miejscowego (mechanizm podobny do implementacji dyrektyw europejskich do prawodawstwa państw członkowskich).

przestanie być akcjonariuszem PZU. Kandydat na Członka Rady Nadzorczej wskazany przez Skarb Państwa powinien spełniać wymogi określone w art. 19 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Rada Nadzorcza uchwała Regulamin Rady Nadzorczej określający jej organizację i sposób wykonywania czynności. Regulamin określa skład oraz sposób powoływania Rady Nadzorczej, zadania i zakres działalności oraz sposób jej zwoływania i prowadzenia obrad.

Rada Nadzorcza wybiera ze swojego składu Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego.

Przewodniczący Rady Nadzorczej kieruje pracami Rady Nadzorczej. W przypadku nieobecności Przewodniczącego Rady Nadzorczej, w tym tymczasowej przeszkody uniemożliwiającej mu sprawowanie funkcji oraz sytuacji, w której nastąpiło wygaśnięcie mandatu Przewodniczącego Rady Nadzorczej i nie został jeszcze powołany nowy Przewodniczący Rady Nadzorczej, wszelkie prawa i obowiązki Przewodniczącego Rady Nadzorczej są wykonywane przez Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, z wyłączeniem uprawnienia do rozstrzygania o treści uchwały Rady Nadzorczej w przypadku równości głosów.

Rada Nadzorcza może wybrać spośród swoich członków Sekretarza Rady Nadzorczej. Sekretarz Rady Nadzorczej wspomaga Przewodniczącego Rady Nadzorczej, a w razie jego nieobecności Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, przy wykonywaniu obowiązków, w szczególności:

- 1) organizuje pracę Rady Nadzorczej;
- 2) czuwa nad obsługą organizacyjno – techniczną posiedzeń Rady Nadzorczej;
- 3) odpowiada za sporządzanie protokołów z posiedzeń Rady Nadzorczej;
- 4) przedstawia projekty sprawozdań, do których sporządzania obliuguje Radę Nadzorczą Statut PZU.

Rada Nadzorcza może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Delegowanie następuje każdorazowo uchwałą Rady Nadzorczej określającą osobę lub osoby delegowane, szczegółowy zakres czynności nadzorczych oraz czas trwania delegowania. Członkowie Rady Nadzorczej delegowani do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych składają Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdanie z dokonywanych czynności na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej, po dokonaniu jakichkolwiek czynności nadzoru w sposób samodzielny. W okresie sprawozdawczym Rada Nadzorcza nie skorzystała z powyższego uprawnienia.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością PZU i we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Do kompetencji Rady Nadzorczej PZU należy w szczególności:

- 1) ocena sprawozdania Zarządu z działalności PZU i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PZU oraz sprawozdania finansowego PZU i skonsolidowanego sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami rachunkowymi i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym;
- 2) zatwierdzenie sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej PZU oraz sprawozdania SFCR;
- 3) ocena wniosków Zarządu PZU dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty;
- 4) składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników oceny, o której mowa w pkt 1, corocznej zwięzłej oceny sytuacji PZU, z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla PZU oraz corocznego sprawozdania z pracy Rady Nadzorczej PZU;
- 5) zawieranie, rozwiązywanie i zmiana umów z Członkami Zarządu PZU oraz ustalenie zasad ich wynagradzania i wynagrodzeń;
- 6) powoływanie, zawieszanie oraz odwoływanie Prezesa Zarządu PZU, Członków Zarządu lub całego Zarządu PZU, jak również podejmowanie decyzji o ustaniu takiego zawieszenia;
- 7) udzielanie zgody w sprawie przeniesienia całości lub części portfela ubezpieczeniowego;
- 8) akceptowanie wniosków Zarządu PZU w sprawie nabycia, objęcia lub zbycia udziałów oraz akcji spółek, jak również w sprawie uczestniczenia PZU w innych podmiotach - Rada Nadzorcza PZU może określić do jakiej kwoty, na jakich warunkach oraz w jakim trybie Zarząd PZU może dokonywać wskazanych czynności bez obowiązku uzyskania akceptacji Rady Nadzorczej PZU, z zastrzeżeniem spraw, w których decyzję w tym zakresie podejmuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy PZU, zgodnie z § 18a Statutu PZU;
- 9) delegowanie Członków Rady Nadzorczej PZU do czasowego wykonywania czynności Członków Zarządu PZU, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację, albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swych czynności;

- 10) akceptowanie instrukcji co do wykonywania przez reprezentantów PZU prawa głosu na Walnych Zgromadzeniach PZU Życie w następujących sprawach: podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego, emisji obligacji, zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa PZU Życie oraz ustanowienia na nim prawa użytkowania, podziału PZU Życie, połączenia PZU Życie z inną spółką, likwidacji lub rozwiązania PZU Życie;
- 11) wybór firmy audytorskiej do przeprowadzania obowiązkowych badań sprawozdań finansowych, w tym rocznego sprawozdania finansowego PZU i rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, a także sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej PZU oraz sprawozdania SFCR, a także przeglądów sprawozdań finansowych, zgodnie z obowiązkami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa;
- 12) ustalanie jednolitego tekstu zmienionego Statutu PZU;
- 13) udzielanie zgody na nabycie lub zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, o wartości przekraczającej równowartość 3 mln euro brutto;
- 14) udzielanie zgody na zawarcie przez PZU z podmiotem powiązaniem z PZU umowy, której przedmiot ma wartość co najmniej 10% wartości kapitałów własnych PZU, z wyłączeniem umów typowych, zawieranych przez PZU na warunkach rynkowych, w ramach prowadzonej działalności operacyjnej;
- 15) udzielanie zgody na zawarcie przez PZU umowy z subemitentem, o której mowa w art. 433 § 3 KSH;
- 16) udzielanie zgody na wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy;
- 17) udzielanie zgody na tworzenie i znoszenie oddziałów regionalnych, o których mowa w § 2 ust. 2 Statutu i oddziałów zagranicznych;
- 18) zatwierdzanie opracowanych przez Zarząd PZU wieloletnich planów rozwoju PZU oraz rocznych planów finansowych;
- 19) zatwierdzanie Regulaminu Zarządu PZU;
- 20) rozpatrywanie i opiniowanie spraw wnoszonych przez Zarząd PZU pod obrady Walnego Zgromadzenia;
- 21) wykonywanie zadań wynikających z wytycznych lub rekomendacji organów nadzoru, w szczególności KNF, przyjętych do stosowania przez PZU.

W ramach Rady Nadzorczej PZU funkcjonują następujące komitety:

- Komitet Audytu;
- Komitet Nominacji i Wynagrodzeń;
- Komitet Strategii.

Komitet Audytu ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej PZU i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę Nadzorczą czynności nadzorczych w zakresie badania prawidłowości sprawozdawczości finansowej, efektywności systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego oraz systemu zarządzania ryzykiem. Ponadto, Komitet Audytu może wnioskować do Rady Nadzorczej o zlecenie wykonania określonych czynności kontrolnych w PZU, a wykonawcą zleconych kontroli może być jednostka wewnętrzna lub podmiot zewnętrzny.

Co najmniej jeden członek Komitetu Audytu musi posiadać kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych w rozumieniu i zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach. Dodatkowo, zgodnie z ww. ustawą, większość członków Komitetu Audytu, w tym jego przewodniczący, spełnia określone w ustawie kryteria niezależności (członek niezależny), dotyczące m.in. powiązań na tle zawodowym z jednostkami Grupy PZU lub pokrewieństwa zwłaszcza z osobami zarządzającymi lub nadzorującymi jednostki Grupy PZU. Członek niezależny ma obowiązek przedłożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego spełnienia wszystkich kryteriów niezależności oraz poinformowania PZU o zaprzestaniu spełniania tych kryteriów.

Komitet Nominacji i Wynagrodzeń ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej PZU i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę Nadzorczą czynności nadzorczych w zakresie kształtowania struktury zarządczej, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, zasad wynagradzania i wynagrodzeń oraz doboru kadry o odpowiednich kwalifikacjach.

Komitet Strategii ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej PZU i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę czynności nadzorczych w zakresie opiniowania wszelkich dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych jej przez Zarząd (w szczególności strategii rozwoju PZU) oraz

przedstawianie Radzie Nadzorczej PZU rekomendacji w zakresie planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa PZU.

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej PZU, oprócz powoływania przewidzianego w Statucie Komitetu Audytu oraz Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń, w celu prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych Rada Nadzorcza PZU może powoływać inne stałe komitety o charakterze doradczym i opiniodawczym, których kompetencje, skład i tryb pracy określa uchwalony przez Radę Nadzorczą PZU regulamin danego komitetu. Regulamin przewiduje możliwość korzystania przez Radę Nadzorczą PZU oraz powołane przez nią komitety z usług ekspertów oraz firm doradczych.

B.1.2. Zarząd PZU

Zgodnie ze Statutem PZU, w skład Zarządu PZU wchodzi od trzech do siedmiu członków, powoływanych na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu, są powoływani i odwoływani przez Radę Nadzorczą. Powołanie następuje po uprzednim przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, którego celem jest sprawdzenie i ocena kwalifikacji kandydatów oraz wyłonienie najlepszego kandydata, na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Prezes Zarządu nowej kadencji powołany przed upływem bieżącej kadencji może złożyć wniosek do Rady Nadzorczej o powołanie pozostałych Członków Zarządu nowej kadencji przed upływem kadencji bieżącej.

Zarząd wykonuje wszelkie uprawnienia w zakresie zarządzania PZU, niezastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej. Do reprezentowania PZU uprawnieni są dwaj Członkowie Zarządu działający łącznie lub jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem. Zarząd uchwała swój regulamin, który zatwierdza Rada Nadzorcza. Pracami Zarządu kieruje Prezes Zarządu.

Podział obowiązków między Członkami Zarządu określa zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie wykonywania przez Członków Zarządu nadzoru organizacyjnego w PZU oraz powierzenia funkcji Szefów Pionów.

W PZU funkcjonują stanowiska Dyrektorów Grupy PZU. Celem ich utworzenia było zapewnienie spójnego i efektywnego modelu zarządczego w PZU i PZU Życie, opartego o funkcjonalny podział odpowiedzialności Członków Zarządów PZU i PZU Życie. Stanowiska Dyrektorów Grupy PZU powierzane są osobom pełniącym funkcje Członków Zarządu PZU Życie niebędącymi Członkami Zarządu PZU. Dyrektorzy Grupy PZU w PZU nadzorują bezpośrednio te same obszary struktury organizacyjne, które nadzorują w PZU Życie.

Poniżej zaprezentowano zakres odpowiedzialności Członków Zarządu PZU oraz Dyrektorów Grupy PZU według stanu na koniec 2018 roku.

Imię i nazwisko	Funkcja w Grupie PZU	Zakres odpowiedzialności na koniec 2018 roku	Dodatkowy zakres odpowiedzialności w ciągu roku
Paweł Surówka	Prezes Zarządu PZU od 13 kwietnia 2017 roku	zarządzanie i nadzór korporacyjny w Grupie PZU, zarządzanie korporacyjne, strategia i rozwój biznesu Grupy PZU, audyt wewnętrzny, compliance, reasekuracja, assurbanking, innowacje, zarządzanie rozwojem procesów cyfrowych, administracja	-
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku	majątkowe ubezpieczenia masowe (zarządzanie sprzedażą i siecią sprzedaży, produkty i taryfy), majątkowe ubezpieczenia korporacyjne (zarządzanie sprzedażą i siecią sprzedaży, underwriting, ubezpieczenia finansowe), sprzedaż bezpośrednia, CRM i rozwój narzędzi sprzedaży, efektywność sprzedaży detalicznej	-
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU od 14 października 2016 roku	finanse, aktuariat, inwestycje	-
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU od 22 marca 2016 roku	zarządzanie ryzykiem	-
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU od 13 czerwca 2017 roku	bancassurance i programy partnerstwa strategicznego, nadzór nad spółkami zagranicznymi Grupy PZU, nieruchomości, zakupy, ochrona środowiska w Grupie PZU	-

Imię i nazwisko	Funkcja w Grupie PZU	Zakres odpowiedzialności na koniec 2018 roku	Dodatkowy zakres odpowiedzialności w ciągu roku
Aleksandra Agatowska	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 25 marca 2016 roku	brak przypisanego zakresu odpowiedzialności z uwagi na czasową nieobecność	zakupy
Dorota Maciejka	Dyrektor Grupy PZU w PZU od 15 marca 2017 roku	marketing, zarządzanie relacjami z klientem, komunikacja korporacyjna, sponsoring, prewencja i CSR	-
Tomasz Karusewicz	Dyrektor Grupy PZU od 29 stycznia 2016 roku	IT, operacje ubezpieczeniowe	-
Bartłomiej Litwińczuk	Dyrektor Grupy PZU od 19 sierpnia 2016 roku	bezpieczeństwo, obsługa prawna, zarządzanie HR	-
Roman Pałac	Dyrektor Grupy PZU od 15 lutego 2016 roku	zarządzanie siecią oddziałów PZU, ubezpieczenia zdrowotne, obsługa szkód i świadczeń, kanały zdalne	-

Poza komitetami utworzonymi na poziomie Rady Nadzorczej PZU, w 2018 roku w PZU funkcjonowały następujące komitety:

- Komitet Ryzyka Grupy PZU;
- Komitet Ryzyka Inwestycyjnego;
- Komitet Inwestycyjny;
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami;
- Komitet Data Governance;
- Komitet Sponsoringu, Prewencji i CSR;
- Komitet Innowacji;
- Komitet Cenowy PZU;
- Komitet Sprzedaży Nieruchomości;
- Komitet Zakupowy;
- Komitet Kosztowy;
- Sztab Kryzysowy.

B.1.3. Zadania i obowiązki osób nadzorujących kluczowe funkcje

Osoby pełniące kluczowe funkcje w Grupie PZU zobowiązane są do współpracy i wymiany informacji w zakresie niezbędnym do realizacji zadań każdej z nich. Osoby nadzorujące kluczowe funkcje, w celu zapewnienia zdolności do wykonywania swoich obowiązków w sposób obiektywny, rzetelny i niezależny, mają zapewniony bezpośredni dostęp do zarządu, rady nadzorczej i pracowników, posiadają niezbędne uprawnienia, zasoby i doświadczenie oraz nieograniczony dostęp do wszystkich istotnych informacji koniecznych do wykonywania powierzonych im obowiązków.

Sposób, w jaki zorganizowane są kluczowe funkcje w Grupie PZU, w których zakresy odpowiedzialności są jasno i odpowiednio podzielone, zapewnia ich niezależność operacyjną.

Osoby nadzorujące kluczowe funkcje w ubezpieczeniowych jednostkach Grupy PZU uczestniczą w spotkaniach członków zarządu lub rady nadzorczej, w trakcie których składają sprawozdania lub raporty z nadzorowanych obszarów, ze szczególnym uwzględnieniem zidentyfikowanych w tych obszarach ryzyk. Udzielają również porad zarządowi lub radzie nadzorczej w sprawach dotyczących bieżącej działalności danej jednostki Grupy PZU.

W Grupie PZU wdrożono polityki i procedury, których celem jest zapewnienie, aby osoby pełniące i nadzorujące kluczowe funkcje posiadały odpowiednie wykształcenie, kwalifikacje, doświadczenie oraz aby spełniały wszelkie konieczne wymogi regulacyjne.

Co do zasady, osoby pełniące kluczowe funkcje nie uczestniczą w realizacji procesów i zadań wykraczających poza te funkcje. Funkcje realizowane są w sposób zapewniający obiektywizm i niezależność od procesów operacyjnych.

B.1.4. Istotne zmiany systemu zarządzania, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły istotne zmiany w zakresie systemu zarządzania.

W 2018 roku zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń, podmiot reprezentujący Skarb Państwa i wykonujący prawa udziałowe w PZU ukształtował zasady wynagradzania członków organów zarządzających i nadzorczych w PZU, zgodnie z określonymi wymaganiami w ww. ustawie. W konsekwencji powyższego zmianie uległy również zasady wynagradzania członków organów zarządzających i nadzorczych w jednostkach zależnych w ramach grupy kapitałowej definiowanej w rozumieniu art. 4 pkt. 14 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Na dzień sporządzenia sprawozdania SFCR w skład Zarządu PZU wchodził:

- 1) Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU;
- 2) Tomasz Kulik – członek Zarządu PZU;
- 3) Adam Brzozowski – członek Zarządu PZU;
- 4) Marcin Eckert – członek Zarządu PZU;
- 5) Elżbieta Häuser-Schöneich – członek Zarządu PZU;
- 6) Maciej Rapkiewicz – członek Zarządu PZU;
- 7) Małgorzata Sadurska – członek Zarządu PZU.

Sprawozdanie SFCR zostało przyjęte przez Zarząd PZU w powyższym składzie.

B.1.5. Informacje na temat zasad i praktyk dotyczących wynagradzania rady nadzorczej, zarządu oraz pracowników

Członkowie Rady Nadzorczej PZU nie otrzymują wynagrodzenia zmiennego zależnego od wyników PZU. Zasady ich wynagradzania ustala bezpośrednio Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. W 2018 roku Członkowie Rady Nadzorczej otrzymywali stałe miesięczne wynagrodzenie, którego wysokość, uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU z 8 lutego 2017 roku, została dostosowana do przedziału referencyjnego ustalonego na podstawie art. 10 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń.

Zasady wynagradzania Członków Zarządu kształtowane są przez Radę Nadzorczą i stanowią, że wynagrodzenie całkowite przysługujące Członkowi Zarządu z tytułu świadczenia usług zarządzania oraz wykonywania innych zobowiązań wynikających z Umowy o świadczenie usług zarządzania, zawartej na czas pełnienia funkcji w Zarządzie PZU składa się z:

- wynagrodzenia stałego - zryczałtowane miesięczne (za miesiąc kalendarzowy) wynagrodzenie podstawowe, które nie może przekroczyć przedziału referencyjnego, ustalonego na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń, z zastrzeżeniem sytuacji wskazanych w art. 4 ust. 3 ww. ustawy;
- wynagrodzenia zmiennego – wynagrodzenie uzupełniające za dany rok obrotowy, uzależnione od poziomu realizacji celów zarządczych. Wynagrodzenie zmienne za dany rok obrotowy nie może przekroczyć określonego w ww. ustawie procentu wynagrodzenia stałego rocznego w poprzednim roku obrotowym, dla którego dokonywane jest obliczenie wysokości przysługującego wynagrodzenia zmiennego. Ponadto, istotna część wynagrodzenia zmiennego przyznawana jest w formie odroczonego wynagrodzenia zmiennego. Odroczone wynagrodzenie zmienne podlega odroczeniu przez 3 lata, a po 12, 24 i 36 miesiącach odpowiednio od daty przyznania, Członek Zarządu może nabyć prawo do 1/3 części odroczonego wynagrodzenia zmiennego za dany rok, po spełnieniu warunków opisanych w Umowie o świadczenie usług zarządzania.

PZU określił zasady wynagradzania pracowników, a w szczególności osób pełniących kluczowe funkcje. Zasady obowiązujące te osoby stanowią element efektywnego zarządzania ryzykiem PZU i zawierają postanowienia dotyczące kształtowania zasad wynagradzania w podmiotach działających na rynku ubezpieczeń zawarte w przepisach prawa,

w Zasadach Ładu Korporacyjnego oraz w ramach rozporządzenia delegowanego oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Zgodnie z polityką wynagradzania, wynagrodzenie zmienne ustalane jest odmiennie dla poszczególnych grup pracowników lub poszczególnych osób. Jego poziom jest uzasadniony wynikami finansowymi PZU, a także osiągniętymi wynikami pracy. Zasady przyznawania wynagrodzenia zmiennego mają na celu wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem, zniechęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza limity zaakceptowane przez Radę Nadzorczą PZU, a także wspieranie realizacji strategii działalności i ograniczenie konfliktu interesów. Wynagrodzenia zmienne mogą podlegać ograniczeniom w zakresie możliwej do przyznania kwoty maksymalnej. Polityka przewiduje również możliwość odroczenia wypłaty znacznej części wynagrodzenia zmiennego. Polityka wynagradzania nie przewiduje wynagradzania pracowników w formie uprawnień do akcji, bądź opcji na akcje oraz dodatkowych programów emerytalno-rentowych lub programów wcześniejszych emerytur dla Członków Zarządu PZU lub Rady Nadzorczej PZU i innych osób nadzorujących funkcje kluczowe.

Zasady wynagrodzeń w innych jednostkach zależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową są dostosowane do lokalnych wymogów prawnych i bazują na zasadach wdrożonych w PZU i opisanych powyżej.

B.1.6. Informacje dotyczące istotnych transakcji zawartych w okresie sprawozdawczym z akcjonariuszami oraz z Członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej

W 2018 roku PZU wypłacił akcjonariuszom dywidendę, co zostało opisane w części A.1.7.1.

B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

B.2.1. Wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej wobec osób, które faktycznie zarządzają daną jednostką w Grupie PZU lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji

W jednostkach Grupy PZU prowadzących działalność ubezpieczeniową wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej wobec osób, które faktycznie zarządzają daną jednostką Grupy PZU lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji stosuje się adekwatnie do ich zakresu odpowiedzialności, obowiązujących przepisów prawa oraz przepisów wewnętrznych. Wyżej wymienione wymogi w poszczególnych jednostkach Grupy PZU bazują na zasadach wdrożonych w PZU opisanych poniżej.

W ramach grupy osób faktycznie zarządzających PZU oraz wykonujących czynności w ramach innych kluczowych funkcji, rozróżnia się 4 grupy:

- 1) Członków Rady Nadzorczej PZU, wobec których wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej reguluje Statut PZU;
- 2) Zarządzających, którymi są osoby pełniące funkcje Członka Zarządu PZU albo Dyrektora Grupy PZU pełniącego jednocześnie funkcję Członka Zarządu PZU Życie;
- 3) osoby nadzorujące kluczowe funkcje, którymi są osoby wskazane jako nadzorujące poszczególne kluczowe funkcje w zarządzeniu Prezesa Zarządu PZU;
- 4) osoby wykonujące czynności należące do funkcji kluczowych w PZU, którymi są osoby zatrudnione w strukturach organizacyjnych PZU realizujących w PZU kluczowe funkcje zgodnie z regulaminem organizacyjnym danej struktury.

Wymogi wobec osób Zarządzających, osób nadzorujących kluczowe funkcje oraz osób wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych regulowane są odrębnie.

Osoba Zarządzająca musi spełniać w szczególności poniższe wymagania:

- 1) spełnia wymogi określone w Statucie PZU;
- 2) daje rękojmię prowadzenia spraw PZU w sposób należyty;
- 3) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie była skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe prawomocnym wyrokiem sądu;
- 5) nie jest członkiem organu zarządzającego:
  - o zakładu reasekuracji,
  - o towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub zarządzającego alternatywnymi spółkami inwestycyjnymi w rozumieniu ustawy o funduszach prowadzącego działalność na podstawie zezwolenia,
  - o podmiotu prowadzącego działalność maklerską w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami lub inną działalność w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w rozumieniu tej ustawy,
  - o powszechnego towarzystwa emerytalnego,
  - o banku.
- 6) posiada udowodnioną znajomość języka polskiego, zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej;
- 7) posiada doświadczenie zawodowe oraz wiedzę adekwatne do pełnionej funkcji szczególnie w zakresie:
  - o rynków ubezpieczeń i rynków finansowych;
  - o systemu zarządzania;
  - o analizy finansowej i aktuarialnej;
  - o zasad, reguł i wymogów przepisów prawa związanych z funkcjonowaniem PZU, w tym umiejętności dostosowania do zmian przepisów prawa.

Osoba nadzorująca kluczową funkcję musi spełniać w szczególności poniższe wymagania:

- 1) posiada wyższe wykształcenie uzyskane w Polsce lub w innym państwie w rozumieniu właściwych przepisów tego państwa, chyba że ze względu na doświadczenie zawodowe danej osoby KNF wyda zgodę na odstępnie od tego wymogu wobec tej osoby;
- 2) spełnia wymogi określone dla osób Zarządzających wskazane w pkt. 2, 3, 4, 7 powyżej.

Osoba wykonująca czynności należące do funkcji kluczowych musi spełniać wymagania określone w opisie stanowiska, na którym jest zatrudniona. Opisy stanowisk pracy dla danej funkcji tworzone są w oparciu o regulamin organizacyjny PZU oraz regulamin organizacyjny danej struktury organizacyjnej realizującej funkcję kluczową. Podstawowe wymagania wobec powyższej grupy osób w rozróżnieniu na poszczególne funkcje kluczowe zostały opisane poniżej:

- 1) na stanowiskach w funkcji aktuarialnej wymaga się posiadania wiedzy z dziedziny matematyki ubezpieczeniowej i finansowej oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku;
- 2) na stanowiskach w funkcji zarządzania ryzykiem wymaga się posiadania wiedzy z dziedziny oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia i tworzenia rezerw, zarządzania aktywami i pasywami, lokowania kapitału, w szczególności w instrumenty pochodne i podobne instrumenty finansowe, zarządzania płynnością i ryzykiem koncentracji, zarządzania ryzykiem operacyjnym, reasekuracji i innych technik ograniczania ryzyka oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku;
- 3) na stanowiskach w funkcji audytu wewnętrznego wymaga się posiadania wiedzy w zakresie oceny ryzyka, analizy i przyporządkowania procesów, metodologii pracy audytu, dobrych praktyk w procesach biznesowych, umiejętności wydawania rekomendacji na podstawie wyników prac przeprowadzonych zgodnie z planem audytu oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku;
- 4) na stanowiskach w funkcji compliance wymaga się posiadania wiedzy w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, oceny ryzyka braku zgodności, umiejętności opracowywania rozwiązań systemowych w zakresie

zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz odpowiedniego doświadczenia zawodowego i wykształcenia, adekwatnych do pełnionych zadań na danym stanowisku.

B.2.2. Ocena kompetencji i reputacji osób, które faktycznie zarządzają jednostką w Grupie PZU lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji

W jednostkach Grupy PZU prowadzących działalność ubezpieczeniową zasady dotyczące oceny kompetencji i reputacji wobec osób, które faktycznie zarządzają daną jednostką Grupy PZU lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji stosuje się adekwatnie do ich zakresu odpowiedzialności, obowiązujących przepisów prawa oraz przepisów wewnętrznych. Powyższe zasady bazują na regulacjach i procesach wdrożonych w PZU opisanych poniżej.

Zasady oceny kompetencji oraz reputacji osób Zarządzających, osób nadzorujących kluczowe funkcje oraz osób wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych regulowane są odrębnie.

Zgodnie z powyższym za ocenę kompetencji i reputacji:

- 1) osób Zarządzających - odpowiedzialna jest Rada Nadzorcza PZU w przypadku Członków Zarządu PZU oraz Zarząd PZU w przypadku Dyrektorów Grupy PZU;
- 2) osób nadzorujących kluczowe funkcje - odpowiedzialny jest Zarząd PZU;

Ocena kompetencji i reputacji osób Zarządzających oraz nadzorujących kluczowe funkcje przeprowadzana jest przed powołaniem odpowiednio do pełnienia funkcji Członka Zarządu, bądź na stanowisko Dyrektora Grupy PZU lub na stanowisko nadzorujące kluczową funkcję, a jej weryfikacji dokonuje się raz do roku w procesie aktualizacji oceny i reputacji lub w przypadku zaistnienia okoliczności wskazujących na niezgodność działań tej osoby z przepisami prawa mogących skutkować, w szczególności, niezgodnością działalności PZU z przepisami prawa, przestępstwem finansowym lub zagrożeniem prawidłowego zarządzania PZU;

- 3) osób wykonujących czynności należące do funkcji kluczowych - odpowiedzialny jest ich bezpośredni przełożony. Ocena kompetencji i reputacji przeprowadzana jest przed zatrudnieniem na danym stanowisku w ramach kluczowej funkcji lub w przypadku zaistnienia okoliczności wskazujących na niezgodność działań tej osoby z przepisami prawa mogących skutkować, w szczególności, niezgodnością działalności jednostki zależnej z przepisami prawa lub przestępstwem finansowym.

Kryteria stanowiące podstawę oceny wobec powyższych osób określone są na podstawie przepisów prawa, przepisów wewnętrznych PZU oraz opisu stanowiska pracy. Poszczególne kryteria oceniane są indywidualnie i stanowią podstawę co do oceny danej osoby. Ocena dokonywana jest w oparciu o przekazane przez daną osobę dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów, ocenę jej zachowania i postaw w ramach wykonywania czynności służbowych oraz informacje pozyskane z innych źródeł.

B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

B.3.1. Opis systemu zarządzania ryzykiem

PZU sprawuje nadzór nad system zarządzania ryzykiem Grupy PZU na podstawie zawartych z istotnymi jednostkami zależnymi porozumień o współpracy. Nadają one ramy współpracy m.in. w procesie zarządzania ryzykiem w Grupie PZU, umożliwiają pozyskiwanie i przetwarzanie informacji koniecznych do adekwatnego i efektywnego zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy PZU i zapewniają, że różnego rodzaju ryzyka generowane przez poszczególne jednostki Grupy PZU podlegają ocenie i są oparte na tych samych standardach, z uwzględnieniem wymogów i ograniczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa. Sposób implementacji systemów w poszczególnych jednostkach Grupy PZU jest dostosowany do ich wielkości, istotności ryzyk, regulacji sektorowych oraz specyficznych regulacji w poszczególnych krajach.

System zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oparty jest na:

- podziale kompetencji i zadań realizowanych przez organy statutowe, komitety oraz struktury organizacyjne biorące udział w procesie zarządzania ryzykiem;
- procesie zarządzania ryzykiem, w tym metodach identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i kontrolowania, raportowania ryzyka oraz podejmowania działań zarządczych.

Spójny podział kompetencji i zadań w PZU oraz w poszczególnych jednostkach zależnych oparty jest na czterech poziomach kompetencyjnych.

Trzy pierwsze poziomy kompetencyjne obejmują:

- rady nadzorcze, które sprawują nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz oceniają adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach decyzji określonych w statutach jednostek Grupy PZU i swoich regulaminach. W celu zwiększenia efektywności wykonywania przez rady nadzorcze czynności nadzorczych, m.in. w zakresie monitorowania efektywności systemu zarządzania ryzykiem, rady nadzorcze mogą powoływać komitety audytu;
- zarządy, które organizują i zapewniają działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie strategii zarządzania ryzykiem, polityk, wyznaczanie apetytu na ryzyko, określenie profilu ryzyka i określenie tolerancji na poszczególne kategorie ryzyka;
- komitety, które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka. Komitet Ryzyka Grupy PZU stanowi wsparcie (zarówno rad nadzorczych, jak i zarządów jednostek zależnych) we wdrażaniu efektywnego systemu zarządzania ryzykiem, spójnego dla całej Grupy PZU. Celem działania Komitetu Ryzyka Grupy PZU jest koordynacja działań oraz nadzór nad systemem i procesami zarządzania ryzykami występującymi w Grupie PZU.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy poziomu operacyjnego, w którym zadania związane z procesem zarządzania ryzykiem podzielone są pomiędzy trzy linie obrony:

- pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie struktur organizacyjnych poszczególnych jednostek Grupy PZU oraz podejmowanie decyzji w ramach procesu zarządzania ryzykiem. Kadra zarządzająca odpowiada za wdrożenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem w nadzorowanym obszarze działalności, w szczególności za zaprojektowanie i efektywne funkcjonowanie działań identyfikujących i monitorujących jako integralnych składników realizowanych procesów, zapewniających właściwą reakcję na występujące ryzyka;
- druga linia obrony – obejmuje zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane struktury organizacyjne poszczególnych jednostek Grupy PZU zajmujące się identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i raportowaniem o ryzyku oraz kontrolą ograniczeń. W ramach drugiej linii obrony szczególną rolę odgrywają następujące komórki Centrali PZU, które koordynują ten proces w ramach jednostek Grupy PZU: Biuro Ryzyka, Biuro Compliance, Biuro Bezpieczeństwa, Biuro Planowania i Kontrolingu, Biuro Aktuarialne, Biuro Reasekuracji, Biuro Prawne, Biuro Zarządzania Kadrami;
- trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność danej jednostki Grupy PZU. Funkcja ta realizowana jest przez komórkę ds. audytu wewnętrznego.

Proces zarządzania ryzykiem składa się z następujących etapów:

1) Identyfikacja ryzyka

Rozpoczyna się wraz z propozycją utworzenia produktu ubezpieczeniowego, nabycia instrumentu finansowego, zmiany procesu operacyjnego, a także z chwilą wystąpienia każdego innego zdarzenia potencjalnie wpływającego na powstanie ryzyka. Proces identyfikacji występuje do momentu wygaśnięcia zobowiązań, należności lub działań związanych z danym ryzykiem. Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł ryzyka, następnie analizowanych pod względem istotności.

2) Pomiar i ocena ryzyka

Przeprowadzane są, w zależności od charakterystyki danego typu ryzyka oraz poziomu jego istotności. Pomiar ryzyka przeprowadzają wyspecjalizowane struktury organizacyjne poszczególnych jednostek Grupy PZU. Odpowiadają one za rozwój narzędzi oraz za pomiar ryzyka w zakresie określającym apetyt na ryzyko, profil ryzyka i limity tolerancji.

3) Monitorowanie i kontrola ryzyka

Polega na bieżącym przeglądzie odchyień realizacji od założonych punktów odniesienia (limitów, wartości progowych, planów, wartości z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń).

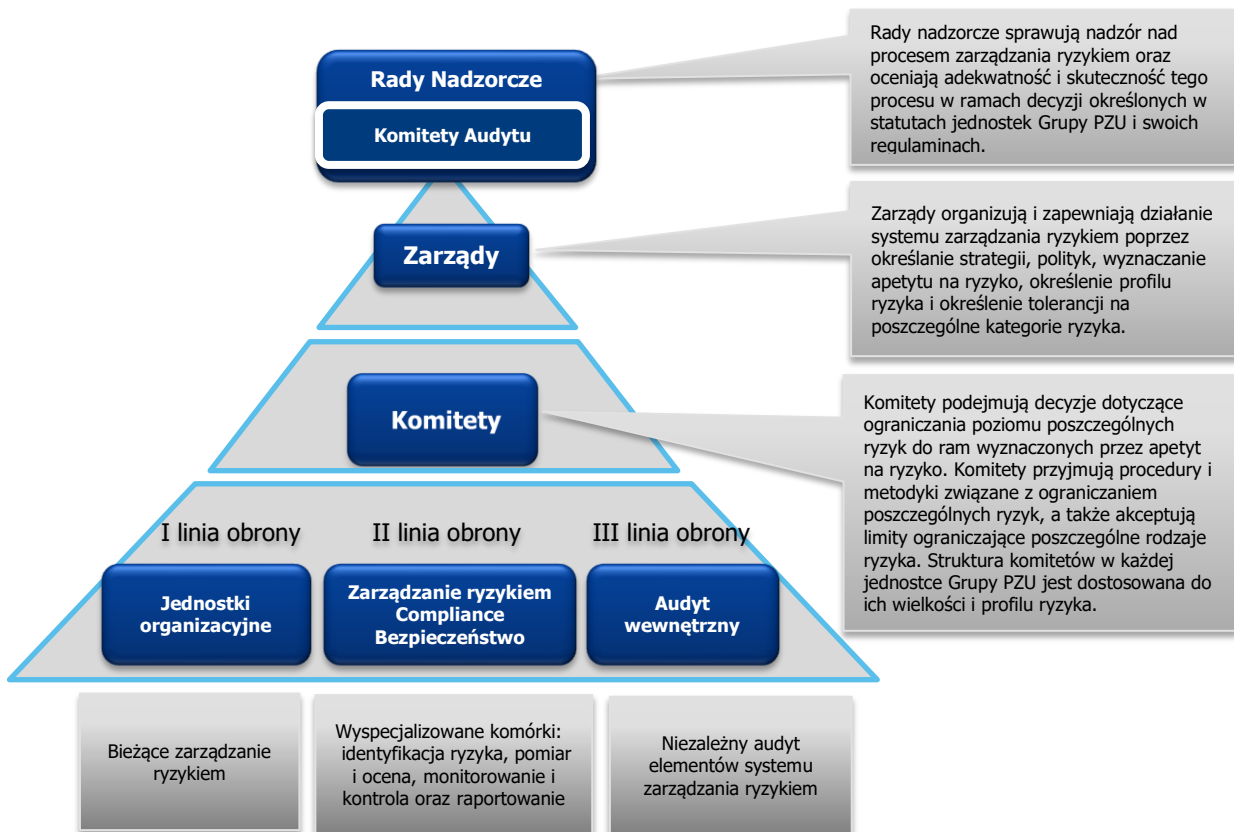
4) Raportowanie

Umożliwia efektywną komunikację o ryzyku i wspiera zarządzanie ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych.

5) Działania zarządcze

Działania te obejmują, m.in.: unikanie ryzyka, transfer ryzyka, ograniczanie ryzyka, określanie apetytu na ryzyko, akceptację poziomu ryzyka oraz narzędzia wpierające te działania.

Schemat struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem

Funkcja zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy PZU realizowana jest przez Biuro Ryzyka w PZU, które rozwija proces zarządzania ryzykiem poprzez przygotowanie i aktualizację właściwych regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem (w tym rekomendacji dla jednostek zależnych), a także na bieżąco wykonuje poszczególne czynności związane z procesem zarządzania ryzykiem, w szczególności:

- opracowywanie oraz wdrażanie strategii zarządzania ryzykiem oraz polityk zarządzania poszczególnymi ryzykami;
- opracowanie metodyki pomiaru poszczególnych ryzyk;
- tworzenie oraz rozwój narzędzi wspierających proces zarządzania ryzykiem;
- identyfikacja, pomiar i ocena, monitorowanie i kontrola ryzyka;
- raportowanie ryzyk oraz proponowanie działań mitygujących ryzyko;
- opracowanie propozycji siatki limitów i ograniczeń oraz kluczowych wskaźników ryzyka (KRI);

- sporządzanie raportów kontrolnych oraz monitorowanie wykorzystania limitów i ograniczeń;
- przygotowanie zasad i metodyk dotyczących zarządzania ryzykiem;
- sporządzanie informacji o ryzyku na potrzeby organu nadzoru oraz agencji ratingowych;
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych;
- pełnienie funkcji centrum kompetencyjnego w zakresie zarządzania ryzykiem.

Osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem jest Dyrektor Biura Ryzyka w PZU, który podlega Członkowi Zarządu PZU odpowiedzialnemu za zarządzanie ryzykiem. Za systemowe zarządzanie ryzykiem odpowiedzialne jest Biuro Ryzyka PZU, które współpracuje w tym procesie z właściwymi strukturami Grupy PZU.

B.3.2. Własna ocena ryzyka i wypłacalności

Proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest integralną częścią procesu planowania finansowego i składa się z następujących etapów:

- przygotowanie i zatwierdzenie założeń do przeprowadzenia procesu w danym roku;
- przygotowanie i zatwierdzenie przez właściwe struktury organizacyjne danej jednostki Grupy PZU, a następnie przekazanie do komórek odpowiedzialnych za ryzyko w tych jednostkach, danych zgodnych z wyceną przyjętą w systemie WII i spójnych ze Strategią Grupy PZU oraz planami finansowymi Grupy PZU;
- analiza i ocena ryzyk;
- analiza spełnienia wymogów dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- przeprowadzenie oceny dotyczącej potrzeb kapitałowych przy realizacji założeń planu finansowego;
- przeprowadzenie oceny kondycji kapitałowej Grupy PZU (w ujęciu zagregowanym) w wyniku testów stresu;
- analiza zgodności z apetytem na ryzyko oraz profilem ryzyka;
- propozycja zmian w zakresie obniżenia ekspozycji na ryzyko lub podwyższenia środków własnych, jeżeli zostanie to uznane za konieczne;
- zmiany w planie finansowym lub projekcie planu finansowego, jeżeli zostaną uznane za konieczne;
- zatwierdzenie wyników własnej oceny ryzyka i wypłacalności i podjęcie ewentualnych działań zarządczych;
- udokumentowanie wyników procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności w formie raportu;
- sporządzenie protokołu z własnej oceny ryzyka i wypłacalności;
- przekazanie do organu nadzoru raportu z własnej oceny ryzyka i wypłacalności na potrzeby organu nadzoru.

Proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz przeprowadzane w ramach niego analizy zostały skonstruowane tak, aby stanowić wsparcie procesu planowania finansowego w zakresie analizy profilu ryzyka oraz oceny spełnienia wymogów kapitałowych w zakładanym horyzoncie czasu i przy realizacji określonych w planie finansowym założeń. Stanowi on również podsumowanie i kontrolę efektywności działań podejmowanych w toku procesu zarządzania ryzykiem.

Struktura procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zakres odpowiedzialności poszczególnych uczestników procesu w Grupie PZU zostały dostosowane do obowiązków poszczególnych jednostek organizacyjnych Grupy PZU wynikających z ich zakresu kompetencji określonych w ramach systemu zarządzania oraz z procesu planowania finansowego. Zarząd PZU odpowiada za zorganizowanie i zapewnienie efektywnego funkcjonowania procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Członkowie zarządów jednostek zależnych nadzorujący struktury biorące udział w procesie nadzorują działania związane z procesem własnej oceny ryzyka i wypłacalności w podległych im obszarach oraz zatwierdzają przygotowane w ich obszarach dane i analizy konieczne do przeprowadzenia własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Biuro Ryzyka w PZU rozwija proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności, koordynuje przeprowadzenie oceny oraz dokonuje oceny własnych potrzeb w zakresie wypłacalności, oceny ciągłej zgodności z wymogami kapitałowymi i oceny odchyłań profilu ryzyka od założeń leżących u podstaw wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności. Wszystkie dane prognostyczne dostarczane są do Biura Ryzyka w PZU za pośrednictwem Biura Planowania i Kontrolingu w PZU, które odpowiada za ich wewnętrzną spójność oraz zgodność z planami finansowymi.

ORSA jest przeprowadzana regularnie, co najmniej raz w roku lub po wystąpieniu istotnych zmian w profilu ryzyka wynikających ze zmian operacji wewnętrznych lub zmian otoczenia biznesowego. Częstotliwość przeprowadzenia własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest spójna z rewizją planów finansowych oraz towarzyszących im nowych prognoz rozwoju działalności, które odpowiadają realizacji Strategii Grupy PZU oraz uwzględniają zmiany wynikające z rozwoju portfela oraz zmian w otoczeniu biznesowym.

Wyniki ORSA są dokumentowane w formie raportu. Raport podlega niezależnemu przeglądowi wykonywanemu przez Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU a następnie, po zaopiniowaniu przez Komitet Ryzyka Grupy PZU, jest zatwierdzany przez Zarząd PZU.

Ocena ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności dokonywana jest dla wszystkich ryzyk uznanych za istotne, zgodnie z postanowieniami Strategii Grupy PZU w zakresie zarządzania ryzykiem oraz polityk zarządzania poszczególnymi ryzykami, tj. ryzyka aktuarialnego, ryzyka rynkowego, ryzyka niewypłacalności kontrahenta oraz ryzyka operacyjnego. Dodatkowo analizie poddawane są ryzyka trudnomierzalne (w tym ryzyka braku zgodności).

Ocena ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności w 2018 roku objęła 3-letni horyzont prognozy, uwzględniając horyzont czasowy aktualnej Strategii Grupy PZU oraz towarzyszących jej planów finansowych. W ramach oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przeprowadzone zostały analizy w celu określenia, czy przy danej strategii działalności Grupa PZU utrzyma niezbędny poziom kapitału, adekwatny do ryzyka, na jakie jest narażona obecnie i na jakie może być narażona w przyszłości (również w przypadku wystąpienia nagłych zdarzeń odzwierciedlonych w scenariuszach szokowych). Testowane scenariusze zbudowane zostały w oparciu o profil ryzyka Grupy PZU, umożliwiając weryfikację jej potrzeb kapitałowych w nowych warunkach, obejmujących zarówno istotne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym, jak i szoki charakterystyczne dla sektora ubezpieczeń. Ponadto analiza obejmuje scenariusze wpływające zarówno na aktywa, jak i na zobowiązania.

Jeżeli w wyniku własnej oceny ryzyka i wypłacalności w kolejnych latach projekcji zostanie zidentyfikowany możliwy spadek współczynnika wypłacalności poniżej akceptowalnego poziomu lub przekroczenie limitów profilu ryzyka, Dyrektor Biura Ryzyka w PZU, we współpracy z Dyrektorem Biura Planowania i Kontrolingu w PZU, przedstawiają możliwe działania, w tym zmiany w zakresie planów finansowych, mające na celu obniżenie poziomu ryzyka lub podwyższenie środków własnych. Podlegają one zatwierdzeniu przez Członka Zarządu PZU nadzorującego Biuro Ryzyka w PZU, w uzgodnieniu z Członkiem Zarządu PZU nadzorującym Biuro Planowania i Kontrolingu w PZU.

B.4. System kontroli wewnętrznej

B.4.1. Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Grupie PZU obejmuje nadzór, ogół procedur administracyjnych i księgowych, struktur organizacyjnych, systemów raportowania, rozwiązań wprowadzonych w systemach informatycznych, funkcję zgodności z przepisami oraz inne mechanizmy kontrolne przyczyniające się do realizacji celów Grupy PZU oraz zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności jej funkcjonowania, realizowane w celu racjonalnego zapewnienia:

- efektywności i skuteczności działalności operacyjnej;
- rzetelności informacji przekazywanych wewnątrz i zewnątrz oraz zabezpieczenia ich dostępności i wiarygodności, w szczególności w odniesieniu do tych, wpływających na sprawozdania finansowe;
- adekwatności i efektywności kontroli ryzyk (działania kontrolne powinny być proporcjonalne do poziomu ryzyka związanego z działalnością i procesów poddawanych kontroli);
- odpowiedzialnego i transparentnego zarządzania;
- zgodności działań z przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi oraz przyjętymi standardami postępowania;
- efektywnego uzyskiwania i przekazywania wszelkich danych i informacji, które mogą być istotne dla celów nadzoru uzupełniającego.

System kontroli wewnętrznej wspomaga realizację celów, co wymaga, aby koncentrował się na następujących obszarach:

- środowisku kontroli wewnętrznej, tj. promowaniu znaczenia kontroli wśród pracowników i nadzoru ze strony kierownictwa, stylu zarządzania, w tym delegowaniu zadań, uczciwości, wartości etycznych i rozwoju pracowników;
- identyfikacji i ocenie ryzyka, w tym utrzymywaniu go na akceptowalnym poziomie;
- czynnościach kontrolnych i podziale obowiązków;
- jakości informacji i jej komunikowaniu, tj. zapewnieniu przepływu informacji, które pozwalają prowadzić i kontrolować działalność;
- monitorowaniu efektywności mechanizmów kontrolnych.

W zależności od rodzaju zadań zakres kontroli wewnętrznej obejmuje w szczególności:

- kompletność, aktualność i zgodność z obowiązującymi przepisami prawa regulacji wewnętrznych dotyczących danej działalności;
- prawidłowość, kompletność i terminowość wykonywanych czynności, w tym obiegu dokumentów;
- prawidłowość organizacji i podziału pracy;
- przestrzeganie pełnomocnictw, upoważnień, limitów i innych elementów kontrolnych, w szczególności w zakresie:
  - podpisywania korespondencji wewnętrznej i wychodzącej na zewnątrz,
  - zawierania transakcji skutkujących powstaniem zobowiązań,
  - podejmowania decyzji biznesowych,
  - korzystania z systemów informatycznych;
- prawidłowość przebiegu procesów;
- prawidłowość ewidencji księgowej;
- bezpieczeństwo systemów informatycznych oraz sieci teleinformatycznych;
- bezpieczeństwo informacji chronionych, w rozumieniu obowiązujących regulacji wewnętrznych.

W przypadku zidentyfikowania przez pracownika nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli, pracownik zobowiązany jest do ich udokumentowania i poinformowania bezpośredniego przełożonego. Jednocześnie pracownik zobowiązany jest do ich raportowania zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi.

B.4.2. Funkcja zgodności z przepisami

Biuro Compliance w PZU odpowiada za kształtowanie systemu compliance w Grupie PZU dbając o jego spójność na wszystkich poziomach Grupy PZU. Biuro Compliance w PZU raportuje do Zarządu i Rady Nadzorczej PZU, w zakresie zdarzeń zaistniałych na poziomie PZU i jednostek zależnych, z którymi podpisano porozumienia o współpracy i wymianie informacji. Rekomendacje Biura Compliance w PZU wydane w ramach prowadzonych działań i analiz zgodności podlegają procesowi monitoringu.

Funkcja zgodności z przepisami w jednostkach Grupy PZU jest zorganizowana na podstawie jednolitych i spójnych standardów, wypracowanych na poziomie PZU, z uwzględnieniem tzw. „zasady proporcjonalności”, tj. skali i specyfiki działalności danej jednostki Grupy PZU. Wdrożone regulacje wewnętrzne określają zakres i charakter działań funkcji zgodności z przepisami, w tym cykliczne raportowanie komórek ds. compliance jednostek zależnych do Biura Compliance w PZU, a następnie Biura Compliance w PZU do Zarządu i Rady Nadzorczej PZU. Niezależnie od powyższego komórki ds. compliance w jednostkach zależnych raportują także do swoich zarządów lub rad nadzorczych. Funkcja zgodności z przepisami w jednostkach Grupy PZU jest obiektywna i niezależna.

Najważniejsze kompetencje Biura Compliance w PZU w obszarze ryzyka braku zgodności w Grupie PZU:

- analiza i udział w procesie wdrażania systemowych rozwiązań we wszystkich obszarach funkcjonalnych jednostek Grupy PZU oraz realizowanych procesów biznesowych w zakresie ryzyka braku zgodności;
- inicjowanie i rekomendowanie zmian w systemowych rozwiązaniach oraz analizowanych procesach jednostek Grupy PZU, jako efekt analiz compliance;

- zapewnienie koordynacji i spójnych rozwiązań w zakresie realizacji funkcji zgodności z przepisami i zarządzania ryzykiem braku zgodności w Grupie PZU;
- konsultacje i współpraca z jednostkami zależnymi w celu zapewnienia jednolitych rozwiązań w zakresie realizacji funkcji zgodności z przepisami w Grupie PZU oraz spójnego stanowiska regulowanych jednostek zależnych Grupy PZU przy udzielaniu odpowiedzi na zapytania Komisji Nadzoru Finansowego kierowane systemowo do jednostek regulowanych;
- konsultacja oraz wymiana informacji z jednostkami zależnymi w zakresie zapewnienia spójności procesu identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności;
- prowadzenie systemowych analiz compliance w jednostkach Grupy PZU na podstawie przepisów wewnętrznych oraz porozumień o współpracy i polityk;
- raportowanie na poziomie systemowym ryzyka braku zgodności w Grupie PZU;
- monitorowanie przestrzegania standardów postępowania, w tym norm etycznych, z uwzględnieniem dobrych praktyk przyjętych w jednostkach Grupy PZU.

Biuro Compliance w PZU, w ramach wymiany informacji i współpracy z jednostkami zależnymi w obszarze funkcji zgodności, współuczestniczy we wdrażaniu w tych jednostkach jednolitych standardów oraz kluczowych rozwiązań metodologicznych. Formalną podstawą współpracy w obszarze funkcji compliance są porozumienia o współpracy i wymianie informacji oraz Polityka compliance w Grupie PZU, które precyzują zasady, zakres i charakter tej współpracy pomiędzy PZU a jednostkami zależnymi.

B.5. Funkcja audytu wewnętrznego

B.5.1. Opis wdrożenia funkcji audytu wewnętrznego

Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU koordynuje funkcjonowanie audytu wewnętrznego w jednostkach Grupy PZU poprzez budowę jednolitych standardów oraz wymianę informacji w zakresie systemu kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego. Audyt wewnętrzny pozyskuje informacje z jednostek Grupy PZU, z którymi podpisano porozumienia o współpracy, dotyczące adekwatności i efektywności systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej. W jednostkach Grupy PZU wprowadzone zostały kluczowe rozwiązania metodologiczne Biura Audytu Wewnętrznego w PZU (z uwzględnieniem uwarunkowań formalno-prawnych, specyfiki i skali działalności tych jednostek).

Głównymi działaniami Biura Audytu Wewnętrznego w PZU w odniesieniu do Grupy PZU są:

- ujednoczanie zasad funkcjonowania audytu wewnętrznego;
- koordynowanie tworzenia planów audytów;
- realizowanie zadań audytowych;
- pozyskiwanie informacji z komórek ds. audytu wewnętrznego w jednostkach Grupy PZU;
- uwzględnianie w sprawozdaniach z działalności Biura Audytu Wewnętrznego w PZU do Zarządu i Komitetu Audytu Rady Nadzorczej PZU informacji dotyczących podmiotów Grupy PZU.

Audyt wewnętrzny w jednostkach Grupy PZU może być realizowany przez:

- komórki ds. audytu wewnętrznego w jednostkach Grupy PZU;
- Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU, z zachowaniem zasad wynikających z zawartych z jednostkami zależnymi Grupy PZU porozumień o współpracy.

Audyt wewnętrzny obejmuje niezależną ocenę ryzyka, badanie wszystkich struktur organizacyjnych w jednostkach Grupy PZU, produktów, systemów, procesów biznesowych, procesów zarządzania ryzykiem, z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych obszarów ryzyk i poziomu istotności ryzyk, a także od roli i skuteczności kontroli wewnętrznej w ich redukowaniu.

B.5.2. Niezależność i obiektywizm audytu wewnętrznego

Funkcja audytu wewnętrznego jest obiektywna i niezależna od funkcji operacyjnych. Zakres czynności audytowych realizowanych w ramach poszczególnych audytów oraz wydawane oceny poaudytowe stanowią autonomiczne decyzje audytorów. Zadania są rozdzielane w taki sposób, aby zapobiec potencjalnym i rzeczywistym konfliktom interesów. Każdy pracownik jest zobowiązany do poinformowania przełożonego w przypadku wystąpienia konfliktu interesów. Zbierane są informacje od pracowników audytu wewnętrznego na temat potencjalnego konfliktu interesów i w miarę potrzeb dokonuje się rotacji przydzielonych zadań. Ponadto żaden z audytorów nie może przed upływem jednego roku oceniać działalności, którą sam uprzednio wykonywał lub zarządzał. Wdrożono Kodeks Etyki Audytora, w oparciu o Kodeks etyki Instytutu Audytorów Wewnętrznych (IIA). Celem Kodeksu jest promowanie najlepszych praktyk wykonywania obowiązków, wzorców postawy etycznej oraz determinowanie potrzeby ciągłego rozwoju zawodowego i kształtowania właściwego wizerunku audytorów wewnętrznych. Audytorom wewnętrznym nie wolno przyjmować odpowiedzialności za działalność operacyjną, która podlega ocenie audytu wewnętrznego.

Niezależność funkcji Audytu Wewnętrznego jest zapewniona poprzez zapisy odpowiednich regulacji wewnętrznych.

Audyty wewnętrzne uwzględnione w Planie audytu PZU i dotyczące jednostek zależnych realizowane są przez pracowników Biura Audytu Wewnętrznego w PZU, którzy stanowią zespół o wysokich kwalifikacjach zawodowych i etycznych oraz posiadają wiedzę, umiejętności i znajomość zagadnień niezbędnych do realizacji audytów.

Dyrektor Zarządzający ds. Audytu w PZU decyduje o zasobach oraz terminach realizacji zadań audytowych.

Dla zapewnienia realizacji zadań, audytorzy mają dostęp do niezbędnych informacji, wyjaśnień, dokumentów i danych umożliwiających terminowe i poprawne wykonanie zadań, z uwzględnieniem ograniczenia dostępu do informacji zgodnego z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU przygotowuje sprawozdanie roczne z działalności, które obejmuje:

- informację o zrealizowanych audytach (w tym o wykonaniu planu audytu);
- ocenę systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU sporządza również w cyklach kwartalnych sprawozdanie obejmujące w szczególności:

- informację o realizacji Planu audytu;
- informację o wynikach zrealizowanych audytów wewnętrznych oraz o rekomendacjach wydanych i odrzuconych (akceptacja ryzyka);
- informację o wynikach monitorowania rekomendacji.

Sprawozdania przekazywane są Zarządowi PZU i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej PZU i uwzględniają również informacje raportowane przez komórki ds. audytu wewnętrznego w jednostkach Grupy PZU.

Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU prowadzi działalność doradczą w oparciu o decyzje Dyrektora Zarządzającego ds. Audytu w PZU; charakter i zakres działalności doradczej jest każdorazowo uzgodniony z właściwymi strukturami organizacyjnymi w jednostkach Grupy PZU, a jej celem jest doradztwo w zakresie usprawniania procesów, z zastrzeżeniem, że za procesy odpowiedzialni są kierujący tymi strukturami. Tryb realizacji i sposób raportowania działalności doradczej uzgadniany jest z kierującym strukturą organizacyjną, dla której świadczone jest doradztwo, z zastrzeżeniem, że w przypadku stwierdzenia istotnych kwestii, Biuro Audytu Wewnętrznego w PZU przekazuje je Zarządowi PZU i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej PZU.

B.6. Funkcja aktuarialna

Jednostki Grupy PZU prowadzące działalność w zakresie ubezpieczeń są odrębnymi jednostkami i posiadają własne funkcje aktuarialne. Zadania funkcji aktuarialnych są spójne dla wszystkich jednostek Grupy PZU. Ze względu na różną specyfikę rynków działania mogą jednak występować różnice metodologiczne w działaniach poszczególnych funkcji. Funkcje działają w maksymalnym stopniu niezależnie od siebie, jednakże pozostają ze sobą w kontakcie i konsultują

wzajemnie swoje wątpliwości. Nadrzędną rolę, koordynacyjno-doradczą, pełni funkcja aktuarialna w PZU. Nadzór nad całością przysługuje osobie nadzorującej funkcję aktuarialną w PZU.

Współpraca w obszarze aktuariatu w Grupie PZU ma na celu optymalizację standardów funkcjonowania i realizacji procesów biznesowych, zapewnienie sprawnego przepływu informacji pomiędzy PZU i ubezpieczeniowymi jednostkami zależnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa przekazywanych informacji. Jednostki zależne dokładają należytej staranności, aby prowadzona przez nie działalność była zgodna z zasadami współpracy w Grupie PZU, mając jednakże na względzie własną specyfikę działania oraz uwarunkowania prawne lub biznesowe. Zachowują one autonomię w obszarze aktuariatu, z zastrzeżeniem, że PZU pełni rolę koordynacyjno-doradczą w tym obszarze w stosunku do nich i jeśli zachodzi potrzeba, może ingerować w ich działalność w zakresie aktuariatu. Zasadniczo współpraca PZU z jednostkami zależnymi odbywa się na bieżąco na drodze wspólnych konsultacji, z zastrzeżeniem dla PZU możliwości określania wytycznych, założeń, zasad, procedur i rekomendacji, jeżeli jest to podyktowane interesem Grupy PZU. Jednostki zależne, w terminach, formie i w sposób określony z odpowiednim wyprzedzeniem, przekazują:

- informacje konieczne dla dopełnienia przez funkcję aktuarialną PZU obowiązków informacyjnych lub sprawozdawczych ciążyących na PZU, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- informacje, plany, materiały i dokumenty, dotyczące jednostki zależnej oraz jej podmiotów zależnych, a także wyjaśnienia dotyczące tej dokumentacji, o ile zachodzi taka potrzeba. Jednostki zależne uzyskują od podmiotów od nich zależnych informacje i dokumenty konieczne do wypełnienia niniejszego obowiązku;

Niezależnie od obowiązków określonych powyżej, jednostki zależne wypełniają wymagane przez obowiązujące je przepisy prawa obowiązki informacyjne oraz prowadzą własną politykę informacyjną.

Zakres współpracy obejmuje zatem szeroko pojętą działalność aktuarialną niezbędną do wykonywania obowiązków funkcji aktuarialnej. Zasady współpracy ujęto we wdrożonej w roku 2018 „Polityce współpracy w Grupie PZU w obszarze aktuariatu”.

B.7. Outsourcing

Ubezpieczeniowe jednostki Grupy PZU przyjęły zasady dokonywania outsourcingu, w tym outsourcingu czynności uznawanych za podstawowe lub ważne.

PZU i zależne jednostki ubezpieczeniowe nie powierzają podmiotom trzecim realizacji funkcji należących do systemu zarządzania (funkcji zarządzania ryzykiem, funkcji aktuarialnej, funkcji zgodności i funkcji audytu wewnętrznego).

Głównym zadaniem realizowanym przez ubezpieczeniowe jednostki zależne Grupy PZU w obszarze outsourcingu jest optymalizacja kosztów i jakości świadczonych klientom usług poprzez powierzenie wykonywania wybranych procesów profesjonalnym podmiotom specjalizującym się w wykonywaniu usług danego rodzaju.

Dodatkowo istnieją wewnątrzgrupowe umowy outsourcingu (zawarte pomiędzy jednostkami Grupy PZU), w ramach których powierza się czynności podstawowe lub ważne, obejmujące w szczególności: lokowanie środków, obsługę likwidacji szkód, obsługę świadczeń, w tym assistance, zarządzanie portfelami inwestycyjnymi, obsługę ubezpieczeń. Wewnątrzgrupowe umowy outsourcingu czynności podstawowych lub ważnych zawierane są długoterminowo, z uwzględnieniem obowiązujących zasad w zakresie outsourcingu, w szczególności w zakresie oceny ryzyka, wymaganych postanowień umownych, w tym zabezpieczających możliwość przeprowadzenia kontroli realizacji umowy przez podmiot powierzający wykonanie czynności.

Podmioty, którym ubezpieczeniowe jednostki Grupy PZU powierzyły w ramach outsourcingu czynności podstawowe lub ważne, podlegają jurysdykcji polskiej, litewskiej, łotewskiej oraz fińskiej.

C. Profil ryzyka

Profil ryzyka Grupy PZU wynika z Strategii Grupy PZU oraz planów finansowych i jest okresowo monitorowany i kontrolowany. Ze względu na skalę działalności ubezpieczeniowej prowadzonej przez jednostki Grupy PZU (lider rynku ubezpieczeń majątkowych i komunikacyjnych w Polsce, na Litwie i na Łotwie) oraz wielkość środków przeznaczonych do inwestowania najistotniejszymi ryzykami są ryzyko aktuarialne, ryzyko rynkowe oraz ryzyko związane z działalnością jednostek z innych sektorów finansowych. W ramach ostatniej pozycji najistotniejsze jest ryzyko kredytowe.

Grupa PZU opracowała i wdrożyła system zarządzania ryzykiem, który jest ukierunkowany zarówno na kontrolę ryzyka, jak również na zachowanie odpowiedniego poziomu kapitalizacji. Poprzez identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie i kontrolę oraz raportowanie ryzyka związanego z prowadzoną działalnością operacyjną a także podejmowanie działań zarządczych w odpowiedzi na te ryzyka Grupa PZU jest w stanie zrealizować swoje zobowiązania wobec klientów i partnerów biznesowych oraz wypełnić wymogi płynące z przepisów prawnych i regulacji zewnętrznych. W każdej jednostce Grupy PZU wdrożono system zarządzania ryzykiem opisany w sekcji B i opierający się na następujących etapach: 1. Identyfikacja, 2. Pomiar i ocena, 3. Monitorowanie i kontrolowanie, 4. Raportowanie, 5. Działania zarządcze. Proces jest wystandaryzowany w całej Grupie PZU. Sposób implementacji w jednostkach zależnych jest dostosowany do ich wielkości, istotności ryzyk, regulacji sektorowych oraz specyficznych regulacji w poszczególnych krajach.

W tabeli poniżej wskazano kategorie ryzyka zdefiniowane jako istotne i wskazane w regulacjach wewnętrznych na poziomie Grupy PZU:

Lp.	Kategoria ryzyka	Definicja
1.	ryzyko aktuarialne	możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
2.	ryzyko rynkowe	ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, spreadu kredytowego, wartości zobowiązań i instrumentów finansowych
3.	ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta
4.	ryzyko operacyjne	ryzyko poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych
5.	ryzyko modeli	ryzyko poniesienia straty finansowej, błędnego oszacowania danych raportowanych do organu nadzoru, podjęcia błędnych decyzji lub utraty reputacji z powodu błędów w opracowaniu, wdrożeniu lub stosowaniu modeli
6.	ryzyko braku zgodności	ryzyko niedostosowania się lub naruszenia przez PZU, podmioty zależne lub osoby z nimi powiązane przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez PZU lub podmioty zależne standardów postępowania, w tym norm etycznych, które skutkuje lub może skutkować poniesieniem przez PZU, podmioty zależne lub osoby działające w ich imieniu sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności

Na potrzeby konglomeratu finansowego, biorąc pod uwagę udział ryzyka kredytowego w jednostkach sektora bankowego, przyjęta została definicja ryzyka kredytowego. Definiuje się je, jako ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej, na które narażony jest Konglomerat Finansowy PZU, wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się w postaci niewykonania zobowiązania przez kontrahenta lub wzrostem spreadu kredytowego. Definicja obejmuje również ryzyko kredytowe jednostki regulowanej.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące kategorie ryzyka:

- ryzyko spreadu kredytowego – możliwość poniesienia straty z tytułu zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych spowodowanych zmianą poziomu spreadów kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub wahania ich zmienności;

- ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta – ryzyko poniesienia straty w związku z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązań przez kontrahentów i dłużników lub pogorszenia się ich zdolności kredytowej;
- ryzyko kredytowe w działalności bankowej – ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze bankowym, związane przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się dłużnika lub kredytobiorcy ze swoich zobowiązań;
- ryzyko kredytowe w ubezpieczeniach finansowych – ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze ubezpieczeń finansowych, związane przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się klienta Grupy PZU – kontrahenta podmiotu trzeciego lub dłużnika/kredytobiorcy wobec klienta Grupy PZU; zagrożenie to może wynikać z niepowodzenia w realizacji przedsięwzięcia lub z niekorzystnego wpływu otoczenia gospodarczego.

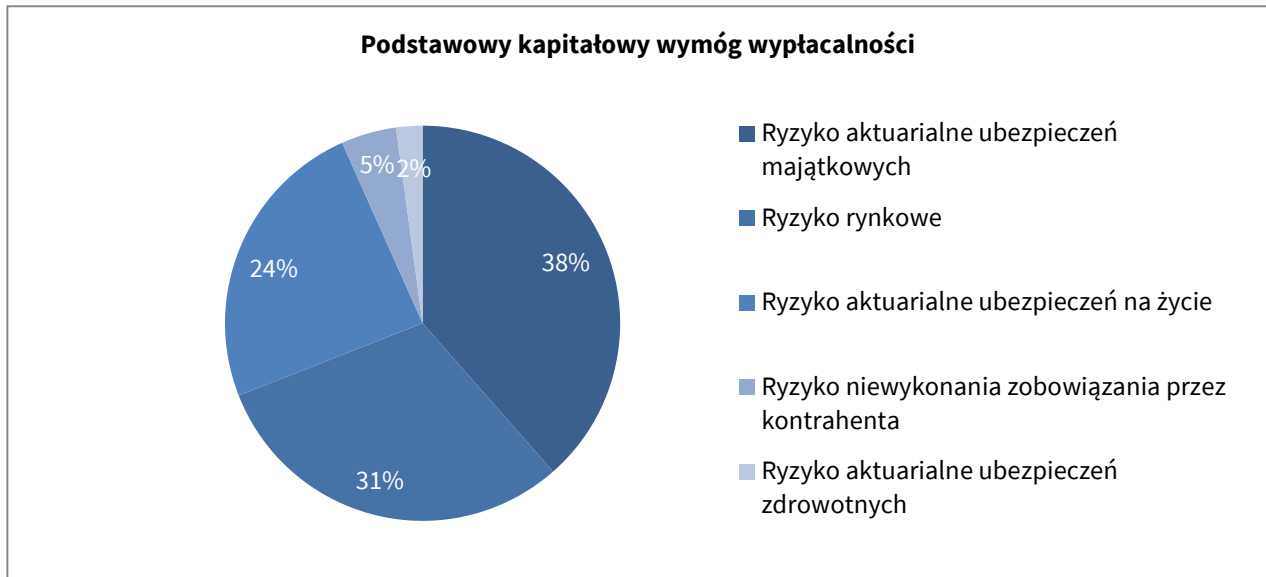
W ramach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Grupa PZU identyfikuje, mierzy i monitoruje koncentrację ryzyka, przy czym dla sektora bankowego procesy te realizowane są na poziomie poszczególnych jednostek Grupy PZU, zgodnie z wymogami sektorowymi.

SCR Grupy PZU obliczany jest zgodnie z art. 336 rozporządzenia delegowanego i składa się z następujących pozycji: kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego na podstawie danych skonsolidowanych zgodnie z zasadami określonymi dla formuły standardowej, proporcjonalnego udziału wymogów kapitałowych (w tym hipotetycznych) jednostek z innych sektorów finansowych, wymogu dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną. Kapitałowy wymóg wypłacalności obliczany na podstawie danych skonsolidowanych składa się z 8 modułów: ryzyko rynkowe, ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyko wartości niematerialnych i prawnych, ryzyko operacyjne, korekta z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i odroczonej podatku dochodowych do pokrywania strat. Efektowi dywersyfikacji podlega pięć pierwszych modułów i wraz z ryzykiem wartości niematerialnych i prawnych, które w Polsce odgrywa marginalną rolę, a w Grupie PZU wynosi zero, tworzą tzw. podstawowy wymóg wypłacalności (BSCR). Grupa PZU nie korzysta przy kalkulacji SCR z przepisów przejściowych.

Wartość SCR oraz BSCR przed i po uwzględnieniu efektu dywersyfikacji na 31 grudnia 2018 roku w porównaniu do poprzedniego roku, przedstawia poniższa tabela.

Nazwa podmodułu	Wartość (mln zł)		Zmiana 2018/2017	
	2018	2017	(mln zł)	%
Ryzyko rynkowe	3 105	3 366	(261)	(8%)
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	460	909	(449)	(49%)
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń na życie	2 470	2 337	133	6%
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń zdrowotnych	219	199	20	10%
Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń majątkowych	3 918	3 921	(3)	0%
Podstawowy wymóg kapitałowy przed dywersyfikacją	10 172	10 732	(560)	(5%)
Dywersyfikacja	(3 463)	(3 634)	171	(5%)
Podstawowy wymóg kapitałowy po dywersyfikacji	6 709	7 098	(389)	(5%)
Ryzyko operacyjne	731	694	37	5%
Korekta z tytułu zdolności odroczonej podatku dochodowych do pokrywania strat	(924)	(1 047)	123	(12%)
Kapitałowy wymóg wypłacalności obliczony na podstawie danych skonsolidowanych	6 516	6 745	(229)	(3%)
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych	3 626	3 536	90	3%
Wymóg dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych	87	127	(40)	(32%)
SCR Grupy PZU	10 229	10 408	(179)	(2%)

W ujęciu rocznym SCR Grupy PZU spadło o 179 mln zł. W głównej mierze spadek wynika ze spadku ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. Przyczyny zmian SCR dla poszczególnych ryzyk opisane są poniżej w odpowiednich rozdziałach.

Grupa PZU wdrożyła procedury wewnętrzne implementujące obowiązki wynikające z zasady ostrożnego inwestora. W związku z tym Grupa PZU lokuje posiadane środki wyłącznie w aktywa i instrumenty finansowe, dla których ryzyko może mierzyć, monitorować, a w konsekwencji zarządzać nim oraz które można właściwie uwzględnić przy ocenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności. Zachowując odpowiedni poziom płynności lokat, Grupa PZU lokuje swoje środki w aktywa bezpieczne o odpowiedniej jakości i rentowności. Inwestując w aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności, Grupa PZU uwzględnia charakter i czas trwania zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczeniowych w sposób zgodny z interesami ubezpieczających. Grupa PZU różnicuje aktywa i zachowuje ich rozproszenie w celu unikania uzależnienia od jednego szczególnego składnika aktywów, emitenta czy obszaru geograficznego.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Na poziomie Grupy PZU przeprowadzono analizy wrażliwości, uwzględniające ryzyko rynkowe, kredytowe, aktuarialne i operacyjne, w odniesieniu do istotnych ryzyk i zdarzeń według scenariuszy przygotowanych na potrzeby ORSA. Wymogi dotyczące testów warunków skrajnych, jak również analiz wrażliwości co do zasady nie znajdują zastosowania w przypadku ryzyk opisanych w części C.6. ze względu na charakter i specyfikę tych ryzyk.

W ramach przeprowadzanych analiz Grupa PZU dokonuje również oceny w zakresie płynności, która polega na oszacowaniu możliwości sfinansowania wypłaty odszkodowań i świadczeń w wyniku zdarzeń ubezpieczeniowych o charakterze nadzwyczajnym. Wyniki testów stresu wskazują na możliwość sfinansowania tego typu zdarzeń.

W ramach ORSA analiza wrażliwości przeprowadzona dla Grupy PZU obejmowała scenariusze stresowe, wpływające zarówno na aktywa, jak i na zobowiązania. Testy stresu wybrane do przeprowadzenia w ramach ORSA pokrywają najważniejsze obszary działalności ubezpieczeniowej oraz profil ryzyka Grupy PZU i odpowiadają ocenie najistotniejszych ryzyk w jej działalności.

Testy zostały przeprowadzone w oparciu o zasady Wypłacalność II. Każdy test był przeprowadzany niezależnie, przy założeniu zmiany elementów wskazanych w teście i utrzymanie pozostałych wskaźników na poziomie ze scenariusza bazowego. W ramach testu stresu uwzględnia się zmianę zarówno środków własnych, jak i kapitałowego wymogu wypłacalności w celu zbadania całkowitego wpływu na sytuację kapitałową Grupy PZU.

Wyniki testów nie uwzględniają wpływu ewentualnych działań podejmowanych przez zarządy jednostek Grupy PZU, mających na celu złagodzenie skutków materializacji scenariusza. W rzeczywistości, w oparciu o funkcjonujący w Grupie PZU system zarządzania ryzykiem, w szczególności system limitów i ograniczeń, zarządy poszczególnych jednostek Grupy PZU, w szczególności PZU jako podmiotu dominującego, mogą podjąć stosowne działania zapobiegające lub też ograniczające wpływ realizacji zakładanego scenariusza.

Wyniki testów stresu świadczą, że Grupa PZU w 2018 roku posiadała środki własne pozwalające na utrzymywanie wskaźnika wypłacalności powyżej wymaganych przez KNF poziomów po wystąpieniu scenariuszy testowych.

Poniższa tabela przedstawia główne analizy wrażliwości wykonane na potrzeby ORSA. Testy były przeprowadzane w trakcie 2018 roku w ramach wykonywanej w procesie ORSA prospektywnej oceny kondycji kapitałowej Grupy PZU i odnoszą się do wartości współczynnika wypłacalności na koniec roku 2018 prognozowanej w momencie wykonywania testów stresu.

Lp.	Testy stresu / analizy wrażliwości	Wpływ na ryzyko	Zmiana do wartości bazowego wskaźnika wypłacalności (w p.p.)
1	Wzrost stóp procentowych (+100 pb)	Ryzyko rynkowe	(5)
2	Spadek stóp procentowych (-100 pb)	Ryzyko rynkowe	(8)
3	Zmiana kształtu krzywej stóp procentowych (na podstawie krzywej wygenerowanej w modelu kalkulacji wartości narażonej na ryzyko dla ryzyka rynkowego w scenariuszu 1 na 200)	Ryzyko rynkowe	(7)
4	Spadek cen akcji (-50%)	Ryzyko rynkowe	(6)
5	Spadek cen nieruchomości (-30%)	Ryzyko rynkowe	(9)
6	Wzrost kursu walutowego (+20%)	Ryzyko rynkowe	(4)
7	Spadek kursu walutowego (-20%)	Ryzyko rynkowe	5
8	Uwzględnienie ryzyka związanego z obligacjami rządowymi w wymogu kapitałowym (czynniki ryzyka i limit względnej nadwyżki ekspozycji przyjęte w ramach formuły standardowej odpowiadają wartościom dla obligacji korporacyjnych o najlepszym stopniu jakości kredytowej)	Ryzyko rynkowe/ ryzyko spreadu kredytowego/ ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta /ryzyko koncentracji	(36)
9	Default kontrahentów (założono niewypłacalność dwóch kontrahentów o najwyższym zaangażowaniu Grupy PZU spośród kontrahentów z ratingiem BB i niższym)	Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	(16)
10	Wzrost rezerwy szkodowej brutto (+10%+max(PNR,0)) z wyłączeniem rezerwy z tytułu rent	Ryzyko aktuarialne	(11)
11	Szkoda katastroficzna	Ryzyko aktuarialne	(3)
12	Szkoda nadzwyczajna	Ryzyko aktuarialne	(1)
13	Wzrost śmiertelności (+15%)	Ryzyko aktuarialne	(12)
14	Spadek śmiertelności (-20%)	Ryzyko aktuarialne	(3)
15	Wzrost zachorowalności (+35%)	Ryzyko aktuarialne	(7)
16	Wzrost kosztów uwzględnionych przy obliczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (+10%)	Ryzyko aktuarialne	(6)
17	Wzrost rezygnacji (+80%)	Ryzyko aktuarialne	(2)
18	Spadek rezygnacji (-80%)	Ryzyko aktuarialne	(1)
19	Połączone scenariusze – najbardziej dotkliwe zmiany dla poszczególnych linii biznesowych wynikające ze scenariuszy 13, 15, 16 (maksymalny spadek składki, wzrost świadczeń i wzrost kosztów)	Ryzyko aktuarialne	(22)
20	Jednoczesny spadek stóp procentowych (-100 pb), spadek cen akcji (-50%) i wzrost śmiertelności (+15%)	Ryzyko aktuarialne / ryzyko rynkowe	(14)
21	Kara w związku z naruszeniem przepisów	Ryzyko operacyjne	(5)

Ekspozycja na ryzyko wynikająca z pozycji pozabilansowych

Na 31 grudnia 2018 roku wartość ekspozycji pozabilansowych uwzględnianych w kalkulacjach wymogów kapitałowych wyniosła 162 312 mln zł i dotyczyła w szczególności: posiadanych i udzielonych zabezpieczeń, otrzymanych gwarancji oraz zobowiązań warunkowych.

Koncentracja ryzyka

W ramach ryzyka aktuarialnego, Grupa PZU identyfikuje ryzyko koncentracji w ujęciu przestrzennym, umiejscowione w Polsce w odniesieniu do możliwych szkód spowodowanych przez zdarzenia katastroficzne, w szczególności takich jak powódzie i huragany. Poniższa tabela przedstawia sumy ubezpieczeń w zadanych przedziałach w podziale przestrzenno-geograficznym na terenie Polski. Największa koncentracja ryzyka występuje w województwie mazowieckim. W kontekście ekspozycji na ryzyko powodzi i huraganu, system zarządzania ryzykiem funkcjonujący w Grupie PZU zapewnia jej cykliczny monitoring, a stosowany program reasekuracji pozwala na istotną redukcję wielkości potencjalnej szkody katastroficznej na udziale własnym.

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – narażenie na szkody katastroficzne na 31 grudnia 2018	Suma ubezpieczenia (w mln zł)						Razem
	0-0,2	0,2 - 0,5	0,5 - 2	2 - 10	10 - 50	pow. 50	
dolnośląskie	1,1%	1,5%	1,3%	0,6%	0,4%	2,3%	7,2%
kujawsko - pomorskie	0,6%	0,7%	0,5%	0,3%	0,3%	2,1%	4,5%
lubelskie	0,6%	0,6%	0,3%	0,2%	0,2%	1,5%	3,4%
lubuskie	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,1%	0,3%	1,4%
łódzkie	0,7%	1,1%	0,7%	0,3%	0,3%	4,6%	7,7%
małopolskie	0,8%	1,6%	0,8%	0,5%	0,4%	1,5%	5,6%
mazowieckie	1,7%	2,7%	2,1%	0,9%	0,9%	12,2%	20,5%
opolskie	0,3%	0,4%	0,3%	0,1%	0,1%	1,0%	2,2%
podkarpackie	0,6%	0,8%	0,3%	0,2%	0,2%	0,7%	2,8%
podlaskie	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	1,4%
pomorskie	0,6%	1,0%	0,8%	0,5%	0,5%	3,7%	7,1%
śląskie	1,2%	1,4%	0,9%	0,5%	0,3%	2,6%	6,9%
świętokrzyskie	0,4%	0,5%	0,2%	0,1%	0,1%	0,6%	1,9%
warmińsko-mazurskie	0,4%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,5%	2,0%
wielkopolskie	1,2%	1,7%	1,3%	0,7%	0,5%	2,2%	7,6%
zachodniopomorskie	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	2,4%	4,3%
Litwa i Estonia	0,7%	1,7%	2,5%	0,9%	1,2%	2,3%	9,3%
Łotwa	0,2%	0,6%	0,7%	0,4%	0,5%	1,0%	3,4%
Ukraina	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,5%	0,8%
Razem	12,1%	17,8%	13,9%	7,3%	6,8%	42,1%	100,0%

Dodatkowo, w ramach portfela klientów Grupy PZU, identyfikujemy istotne koncentracje na dużych ryzykach korporacyjnych, które podlegają reasekuracji fakultatywnej zmniejszającej ewentualne szkody na udziale własnym do akceptowalnych poziomów, nie zagrażających stabilności finansowej Grupy PZU.

W ramach ryzyka kredytowego oraz rynkowego koncentracja ryzyka w Grupie PZU jest łącznie identyfikowana na poziomie grup kapitałowych, sektorów gospodarki oraz krajów. Analizie poddawane są ekspozycje wynikające z portfela aktywów jednostek podlegających konsolidacji, ubezpieczenia korporacyjne, ubezpieczenia finansowe PZU oraz ekspozycje podmiotów sektora bankowego.

Na 31 grudnia 2018 roku zidentyfikowano wskazane poniżej koncentracje ryzyka, w odniesieniu do sektora w wartości udziału w całkowitej kwocie analizowanej ekspozycji (z uwzględnieniem ekspozycji wynikających z portfela aktywów

jednostek podlegających konsolidacji, ubezpieczeń korporacyjnych, ubezpieczeń finansowych PZU oraz ekspozycji jednostek sektora bankowego):

Sektor	%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	19,7%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	19,2%
Przetwórstwo przemysłowe	17,3%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8,9%
Transport i gospodarka magazynowa	7,4%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	6,1%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5,9%
Budownictwo	3,2%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3,0%
Informacja i komunikacja	1,9%
Edukacja	1,1%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,1%
Inne	5,1%

W ramach ekspozycji wynikających z portfela aktywów jednostek podlegających konsolidacji oraz ekspozycji jednostek sektora bankowego identyfikowane są ekspozycje na waluty:

Waluta	%
PLN	84,5%
EUR	11,5%
USD	2,8%
CHF	1,0%
Pozostałe	0,2%

Koncentracja ryzyka jest identyfikowana i zarządzana w odniesieniu walut innych niż PLN. Ekspozycje na obce waluty w jednostkach sektora finansowego wynikają w głównej mierze z dopasowania do posiadanego portfela zobowiązań.

Dodatkowo na koniec 2018 roku została zidentyfikowana znacząca koncentracja dla 1 kraju, która wynosiła 38% całkowitej analizowanej ekspozycji zagranicznej (z wyłączeniem ekspozycji na Polskę).

Grupa PZU identyfikuje również istotne i szczególnie istotne koncentracje ryzyka w odniesieniu do kontrahentów, dla których progi ustalono dla istotnych koncentracji na poziomie mniejszej z wartości: 3% najlepszego oszacowania rezerw lub 10% SCR Grupy PZU oraz dla szczególnie istotnych koncentracji na poziomie mniejszej z wartości: 6% najlepszego oszacowania rezerw lub 20% SCR Grupy PZU. Istotne koncentracje podlegają raportowaniu corocznemu, a szczególnie istotne w każdych okolicznościach, jeżeli dojdzie do przekroczenia progu.

W ramach ryzyka operacyjnego oraz innych istotnych ryzyk nie zidentyfikowano ryzyka koncentracji.

Na przestrzeni 2018 roku prowadzone były prace projektowe, które miały na celu przygotowanie Grupy PZU do roli konglomeratu finansowego w znaczeniu identyfikacji i raportowania znaczącej koncentracji ryzyka w konglomeracie finansowym oraz zarządzania znaczącą koncentracją ryzyka.

C.1. Ryzyko aktuarialne

Zgodnie z formułą standardową do celów obliczania wymogów kapitałowych dla ryzyka aktuarialnego Grupa PZU stosuje: moduł ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż na życie, moduł ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie i moduł ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach zdrowotnych. Sprzedaż produktów zdrowotnych nie została wydzielona w osobny kanał dystrybucji i jest obsługiwana przez odrębne sieci sprzedaży ubezpieczeniowych spółek majątkowych i życiowych. Z uwagi na odrębne modele zarządzania produktami zdrowotnymi w obu typach sieci sprzedaży oraz nieznacznym ryzykiem aktuarialnym ubezpieczeń zdrowotnych nie wyodrębniono osobnych systemów zarządzania ryzykiem dla ubezpieczeń zdrowotnych. Produkty zbliżone w charakterystyce do produktów życiowych są zarządzane jak ubezpieczenia na życie, a pozostałe jak ubezpieczenia inne niż na życie.

C.1.1. Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie

Identyfikacja ryzyka rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i towarzyszy mu aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań z nim związanych. Identyfikacja ryzyka aktuarialnego odbywa się m. in. poprzez:

- analizę ogólnych warunków ubezpieczenia pod kątem przyjmowanego ryzyka i zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- analizę ogólnych/szczególnych warunków ubezpieczenia lub innych wzorców umów pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie;
- rozpoznanie potencjalnych ryzyk związanych z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania;
- analizę wpływu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych na wymogi kapitałowe i margines ryzyka obliczone według formuły standardowej;
- weryfikację i walidację zmian w produktach;
- ocenę ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów;
- monitorowanie istniejących produktów;
- analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Ocena ryzyka aktuarialnego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia i ponoszenia odpowiedzialności. Zakres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej oraz ustalona wysokość składki ubezpieczeniowej powinny być uwzględnione w przeprowadzanej ocenie ryzyka aktuarialnego. Ocena ryzyka aktuarialnego dotyczy dwóch podstawowych typów produktów ubezpieczeniowych, tj. indywidualnych oraz grupowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych indywidualnych celem oceny ryzyka aktuarialnego jest ograniczenie antyselekcji, tj. zawierania ubezpieczeń przez osoby o ryzyku przekraczającym częstości dla wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych (np. wypadku, choroby, inwalidztwa lub śmierci), nie posiadające środków finansowych na pokrycie kosztów ubezpieczenia lub chcące zawrzeć ubezpieczenie na sumę nie mającą ekonomicznego uzasadnienia. Celem oceny ryzyka aktuarialnego w produktach ubezpieczeniowych grupowych jest ocena przyszłej szkodowości grupy oraz ograniczenie antyselekcji, tj. nieprzystępowania do ubezpieczenia osób o ryzyku przekraczającym przyjęte częstości dla wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych.

Proces oceny ryzyka aktuarialnego podlega ciągłej ewolucji mającej na celu dostosowanie stosowanych środków do zmieniającego się środowiska zewnętrznego, bardziej efektywnego zarządzania rentownością produktów, zmian organizacyjnych oraz modyfikacji oferty produktowej. Jakikolwiek zmiany, które miały miejsce w roku 2018 nie miały charakteru zmian istotnych.

Pomiar ryzyka aktuarialnego dokonywany jest w szczególności przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka i określeniu stopnia wykorzystania ustalonych wartości granicznych tolerancji na ryzyko aktuarialne oraz limitów.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie ryzykiem aktuarialnym na różnych poziomach decyzyjnych, od pracownika do rad nadzorczych jednostek Grupy PZU. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w procesie zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym realizowane są w szczególności poprzez:

- określenie tolerancji na ryzyko aktuarialne i jego monitorowanie;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;
- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka aktuarialnego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka aktuarialnego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

Ograniczanie ryzyka aktuarialnego odbywa się w szczególności poprzez następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- zdefiniowanie wyłączenia odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- działania reasekuracyjne;
- stosowanie adekwatnej polityki taryfikacyjnej;
- stosowanie odpowiedniej metodyki obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- stosowanie odpowiedniej procedury oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia (underwritingu);
- stosowanie odpowiedniej procedury obsługi świadczeń;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencję.

W roku 2018 odnotowano wzrost ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie, który wynikał w głównej mierze ze zmian modelowych oraz zmian struktury portfela. Szczegółowe informacje można znaleźć w tabelach w części C.1.3.

C.1.2. Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń innych niż na życie

Identyfikacja ryzyka rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i towarzyszy mu, aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań z nim związanych. Identyfikacja ryzyka aktuarialnego odbywa się m. in. poprzez:

- analizę ogólnych warunków ubezpieczenia pod kątem przyjmowanego ryzyka i zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- analizę ogólnych/szczególnych warunków ubezpieczenia lub innych wzorców umów pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie;
- rozpoznanie potencjalnych ryzyk związanych z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania;
- analizę wpływu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych na wymogi kapitałowe i margines ryzyka obliczone według formuły standardowej;
- weryfikację i walidację zmian w produktach;
- ocenę ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów;
- monitorowanie istniejących produktów;
- analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Ocena ryzyka aktuarialnego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka, w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia.

Proces oceny ryzyka aktuarialnego podlega ciągłej ewolucji mającej na celu dostosowanie stosowanych środków do zmieniającego się środowiska zewnętrznego, bardziej efektywnego zarządzania rentownością produktów, zmian organizacyjnych oraz modyfikacji oferty produktowej. Jakkolwiek zmiany, które miały miejsce w roku 2018 nie miały charakteru zmian istotnych.

Pomiar ryzyka aktuarialnego dokonywany jest w szczególności przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego obejmuje analizę poziomu ryzyka za pomocą zestawu raportów zawierających wybrane wskaźniki.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie tym ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych od pracownika do rad nadzorczych jednostek Grupy PZU. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w procesie zarządzania ryzykiem aktuarialnym realizowane są w szczególności poprzez:

- określenie tolerancji na ryzyko aktuarialne i jego monitorowanie;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;
- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka aktuarialnego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka aktuarialnego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

Ograniczanie ryzyka aktuarialnego odbywa się w szczególności poprzez następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia lub innych wzorcach umów;
- działania koasekuracyjne i reasekuracyjne;
- stosowanie adekwatnej polityki taryfikacyjnej;
- stosowanie odpowiedniej metodyki obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- stosowanie odpowiedniej procedury oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia (underwritingu);
- stosowanie odpowiedniej procedury likwidacji szkód;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencję.

W zakresie ryzyka składki i rezerw podejmowane są następujące działania:

- aktywne monitorowanie wskaźnika mieszanego;
- analiza wpływu zmian otoczenia zewnętrznego na statystyki wykorzystywane do kalkulacji składek i rezerw;
- proaktywne monitorowanie wyników poszczególnych produktów;
- program reasekuracji w celu ograniczenia ewentualnych strat finansowych powstałych w wyniku nieoczekiwanego wzrostu szkodowości.

W zakresie ryzyka katastroficznego w ubezpieczeniach innych niż na życie podejmowane są następujące działania:

- monitorowanie zmian ekspozycji portfela;
- monitorowanie pojemności i zachowka programu reasekuracji wraz z ewentualną ich modyfikacją w celu mitygacji strat powstałych w wyniku zdarzeń katastroficznnych;
- mapa ekspozycji w ubezpieczeniach majątkowych;
- budowa modelu ryzyka powodziowego, który będzie wykorzystywany w szerokim spektrum zastosowań biznesowych (m.in. underwriting, taryfikacja) oraz mapy ekspozycji powodziowej.

W roku 2018 nie odnotowano istotnej zmiany całkowitej wartości ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie. Nastąpiły jednak przesunięcia pomiędzy podmodułami tego ryzyka, które w głównej mierze wynikały z rozwoju biznesu ubezpieczeń majątkowo-osobowych skompensowanego zmianą struktury ochrony reasekuracyjnej dla ryzyka katastroficznego. Szczegółowe informacje można znaleźć w tabelach w sekcji C.1.3

Ochrona reasekuracyjna w ramach Grupy PZU zabezpiecza działalność ubezpieczeniową, ograniczając skutki wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na sytuację finansową Grupy PZU.

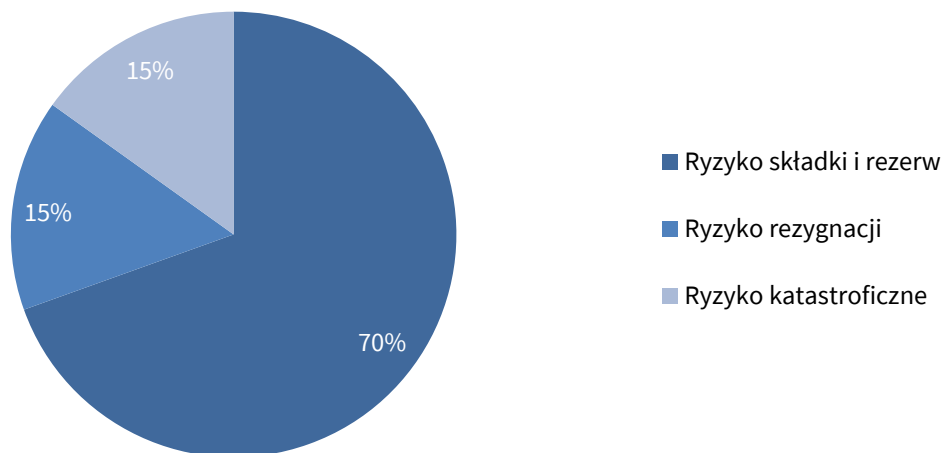
C.1.3. Dane ilościowe dotyczące ryzyka aktuarialnego

Poniższe tabele przedstawiają wartość wymogów kapitałowych dla ryzyka aktuarialnego i jego podmodułów na koniec 2018 roku w porównaniu do 2017 roku.

Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż na życie

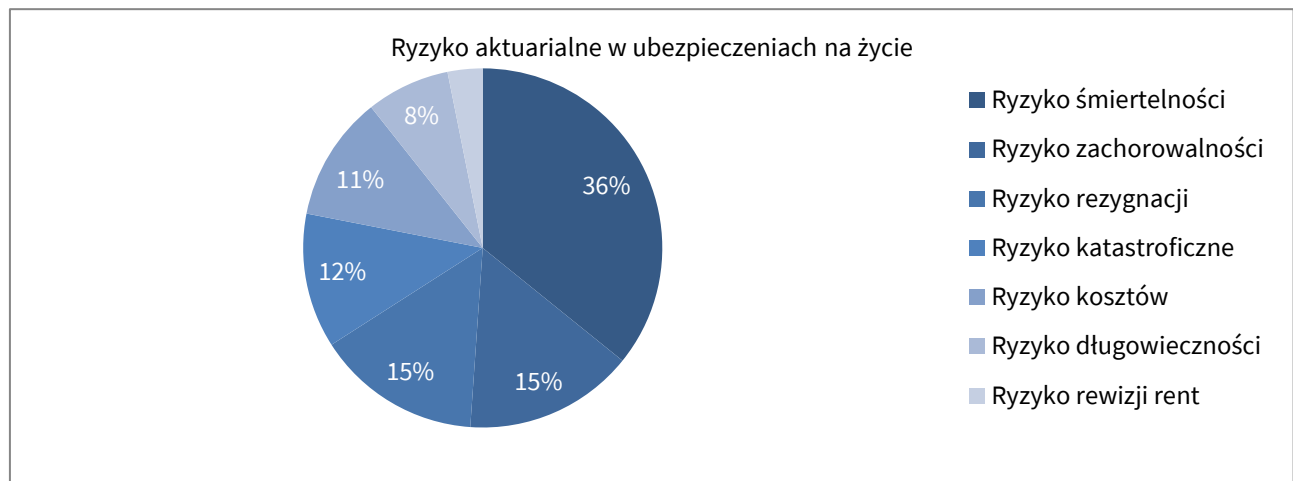
Nazwa podmodułu	Wartość (mln zł)		Zmiana 2018/2017		Komentarz
	2018	2017	(mln zł)	%	
Ryzyko składki i rezerw	3 569	3 384	185	5%	Wzrost planów składki, głównie dla ubezpieczeń komunikacyjnych.
Ryzyko katastroficzne	776	1 211	(435)	(36%)	Zmiana struktury programu reasekuracji ryzyk katastroficznym.
Ryzyko rezygnacji	789	634	155	24%	Rozwój biznesu ubezpieczeń majątkowo-osobowych.
Dywersyfikacja	(1 216)	(1 308)	92	(7%)	-
Ryzyko aktuarialne majątkowe	3 918	3 921	(3)	0%	-

Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie

Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie

Nazwa podmodułu	Wartość (mln zł)		Zmiana 2018/2017		Komentarz
	2018	2017	(mln zł)	%	
Ryzyko śmiertelności	1 523	1 493	30	2%	Aktualizacja założeń statystycznych w modelach aktuarialnych, z uwzględnieniem zmiany średniego czasu trwania polisy w PZU Życie.
Ryzyko długowieczności	321	334	(13)	(4%)	Wzrost wartości zobowiązań z tytułu rent wynikających z ubezpieczeń majątkowo-osobowych w PZU.
Ryzyko zachorowalności	651	645	6	1%	Aktualizacja założeń statystycznych w modelach aktuarialnych, z uwzględnieniem zmiany średniego czasu trwania polisy w PZU Życie.
Ryzyko rezygnacji	631	600	31	5%	Aktualizacja założeń statystycznych w modelach aktuarialnych, z uwzględnieniem zmiany średniego czasu trwania polisy w PZU Życie.
Ryzyko kosztów	479	455	24	5%	Aktualizacja założeń statystycznych w modelach aktuarialnych, z uwzględnieniem zmiany stanu portfela oraz zmiany kosztów w PZU Życie.
Ryzyko rewizji rent	134	134	0	0%	Aktualizacja założeń statystycznych w modelach aktuarialnych, określających przyszłą wartość kapitału.
Ryzyko katastroficzne	516	366	150	41%	Aktualizacja założeń statystycznych w modelach aktuarialnych, z uwzględnieniem zmiany średniego czasu trwania polisy w PZU Życie.
Dywersyfikacja	(1 785)	(1 690)	(95)	6%	
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie	2 470	2 337	133	6%	

Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych

Nazwa podmodułu	Wartość (mln zł)		Zmiana 2018/2017		Komentarz
	2018	2017	(mln zł)	%	
Ryzyko zdrowotne życiowe	71	59	12	20%	Rozwój segmentu ubezpieczeń zdrowotnych w PZU Życie.
Ryzyko zdrowotne majątkowe	161	152	9	6%	Rozwój biznesu ubezpieczeń zdrowotnych.
Ryzyko zdrowotne katastroficzne	37	30	7	23%	Wzrost ekspozycji na ryzyko pandemii w PZU Życie
Dywersyfikacja	(50)	(42)	(8)	19%	
Ryzyko aktuarialne zdrowotne	219	199	20	10%	

C.2. Ryzyko rynkowe

Identyfikacja ryzyka rynkowego związanego z aktywami rozpoczyna się w momencie podjęcia decyzji o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych. Struktury organizacyjne w jednostkach Grupy PZU, które podejmują decyzję o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych sporządzają opis instrumentu, zawierający w szczególności opis czynników ryzyka i przekazują go do komórki ds. ryzyka, która na jego podstawie identyfikuje i ocenia ryzyko rynkowe.

Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i jest związany z identyfikacją zależności wielkości przepływów finansowych z tego produktu od czynników ryzyka rynkowego. Zidentyfikowane ryzyka rynkowe podlegają ocenie ze względu na kryterium istotności, tj. czy z materializacją ryzyka związana jest strata mogąca mieć wpływ na kondycję finansową danej jednostki.

Pomiar ryzyka rynkowego dokonywany jest przy użyciu poniższych miar ryzyka:

- VaR (wartości narażonej na ryzyko) będącej miarą ryzyka kwantyfikującą potencjalną stratę ekonomiczną, która w horyzoncie jednego roku przy normalnych warunkach rynkowych nie zostanie przekroczona z prawdopodobieństwem 99,5%;
- formuły standardowej;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- skumulowanej miesięcznej straty.

Przy pomiarze ryzyka rynkowego wyróżnia się w szczególności następujące etapy:

- gromadzenie informacji o aktywach i zobowiązaniach generujących ryzyko rynkowe;
- wyliczenie wartości ryzyka.

Pomiar ryzyka dokonywany jest:

- codziennie dla miar ekspozycji i wrażliwości instrumentów znajdujących się w systemach użytkowanych przez poszczególne jednostki Grupy PZU;
- miesięcznie przy wykorzystaniu modelu kalkulacji wartości narażonej na ryzyko dla ryzyka rynkowego lub formuły standardowej.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego przebiega dwutorowo, wewnątrz w jednostkach organizacyjnych odpowiedzialnych za operacyjne zarządzanie ryzykiem rynkowym oraz niezależnie przez komórki ds. ryzyka. Monitorowanie ryzyka rynkowego polega na analizie poziomu ryzyka i wykorzystaniu wyznaczonych limitów. Monitorowanie odbywa się w cyklach dziennych lub miesięcznych, adekwatnie do zdefiniowanych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka rynkowego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka rynkowego polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka rynkowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego;
- dywersyfikacji portfela aktywów w szczególności ze względu na kategorię ryzyka rynkowego, terminy zapadalności instrumentów, koncentrację zaangażowania w jednym podmiocie, koncentrację geograficzną;
- stanowieniu ograniczeń i limitów ryzyka rynkowego.

Stanowienie limitów jest głównym narzędziem zarządczym mającym na celu utrzymanie pozycji ryzyka w ramach akceptowalnego poziomu tolerancji na ryzyko. Struktura limitów dla poszczególnych kategorii ryzyka rynkowego, jak również dla poszczególnych jednostek ustalana jest w taki sposób, aby były one spójne z tolerancją na ryzyko ustaloną przez zarządy jednostek zależnych. W zakresie ryzyka cen akcji podejmowane są następujące działania:

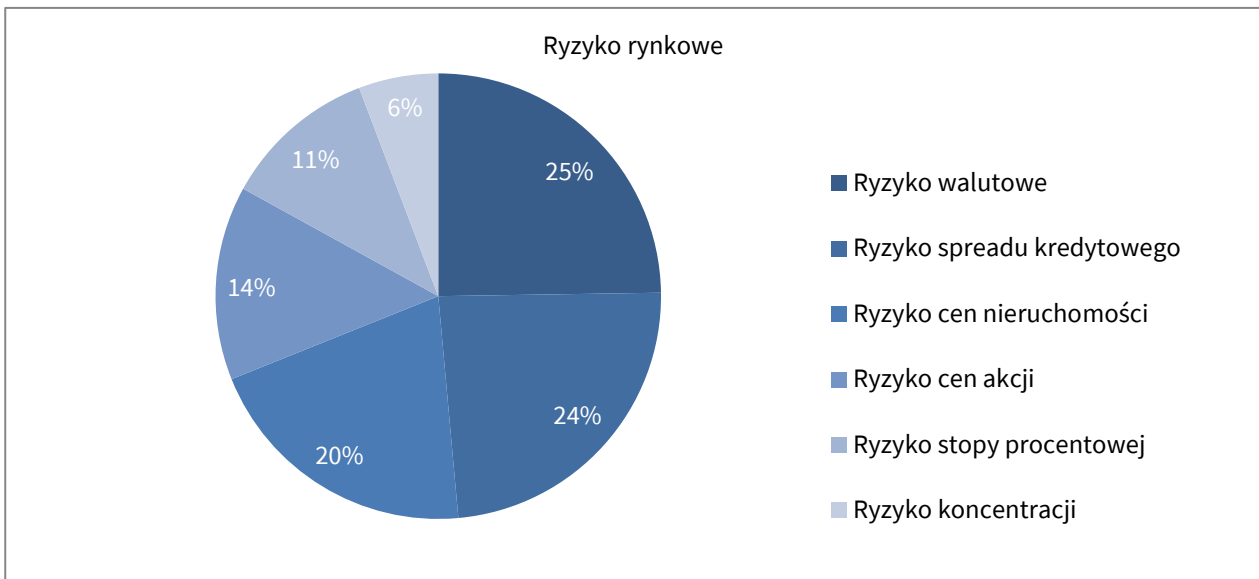
- aktywne ustalanie limitów zaangażowania dla akcji, zarówno dla inwestycji w złotych jak i dla innych walut;
- codzienne monitorowanie zmian ekspozycji portfela;
- proaktywne obserwowanie zmian na rynku akcji, analizowanie informacji napływających ze spółek;
- omawianie sytuacji na rynku akcji na posiedzeniach odpowiednich komitetów;

W zakresie ryzyka cen nieruchomości podejmowane są następujące działania:

- nabycie każdej nieruchomości poprzedzone jest analizą i decyzją odpowiednich komitetów;
- monitorowanie zmian na rynku nieruchomości.

Poniższa tabela przedstawia wartość wymogów kapitałowych dla ryzyka rynkowego i jego podmodułów na koniec 2018 roku w porównaniu do 2017 roku.

Nazwa podmodułu	Wartość (mln zł)		Zmiana 2018/2017	
	2018	2017	(mln zł)	%
Ryzyko cen akcji	626	1 094	(468)	(43%)
Ryzyko koncentracji	257	296	(39)	(13%)
Ryzyko walutowe	1 100	1 041	60	6%
Ryzyko cen nieruchomości	905	873	32	4%
Ryzyko stopy procentowej	498	346	152	44%
Ryzyko spreadu kredytowego	1 058	1 071	(13)	(1%)
Dywersyfikacja	(1 339)	(1 354)	15	(1%)
Ryzyko rynkowe	3 105	3 366	(261)	(8%)

Największą część modułu ryzyka rynkowego na koniec 2018 roku stanowi ryzyko walutowe i ryzyko spreadu kredytowego.

W 2018 roku SCR ryzyka rynkowego uległ zmniejszeniu o 8% co było głównie konsekwencją obniżenia wymogów kapitałowych w podmodule ryzyka cen akcji. Zmniejszenie SCR ryzyka cen akcji wynikało z faktu przyjętej strategii zmierzającej do zmniejszenia zaangażowania w akcje i fundusze inwestycyjne. Wzrost ryzyka stopy procentowej związany jest ze zwiększeniem luki duration między aktywami a zobowiązaniami oraz zmianą kształtu krzywej EIOPA.

C.3. Ryzyko kredytowe / ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja poziomu ryzyka kredytowego, prowadząca do ograniczenia strat spowodowanych materializacją tego ryzyka oraz zapewnienie adekwatnych i efektywnych mechanizmów kontrolnych, przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych.

Identyfikacja ryzyka kredytowego odbywa się na etapie podejmowania decyzji o zainwestowaniu w nowy typ instrumentu finansowego lub zaangażowaniu o charakterze kredytowym w nowy podmiot. Identyfikacja polega na analizie, czy z daną inwestycją wiąże się ryzyko kredytowe, od czego uzależniony jest jego poziom i zmienność w czasie. Identyfikacji podlegają rzeczywiste i potencjalne źródła ryzyka kredytowego.

Ocena ryzyka polega na oszacowaniu prawdopodobieństwa materializacji ryzyka oraz potencjalnego wpływu materializacji ryzyka na kondycję finansową.

Pomiar ryzyka kredytowego dokonywany jest przy użyciu:

- miar ekspozycji (wartość zaangażowania kredytowego brutto i netto oraz zaangażowanie kredytowe netto ważone okresem zapadalności);
- formuły standardowej.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka kredytowego polega na analizie bieżącego poziomu ryzyka, ocenie zdolności kredytowej i określeniu stopnia wykorzystania wyznaczonych limitów.

W Grupie PZU monitorowanie odbywa się w cyklach:

- miesięcznych dla zaangażowań z tytułu ubezpieczeń finansowych;
- półrocznych dla zaangażowań z tytułu reasekuracji biernej;
- miesięcznych w przypadku limitów ryzyka bazujących na wartościach wynikających z formuły standardowej;

- dziennych w przypadku pozostałych limitów zaangażowania.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka kredytowego i koncentracji, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka kredytowego w części ubezpieczeniowej Grupy PZU polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka kredytowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego, restrukturyzacji udzielonego zadłużenia;
- przyjęciu zabezpieczenia;
- reasekuracji portfela ubezpieczeń finansowych;
- dywersyfikacji portfela aktywów i ubezpieczeń finansowych w szczególności ze względu na państwo, sektor;
- stanowieniu limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu, grupy podmiotów, sektorów, państw.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego banki w Grupie PZU stanowią ograniczenia takie jak:

- limit zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie;
- limit zaangażowań wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących taką samą działalność lub prowadzących obrót podobnymi towarami;
- limit zaangażowań wobec podmiotów z tego samego województwa oraz poszczególnych krajów bądź ich grup;
- limit zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia (w tym ryzyka wynikającego z zabezpieczenia na papierach wartościowych o podobnej charakterystyce);
- limit zaangażowań w tej samej walucie.

Struktura limitów ryzyka kredytowego dla poszczególnych emitentów jest ustalana w taki sposób, aby były one spójne z profilem ryzyka i tolerancją na ryzyko zatwierdzonymi przez zarządy poszczególnych jednostek Grupy PZU. W przypadku pozostałych ekspozycji koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczana poprzez stanowienie limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczych podmiotów, grupy podmiotów oraz limitów kredytowych dla sektorów oraz krajów innych niż Polska przez odpowiednie komitety.

W roku 2018 ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta (CDR) stanowiło 4,5 % ogólnej wartości SCR Grupy PZU. W porównaniu do roku 2017 udział ten zmniejszył się o 4,2 p.p. Spadek wymogu kapitałowego dla ryzyka niewykonania zobowiązań przez kontrahenta wynika w głównej mierze ze spadku należności finansowych z tytułu nierozliczonych transakcji na instrumentach finansowych.

Ryzyko kredytowe obejmuje ryzyko niewykonania zobowiązania kontrahenta, ryzyko spreadu kredytowego i koncentracji aktywów. Zgodnie z wymaganiami określonymi przez dyrektywę WII, ryzyko spreadu kredytowego i ryzyko koncentracji zawarte są w module ryzyka rynkowego i tam prezentowane są dane do wymogu kapitałowego. W 2018 roku nie dokonano żadnych istotnych zmian w metodach oceny ryzyka kredytowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.

W przypadku pozostałych ekspozycji, koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczana poprzez stanowienie limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczych podmiotów, grupy podmiotów oraz limitów kredytowych dla sektorów oraz krajów innych niż Polska przez Komitet Ryzyka Inwestycyjnego i Komitet Inwestycyjny.

Grupa PZU dokonuje regularnych przeglądów stanowionych limitów wraz z analizą ryzyka koncentracji.

C.4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności finansowej jest to możliwość utraty zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań Grupy PZU wobec jej klientów lub kontrahentów. Ryzyko płynności jest odrębnie zarządzane dla części ubezpieczeniowej oraz części bankowej.

Identyfikacja ryzyka polega na analizie możliwości wystąpienia trzech rodzajów zdarzeń:

- niedoboru środków płynnych w stosunku do bieżących potrzeb danej jednostki Grupy PZU;
- braku płynności posiadanych instrumentów finansowych;
- strukturalnego niedopasowania zapadalności aktywów do wymagalności zobowiązań.

Pomiar i ocena ryzyka są przeprowadzane poprzez oszacowanie niedoborów środków finansowych na wypłaty zobowiązań. W części ubezpieczeniowej oszacowanie dokonywane jest w następujących ujęciach:

- luk płynnościowych (statycznym, ryzyko płynności finansowej długoterminowej) – poprzez monitorowanie niedopasowania przepływów netto wynikających z umów ubezpieczenia zawartych do dnia bilansowego i wpływów z tytułu aktywów na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych w poszczególnych okresach, na podstawie projekcji przepływów sporządzonej na dany dzień;
- potencjalnego niedoboru środków finansowych (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez analizę historycznych i spodziewanych przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej;
- stress testowym (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez oszacowanie możliwości zbycia w krótkim czasie portfela lokat finansowych na zaspokojenie zobowiązań z tytułu wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych, w tym o charakterze nadzwyczajnym;
- preliminarzy bieżących (ryzyko płynności finansowej krótkoterminowej) – poprzez monitorowanie zgłoszonego przez inne jednostki w strukturze organizacyjnej danej jednostki ubezpieczeniowej z Grupy PZU zapotrzebowania na środki w terminie określonym przez obowiązujące w tej jednostce regulacje.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności banki w Grupie PZU stosują miary wynikające z regulacji sektorowych, w tym Rekomendacji P KNF.

Do zarządzania płynnością banków w Grupie PZU wykorzystuje się współczynniki płynności dla różnych okresów, w tym do 7 dni, do miesiąca, do 12 oraz powyżej 12 miesięcy.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności banki w Grupie PZU dokonują również analizy profilu zapadalności/wymagalności w dłuższym terminie, zależnej w dużym stopniu od przyjętych założeń w zakresie kształtowania się przyszłych przepływów gotówkowych związanych z pozycjami aktywów i pasywów. Założenia uwzględniają:

- stabilność pasywów o nieokreślonych terminach wymagalności (np. rachunki bieżące, zerwania i odnowienia depozytów, poziom ich koncentracji);
- możliwość skrócenia terminu zapadalności określonych pozycji aktywów (np. kredyty hipoteczne z możliwością wcześniejszej spłaty);
- możliwość zbycia pozycji aktywów (portfel płynnościowy).

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka płynności finansowej polega na analizie wykorzystania wyznaczonych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka płynności finansowej różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Ograniczeniu ryzyka płynności finansowej służą:

- utrzymywanie środków w wyodrębnionym portfelu płynnościowym, w wysokości zgodnej z limitami wartości tego portfela;
- utrzymywanie odpowiednich środków w walucie obcej w portfelach lokat przeznaczonych na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych wyrażonych w danej walucie obcej;

- postanowienia Umowy o zarządzanie portfelami instrumentów finansowych zawartej pomiędzy TFI PZU SA a poszczególnymi jednostkami Grupy PZU dotyczące ograniczenia czasu wycofania środków z portfeli zarządzanych przez TFI PZU SA do maksymalnie 3 dni po złożeniu zapotrzebowania na środki pieniężne;
- posiadanie otwartych linii kredytowych w bankach lub/i dokonywanie transakcji sell-buy-back na skarbowych papierach wartościowych utrzymywanych do terminu wykupu;
- centralizacja zarządzania portfelami/funduszami przez TFI PZU SA;
- limity wskaźników płynnościowych w bankach należących do Grupy PZU.

Grupa PZU nie ocenia ryzyka płynności przy uwzględnieniu wartości oczekiwanego zysku z przyszłych składek, o której mowa w art. 295 ust. 5 Rozporządzenia delegowanego. Na potrzeby wymogu ujawnienia kwoty oczekiwanego zysku z przyszłych składek w niniejszym sprawozdaniu na 31 grudnia 2018 roku wynosi ona 4 634 555 tys. zł.

C.5. Ryzyko operacyjne

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się w szczególności poprzez:

- gromadzenie i analizę informacji o incydentach ryzyka operacyjnego;
- samoocenę ryzyka operacyjnego;
- analizy scenariuszowe.

Ocena i pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:

- określanie skutków wystąpienia incydentów ryzyka operacyjnego;
- szacowanie skutków wystąpienia potencjalnych incydentów ryzyka operacyjnego.

Oba banki w Grupie PZU, za zgodą KNF, stosują indywidualne zaawansowane modele do pomiaru ryzyka operacyjnego oraz szacowania wymogów kapitałowych z tytułu tego ryzyka.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest głównie poprzez ustanowiony system wskaźników ryzyka operacyjnego umożliwiających ocenę zmian poziomu ryzyka operacyjnego w czasie oraz czynników mających wpływ na jego poziom w działalności.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka operacyjnego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w ramach reakcji na zidentyfikowane i ocenione ryzyko operacyjne polegają w szczególności na:

- ograniczaniu ryzyka poprzez podjęcie działań mających na celu minimalizację ryzyka, między innymi poprzez wzmocnienie systemu kontroli wewnętrznej;
- transferze ryzyka – w szczególności za pomocą zawarcia umowy ubezpieczenia;
- unikaniu ryzyka poprzez niepodejmowanie lub wycofanie się z określonej działalności biznesowej w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiego ryzyka operacyjnego, którego koszty ograniczenia są nieopłacalne;
- akceptacji ryzyka – aprobatę konsekwencji wynikających z ewentualnej materializacji ryzyka operacyjnego, jeśli nie zagraża ono przekroczeniem poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne.

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono istotnych zmian profilu ryzyka operacyjnego Grupy PZU. Nie zidentyfikowano żadnych istotnych koncentracji w obszarze ryzyka operacyjnego w bieżącym okresie sprawozdawczym oraz nie zidentyfikowano przesłanek mogących wskazywać na możliwość pojawienia się takich koncentracji w przyszłości.

C.6. Pozostałe istotne ryzyka

Grupa PZU, w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności, identyfikuje i ocenia ryzyka trudnomierzalne, w ramach których za istotne uznano: ryzyko braku zgodności, w tym ryzyko utraty reputacji, ryzyko modeli oraz ryzyko strategiczne.

Przez ryzyko utraty reputacji rozumie się ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku podmiotu przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, podmioty administracji publicznej oraz opinię publiczną.

Ryzyko braku zgodności uwzględnia w szczególności ryzyko niedostosowania działalności Grupy PZU do zmieniającego się otoczenia prawnego (zarówno w aspekcie przepisów prawa, wymogów regulacyjnych, jak i przyjętych do stosowania standardów oraz dobrych praktyk). Materializacja tego ryzyka może nastąpić w związku z opóźnieniem wdrożenia lub brakiem jasnych i jednoznacznych przepisów, czyli tzw. luką prawną. Może to powodować nieprawidłowości w działalności Grupy PZU, co w konsekwencji może przyczynić się do wzrostu kosztów (np. z uwagi na kary administracyjne), jak i zwiększenia ryzyka utraty reputacji, a więc spadku wiarygodności Grupy PZU na rynku (w efekcie możliwość poniesienia straty finansowej).

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności realizowana jest dla poszczególnych procesów wewnętrznych przez kierujących komórkami lub jednostkami organizacyjnymi, zgodnie z podziałem odpowiedzialności za raportowanie. Dodatkowo komórki ds. compliance identyfikują ryzyko braku zgodności na podstawie działań własnych oraz pozyskanych informacji, w tym wynikających ze zgłoszeń do rejestrów konfliktu interesów, prezentów i korzyści oraz nieprawidłowości, a także wpływających zapytań.

Ocena i pomiar ryzyka braku zgodności dokonywane są poprzez określenie skutków materializacji ryzyka:

- finansowych, wynikających m.in. z kar administracyjnych, wyroków sądowych, kar umownych oraz odszkodowań;
- niematerialnych, dotyczących utraty reputacji, w tym uszczerbku w zakresie wizerunku i marki.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest w szczególności poprzez:

- analizy compliance;
- analizę systemową raportów cyklicznych otrzymywanych od kierujących komórkami organizacyjnymi;
- przeglądów wymogów regulacyjnych;
- udział w pracach legislacyjnych w zakresie zmian obowiązujących powszechnie przepisów;
- podejmowanie aktywności w organizacjach branżowych;
- koordynację procesów kontroli zewnętrznej;
- koordynację obowiązków informacyjnych giełdowych i ustawowych;
- przegląd realizacji zaleceń komórek ds. compliance.

Działania zarządcze w zakresie reakcji na ryzyko braku zgodności obejmują w szczególności:

- akceptację ryzyka m.in. wobec zmian prawnych i regulacyjnych;
- ograniczanie ryzyka w tym dostosowanie procedur i procesów w kontekście wymogów regulacyjnych, opiniowanie i projektowanie regulacji wewnętrznych pod względem zgodności, uczestnictwo w procesie uzgadniania działań marketingowych;
- unikanie ryzyka poprzez zapobieganie angażowaniu w działania niezgodne z obowiązującymi wymogami regulacyjnymi, dobrymi praktykami rynkowymi lub mogące negatywnie wpłynąć na wizerunek.

W okresie sprawozdawczym zaklasyfikowano ryzyko modeli jako ryzyko istotne. Ryzyko modeli zdefiniowane zostało jako ryzyko poniesienia straty finansowej, błędnego oszacowania danych raportowanych do organu nadzoru, podjęcia błędnych decyzji lub utraty reputacji z powodu błędów w opracowaniu, wdrożeniu lub stosowaniu modeli. W 2018 roku rozpoczęto formalny proces identyfikacji i pomiaru tego ryzyka. Proces ma na celu zapewnienie wysokiej jakości stosowanych praktyk dotyczących zarządzania tym ryzykiem i jest obecnie wdrażany w PZU i PZU Życie.

W podmiotach sektora bankowego, z uwagi na wysoką istotność ryzyka modeli, zarządzanie tym rodzajem ryzyka zostało wdrożone w ubiegłych latach w ramach dostosowania do wymogów rekomendacji W KNF. Oba banki określiły standardy

---

procesu zarządzania ryzykiem modeli, w tym zasady budowy modeli oraz oceny jakości ich działania, przy zapewnieniu właściwych rozwiązań w ramach ładu korporacyjnego.

Ryzyko strategiczne definiowane jest jako ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany. W ramach tego ryzyka podejmowane są następujące działania zarządcze: monitorowanie poziomów kluczowych mierników Strategii Grupy PZU, informowanie interesariuszy (przede wszystkim członków zarządów jednostek Grupy PZU) o istotnych odchyleniach wartości wskaźników, identyfikacja przyczyn odchyień, podejmowanie działań korygujących przez interesariuszy.

D. Wycena aktywów i zobowiązań

Ilościowe informacje dotyczące aktywów i zobowiązań wycenionych zgodnie z systemem WII zawiera formularz QRT S.02.01.02 stanowiący załącznik nr 6 do sprawozdania SFCR.

D.1. Aktywa

Aktywa dla celów wypłacalności wycenia się w wartości godziwej, a w poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane przy wycenie aktywów.

Aktywa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Nieruchomości	Wartość godziwą nieruchomości określana jest za pomocą alternatywnej metody wyceny opisanej w części D.4.
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	Metoda wyceny zgodna z postanowieniami art. 335 oraz hierarchią określoną w art. 13 rozporządzenia delegowanego: Udziały w jednostkach powiązanych będących instytucjami kredytowymi, spółkami zarządzającymi przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe oraz nieregulowanymi jednostkami prowadzącymi działalność finansową wycenia się metodą proporcjonalnego udziału w funduszach własnych tych jednostek, obliczonych zgodnie z odpowiednimi zasadami sektorowymi. Udziały w jednostkach powiązanych, nienotowanych na aktywnych rynkach, wycenia się skorygowaną metodą praw własności. Skorygowana metoda praw własności wymaga dokonania wyceny udziałów kapitałowych posiadanych w jednostkach powiązanych na podstawie posiadanego udziału w nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami jednostki powiązanej. Przy obliczaniu nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami w odniesieniu do jednostek powiązanych wycenia się poszczególne aktywa i zobowiązania danej jednostki zgodnie z zasadami systemu WII.
Dłużne papiery wartościowe, pożyczki	Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku ich braku - wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych. Wyceny publikowane przez autoryzowany serwis informacyjny podlegają wewnętrznej weryfikacji, poprzez porównanie z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku. Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek oraz pożyczek wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Akcje i udziały notowane	Za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	Wartość godziwą depozytów wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Środki pieniężne	Wycena w wartości nominalnej powiększonej w uzasadnionych przypadkach o zarachowane odsetki.
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Wycena w wartości godziwej na zasadach analogicznych, jak dla instrumentów finansowych posiadanych na ryzyko Grupy PZU.

W tabeli na kolejnej stronie przedstawiono ilościowe wyjaśnienie różnic pomiędzy danymi dotyczącymi aktywów wyliczonych zgodnie z zasadami stosowanymi przy wycenie dla celów wypłacalności (opisanymi w powyższej tabeli) a danymi wyliczonymi zgodnie z zasadami stosowanymi do wyceny na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego. W kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” zaprezentowano wartości ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z ich treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w systemie WII. Suma aktywów w kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” odpowiada sumie ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Aktywa na 31 grudnia 2018 roku (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolido- wanego sprawozdania finansowego	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji i odroczonej prowizji reasekuracyjnej	Korekta wartości niema- terialnych	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasy- fikacja pozycji	Podat- tek odro- czony	Zmiana zakresu konsol- idacji	Pozo- - stałe	Wartość wg Wypłacal- ność II
Wartość firmy	3 871	-	(856)	-	-	-	-	(3 015)	-	-
Aktywowane koszty akwizycji	1 546	(1 542)	-	-	-	-	-	(4)	-	-
Wartości niematerialne i prawne	3 180	-	(738)	-	-	-	-	(2 442)	-	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 239	-	-	-	-	2	(19)	(2 209)	-	13
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	3 218	-	-	99	-	-	-	(2 193)	-	1 124
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	99 069	-	-	2 585	-	(5 488)	-	(48 884)	-	47 282
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	2 713	-	-	-	-	-	-	(15)	-	2 698
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	17	-	-	-	-	-	-	7 562	-	7 579
Akcje i udziały	1 742	-	-	-	-	(358)	-	(368)	-	1 016
Akcje i udziały – notowane	1 481	-	-	-	-	(358)	-	(129)	-	994
Akcje i udziały – nienotowane	261	-	-	-	-	-	-	(239)	-	22
Dłużne papiery wartościowe	85 043	-	-	2 582	-	(1 211)	-	(52 912)	-	33 502
Obligacje państwowe	65 739	-	-	2 560	-	(1 211)	-	(35 081)	-	32 007
Obligacje korporacyjne	19 279	-	-	22	-	-	-	(17 831)	-	1 470
Strukturyzowane papiery wartościowe	25	-	-	-	-	-	-	-	-	25
Zabezpieczone papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	4 298	-	-	-	-	(3 823)	-	114	-	589
Instrumenty pochodne	2 487	-	-	-	-	(28)	-	(2 348)	-	111
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	2 769	-	-	3	-	(68)	-	(917)	-	1 787
Pozostałe lokaty	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	-	-	-	-	-	5 470	-	(4)	-	5 466

Aktywa na 31 grudnia 2018 roku (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolido- wanego sprawozdania finansowego	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji i odroczonej prowizji reasekuracyjnej	Korekta wartości niema- terialnych	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasy- fikacja pozycji	Podat- tek odro- czony	Zmiana zakresu konso- lidacji	Pozo- - stałe	Wartość wg Wypłacal- ność II
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	189 867	-	-	126	-	-	-	(182 261)	-	7 732
Pożyczki pod zastaw polisy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	97 567	-	-	-	-	-	-	(97 567)	-	-
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	92 300	-	-	126	-	-	-	(84 694)	-	7 732
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	1 512	-	-	-	(1 187)	-	-	(48)	-	277
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	1 323	-	-	-	(1 142)	-	-	(48)	-	133
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	1 314	-	-	-	(1 131)	-	-	(48)	-	135
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	9	-	-	-	(11)	-	-	-	-	(2)
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	189	-	-	-	(45)	-	-	-	-	144
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	189	-	-	-	(45)	-	-	-	-	144
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Depozyty u cedentów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	2 583	-	-	-	(1 989)	-	-	28	-	622
Należności z tytułu reasekuracji biernej	106	-	-	-	(17)	(73)	-	(12)	-	4

Aktywa na 31 grudnia 2018 roku (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolido- wanego sprawozdania finansowego	Korekta aktywowanych kosztów akwizycji i odroczonej prowizji reasekuracyjnej	Korekta wartości niema- terialnych	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasy- fikacja pozycji	Podat- tek odro- czony	Zmiana zakresu konso- lidacji	Pozo- - stałe	Wartość wg Wypłacal- ność II
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	3 666	-	-	-	-	(54)	-	(3 176)	-	436
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	17 131	-	-	-	-	(24)	-	(15 336)	-	1 771
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	566	(4)	(47)	-	(176)	73	-	(38)	(53)	321
Aktywa ogółem	328 554	(1 546)	(1 641)	2 810	(3 369)	(94)	(19)	(259 594)	(42)	65 059

D.1.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg MSSF

- 1) Jednostki powiązane: różnica pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody ujęcia w bilansie. Wg MSSF jednostki zależne podlegają konsolidacji, natomiast jednostki stowarzyszone – wycenia się metodą praw własności. Zakres konsolidacji dla celów bilansu ekonomicznego jest ograniczony w stosunku do skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jednostki podporządkowane, nieobjęte konsolidacją w bilansie ekonomicznym wycenia się skorygowaną metodą praw własności lub metodą proporcjonalnego udziału w funduszach własnych tych jednostek. Szczegółowe informacje na temat sposobu wyceny poszczególnych jednostek podporządkowanych zaprezentowano w punkcie A.5.3.
- 2) Dłużne papiery wartościowe, depozyty, pożyczki: różnica pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny instrumentów wycenianych wg MSSF w zamortyzowanym koszcie z uwzględnieniem odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, które dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej.
- 3) Wartość firmy: różnica wynika z faktu, że dla celów wypłacalności wartość firmy wycenia się w wartości zero, natomiast zgodnie z MSSF wartość firmy ujmuje się w kwocie nadwyżki sumy wartości godziwej zapłaty na dzień nabycia, wartości wszystkich niekontrolujących udziałów oraz wartości godziwej udziału w kapitale nabywanej jednostki przed objęciem kontroli nad ustaloną na dzień nabycia kwotą netto wartości godziwych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.
- 4) Zmiany w wartości poszczególnych pozycji aktywów i zobowiązań w bilansie ekonomicznym w porównaniu do wartości zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynikają również ze zmiany zakresu konsolidacji na potrzeby bilansu ekonomicznego, co opisano w punkcie A.5.3.

D.1.1.1. Kryteria oceny aktywnego rynku

Ustalenia, czy dany instrument finansowy jest notowany na aktywnym rynku dokonuje się przed ustaleniem wartości bilansowej tego instrumentu na dzień kończący rok kalendarzowy, na podstawie danych o ilości i wolumenie obrotu transakcji zawieranych na tym instrumencie w ostatnim miesiącu roku. Analiza wykonywana jest na zbiorze danych pobranych z systemu Bloomberg, zawierającym informacje o transakcjach zawartych w tym okresie. Zasady te nie mają zastosowania do instrumentów dopuszczonych do obrotu na rynku Treasury Bond Spot, w przypadku których uznaje się, że są notowane na aktywnym rynku, z uwagi na kryterium, o którym mowa w pkt. 2 poniżej.

Uznaje się, że dany instrument jest kwotowany na aktywnym rynku jeżeli:

- 1) dostępne dane o ilości lub wolumenie obrotu transakcji, pochodzące przynajmniej z jednego z rynków, o których mowa w kolejnym akapicie, pozwalają na stwierdzenie, że przeciętnie, w każdym dniu ostatniego miesiąca roku było zawartych przynajmniej pięć transakcji na tym instrumencie lub łączny wolumen transakcji zawartych w tym okresie był większy niż 1 % ilości instrumentów dopuszczonych do obrotu na tym rynku lub
- 2) regulacje obowiązujące na jednym z rynków, o których mowa w kolejnym akapicie, nakładają na wskazanych jego uczestników wymóg przedstawiania kwotowań, na podstawie których wyznaczany jest kurs fixingowy przez organizatora tego rynku w każdym dniu ostatniego miesiąca roku.

Analiza aktywności rynków dokonywana jest na podstawie informacji pochodzących z rynków, na których mogłaby być zawarta transakcja zbycia instrumentu w normalnych warunkach. W szczególności do rynków tych zalicza się:

- 1) rynki, na których przeprowadzano już transakcje lub
- 2) dedykowane rynki obrotu instrumentami dłużnymi lub
- 3) największe rynki spośród rynków danego kraju lub
- 4) rynki globalne przeznaczone dla inwestorów instytucjonalnych.

W ramach przeprowadzania analizy aktywności rynku jest weryfikowana również poprawność informacji o zawartych transakcjach poprzez porównanie zbioru testowego wyznaczonego z danych pochodzących z systemu Bloomberg z danymi prezentowanymi na oficjalnej stronie internetowej danego rynku. Przy wyznaczaniu zbioru testowego uwzględniane są następujące kryteria:

- 1) możliwości pozyskania danych - dane historyczne z oficjalnej strony internetowej danego rynku muszą być pozyskane nieodpłatnie;
- 2) różnorodność w zakresie rodzaju emitenta instrumentu finansowego - zbiór testowy musi zawierać dane (o ile to możliwe) o przynajmniej dwóch instrumentach skarbowych i dwóch korporacyjnych;
- 3) różnorodność w zakresie rynków, z którego pochodzą dane - zbiór testowy musi zawierać dane (o ile to możliwe) przynajmniej z trzech rynków.

D.1.2. Zmiany w stosowanych podstawach uznawania i wyceny lub w szacunkach w okresie sprawozdawczym

W 2018 roku nie dokonywano zmian w zasadach uznawania, wyceny ani w szacunkach w zakresie wyceny aktywów.

D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się z najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka lub są określane łącznie, w oparciu o wiarygodnie określoną wartość rynkową instrumentów finansowych, które odwzorowują przyszłe przepływy pieniężne związane z zobowiązaniami z tytułu zawartych umów ubezpieczenia, zgodnie z art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w tym kwotę najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka w podziale na linie biznesowe przedstawiają poniższe tabele.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (w mln zł) wraz z porównaniem do wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg MSSF na 31 grudnia 2018 roku:

Linia biznesowa	Nr linii biznesowej	Najlepsze oszacowanie brutto - rezerwy składek	Najlepsze oszacowanie brutto - rezerwy na odszkodowania i świadczenia	Margines ryzyka	Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg MSSF*
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	1, 13	17	11	2	54
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	2, 14	37	69	4	377
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	4, 16	1 635	4 964	382	8 853
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	5, 17	1 258	554	59	3 755
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	6, 18	(10)	36	6	96
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	7, 19	197	729	83	2 380
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	8, 20	6	1 104	85	1 883
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	9, 21	118	33	10	227
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	10, 22	1	4	-	14
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	11, 23	80	38	5	302
Ubezpieczenia różnych strat finansowych	12, 24	(42)	84	3	281
Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	26	-	5	2	7
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	28	8	94	7	110
Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie		3 305	7 725	648	18 339

* kolumna nie zawiera danych spółki PZU Ukraine wyłączonej z zakresu konsolidacji wg Wypłacalność II na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie (w mln zł) wraz z porównaniem do wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg MSSF na 31 grudnia 2018 roku:

Linia biznesowa	Nr Linii biznesowej	Najlepsze oszacowanie brutto	Margines ryzyka	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg MSSF*
Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	30	2 480	97	-	3 057
Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	31	5 277	14	75	5 460
Pozostałe ubezpieczenia na życie	32	4 602	1 214	-	13 993
Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	34	4 602	287	-	5 107
Reasekuracja czynna - renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	36	-	8	-	-
Ubezpieczenia zdrowotne (bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa)	29	(85)	13	-	2
Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie		16 876	1 633	75	27 619

* kolumna nie zawiera danych spółki PZU Ukraine Life wyłączonej z zakresu konsolidacji wg Wypłacalność II na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej

Najważniejsze zasady kalkulacji najlepszego oszacowania przedstawiono poniżej. Wszystkie przepływy pieniężne dyskontowane są stopą wolną od ryzyka publikowaną przez EIOPA.

Kalkulacja marginesu ryzyka odbywa się zgodnie z założeniami zdefiniowanymi w art. 38 rozporządzenia delegowanego. Grupa PZU stosuje uproszczenia w ramach kalkulacji marginesu ryzyka. Uproszczenia służą przybliżeniu wartości komponentów przyszłych wymogów kapitałowych za pomocą zidentyfikowanych nośników ryzyka.

Najlepsze oszacowanie – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie

Najlepsze oszacowanie nie zawiera płatności z tytułu regresów i odzysków. Oszacowanie tych płatności wykazywane jest w aktywach bilansu ekonomicznego w związku z art. 28 lit. g) rozporządzenia delegowanego. Najlepsze oszacowanie wyznaczone jest poprzez dyskontowanie stopą wolną od ryzyka prognozowanych przepływów pieniężnych.

Zasadniczym założeniem stosowanym przy ustalaniu najlepszego oszacowania jest adekwatność doświadczenia historycznego na potrzeby przewidywania przeszłości. W poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane do wyceny dla celów wypłacalności.

Linia biznesowa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych do wyceny
4 i 5	Dla rezerw szkodowych przepływy ustalane są na podstawie trójkątów szkód, przy zastosowaniu standardowych metod aktuarialnych typu Chain Ladder. Przepływy z rezerwy składek ustalane są na podstawie rezerwy składek wg MSSF, skorygowanej o prognozowany wskaźnik rezygnacji oraz przewidywanego wskaźnika szkodowo-kosztowego. W przepływach uwzględnione są także nieprzetworzone należności z tytułu składek. Przepływy składek ustalane są na podstawie trójkątów inkasa składki.

Niepewność najlepszego oszacowania wynika głównie z faktu, że przewidywane przepływy mogą odbiegać, być może znacząco, od trendów historycznych. Część takich odchyień może mieć charakter losowy (np. wystąpienie dużych szkód), inne mogą wynikać bądź to ze zmian w otoczeniu (biznesowym, ekonomicznym, prawnym, itp.), bądź też ze zmian procesów obsługi zobowiązań. Dodatkowa niepewność związana jest z długim okresem realizacji zobowiązań z ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, w szczególności rezerw dla rent, które istotnie zależą od stosowanej stopy dyskonta.

Przy obliczaniu najlepszego oszacowania nie stosuje się ważnych uproszczeń.

Najlepsze oszacowanie - ubezpieczenia na życie

Wartość najlepszego oszacowania zobowiązań wyznaczana jest jako oczekiwana obecna wartość przyszłych przepływów pieniężnych, przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka.

Prognozy przepływów pieniężnych stosowane do obliczania najlepszego oszacowania zobowiązań uwzględniają wszystkie wpływy i wydatki wymagane do rozliczenia zobowiązań ubezpieczeniowych w całym okresie ich trwania. W ramach wpływów uwzględniane są wszystkie gwarantowane w umowach składki, natomiast nie są uwzględniane składki dobrowolne. Prognoza wydatków obejmuje zarówno wydatki wynikające ze zdarzeń przyszłych jak i wypłaty świadczeń wynikające ze zdarzeń przeszłych, które nie zostały uregulowane na dzień wyceny najlepszego oszacowania zobowiązań.

Przepływy pieniężne wynikające ze zdarzeń przeszłych obejmują zobowiązania wynikające ze zdarzeń, które nie zostały zgłoszone lub wypłacone do dnia wyceny. Zobowiązania te ujęte są w rezerwach szkodowych na dzień wyceny, a wynikające z nich przepływy pieniężne prognozowane są zgodnie z przewidywanymi terminami wypłat świadczeń.

Prognozy przepływów pieniężnych wynikające ze zdarzeń przyszłych przygotowywane są dla każdego produktu (lub grupy produktów) osobno, przy użyciu odpowiednich modeli, odzwierciedlających specyfikę produktu oraz jego charakterystyczne cechy, dostosowanych do natury i skali złożoności ryzyk występujących w produkcie. W ramach prognoz dla poszczególnych produktów najlepsze oszacowanie wyznaczone jest odrębnie dla pojedynczych umów lub grup umów stanowiących jednorodną grupę ryzyka, przy uwzględnieniu jak najlepszych założeń opartych na ocenie bieżących i dotychczasowych obserwacji (założenia *best estimate*).

Przepływy pieniężne wynikające ze zdarzeń przyszłych wyznaczone są w sposób deterministyczny, w oparciu o prognozę liczby umów (ubezpieczonych) pozostających w portfelu w kolejnych miesiącach kalendarzowych oraz prognozę zdarzeń

powodujących wypłatę świadczeń lub zmianę stanu umów. Poniżej przedstawiono sposób w jaki wyznaczone są poszczególne składowe przepływy pieniężnych:

- składki ubezpieczeniowe ustalane są w oparciu o prognozowaną w kolejnych miesiącach liczbę umów oraz średnią składkę przy uwzględnieniu zakładanego współczynnika indeksacji oraz terminów opłacania składek;
- świadczenia stanowią sumę świadczeń z tytułu poszczególnych zdarzeń ubezpieczeniowych (kończących lub nie umowę ubezpieczenia) i w zależności od rodzaju świadczenia mogą być wyznaczone jako:
  - iloczyn liczby zdarzeń powodujących wypłatę świadczenia oraz kwoty świadczenia za wybrane ryzyko (w szczególności dotyczy to zgonów, wykupów i dożyć);
  - iloczyn sumy ubezpieczenia dla danego ryzyka oraz średniej szkodowości (najczęściej w przypadku, gdy dane zdarzenie ubezpieczeniowe nie powoduje zakończenia umowy);
- koszty i prowizje składają się z:
  - kosztów obsługi stanowiących iloczyn kosztu jednostkowego dla danego produktu i liczby ubezpieczonych, z uwzględnieniem inflacji kosztowej, składki na KNF, PIU i Rzecznika Finansowego oraz kosztów zarządzania aktywami w przypadku aktywów zarządzanych przez podmioty zewnętrzne, wyznaczanych jako iloczyn wartości funduszu oraz wskaźnika opłaty za zarządzanie;
  - prowizji wyznaczanych jako iloczyn wskaźnika prowizji i składki przypisanej;
- inne wpływy – zwroty części opłat za zarządzanie w ubezpieczeniach typu unit-linked z funduszami zarządzanymi przez podmioty zewnętrzne (tzw. *kick back*) oraz zwroty prowizji (ang. *clawback*) w ubezpieczeniach bankowych ochronnych z jednorazową opłatą składki związane z przedterminowym rozwiązaniem umowy.

Przyjęta metoda deterministycznej prognozy dalszego rozwoju umowy oparta na założeniach *best estimate* i wynikająca z niego prognoza przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej prowadzi do uwzględnienia wartości pieniądza w czasie i wyznaczenia najlepszego oszacowania zobowiązań jako średniej wartości obecnej przyszłych przepływów pieniężnych ważonej prawdopodobieństwem.

Należy jednak zaznaczyć, że w poszczególnych liniach biznesowych prognozy przyszłych przepływów pieniężnych wyznaczone są przy uwzględnieniu pewnych uproszczeń, które mogą odnosić się zarówno do przyjmowanych założeń o występowaniu przyszłych zdarzeń, jak również kosztów, a także mogą odnosić się do samego sposobu modelowania:

- 1) w przypadku produktów ubezpieczeń ochronnych rocznych odnawialnych prognozowane przepływy pieniężne nie są wyznaczone indywidualnie dla każdej z umów, a są wyznaczone zbiorczo dla całego produktu na podstawie aktualnej liczby ubezpieczonych, średnich gwarantowanych świadczeń i składek oraz średnich prawdopodobieństw występowania zdarzeń ubezpieczeniowych lub średniej szkodowości w danym produkcie i średniego okresu jaki pozostaje do końca okresu ich obowiązywania. Uproszczenia te ze względu na krótkoterminowy charakter umów, a także ze względu na skalę portfela grupowych ubezpieczeń pracowniczych, nie prowadzą do zniekształceń wyników prognozy w skali całego portfela;
- 2) w przypadku umów dodatkowych do ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych stosuje się dla każdego rodzaju umów dodatkowych odrębnie jednakowe założenia o ich trwałości. W ten sposób w miejsce odrębnych założeń o śmiertelności i rezygnacjach stosuje się jednakowy wskaźnik ubytków umów w całym portfelu. Tu również ze względu na skalę tych umów oraz ich krótkoterminowy charakter takie uproszczenie nie prowadzi do zniekształceń wyników całej prognozy;
- 3) stosowanie we wszystkich przypadkach umów indywidualnej kontynuacji założenia, że wszyscy ubezpieczeni urodzili się dokładnie w połowie roku;
- 4) w innych przypadkach najczęstszym uproszczeniem jest przyjmowanie wspólnych założeń o śmiertelności dla poszczególnych grup wiekowo-płciowych dla podobnych produktów, co wynika z braku indywidualnych dla każdego z produktów doświadczeń o śmiertelności w tak dokładnym podziale.

Deterministyczne obliczenia najlepszego oszacowania są oparte na pojedynczym scenariuszu ekonomicznym. Taki scenariusz nie ukazuje jednak pełnego wpływu z tytułu istnienia opcji oraz gwarancji finansowych w umowach ubezpieczeniowych. Opcje te mogą przyczyniać się do powstania asymetrii w wartości przyszłych przepływów pieniężnych pomiędzy „korzystnymi” i „niekorzystnymi” scenariuszami ekonomicznymi wpływającymi na przyszłe

przychody kapitałowe z tytułu inwestycji. Taka sytuacja ma miejsce w ubezpieczeniach tradycyjnych w związku z występującym tam prawem do udziału w zyskach (opcja/gwarancja ubezpieczeniowa).

W celu uwzględnienia tego efektu w wycenie należy uzupełnić wycenę deterministyczną najlepszego oszacowania o tzw. wartość czasową opcji i gwarancji (*time value of options and guarantees – TVOG*). Wartość tą uzyskuje się jako różnicę między wartością najlepszego oszacowania wyznaczoną w oparciu o szereg scenariuszy wygenerowanych w modelu stochastycznym, a wartością najlepszego oszacowania uzyskaną w modelu deterministycznym.

Według dotychczas przeprowadzonych analiz i oszacowań wartość TVOG jest przede wszystkim zależna od struktury terminowej stóp procentowych, jednak ze względu na relatywnie krótki okres do zapadalności tych umów, dość dobre zabezpieczenie przyszłych świadczeń już istniejącymi aktywami zmniejszające wielkość reinwestycji i tym samym niepewność przyszłych stóp zwrotu, a także sam sposób partycypacji ubezpieczonych poprzez coroczną indeksację sum ubezpieczeń i składek jest niska. Wartość ta ostatecznie została pominięta w wynikach wyceny najlepszego oszacowania zobowiązań jako nieistotna.

W przypadku linii biznesowej 34 (renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych) przepływy pieniężne ustalone są indywidualnie dla każdego rentobiorcy, na podstawie jego cech demograficznych, aktualnej wysokości renty i wybranych cech istotnych z punktu widzenia prognozowania wzrostu renty. Wzrost rent prognozowany jest na podstawie danych historycznych, przy zastosowaniu modeli GLM i GAMLSS. Do wyliczenia przyjmowane są tablice trwania życia GUS.

D.2.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg MSSF

Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie

Podstawy, metody i założenia stosowane do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności wg systemu WII nie różnią się istotnie od podstaw, metod i założeń stosowanych do wyceny tych rezerw na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Różnice w wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wynikają z odmiennych zasad wyceny poszczególnych elementów rezerw wg systemu WII i MSSF. Wpływ na różnice ma inna granulacja produktów oraz to, że wartości wg systemu WII są najlepszym oszacowaniem, podczas gdy wartości wg MSSF są kalkulowane z wykorzystaniem metod oraz założeń uwzględniających narzuty bezpieczeństwa (np. metoda stochastyczna w OC komunikacyjnym). Poniższa tabela podsumowuje najistotniejsze różnice w zasadach wyceny rezerw dla celów wypłacalności wg systemu WII oraz na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Linia biznesowa	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg systemu WII	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg MSSF
1-12	<ul style="list-style-type: none"> • Rezerwa składek pomniejszana o przyszły zysk • Uwzględnione są przyszłe składki • W wartości zdyskontowanej • Uwzględnione są koszty ogólne • Margines ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezerwa składek zawiera przyszły zysk • Przyszłe składki nie są uwzględnione • W wartości niezdyskontowanej • Koszty ogólne nie są uwzględnione • Brak marginesu ryzyka

Ubezpieczenia na życie

Część produktów w ubezpieczeniach na życie nie spełnia definicji kontraktu ubezpieczeniowego zawartej w MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe i jest w konsekwencji rozpoznawana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako kontrakt inwestycyjny, zgodnie z MSSF9, dla których nie są kalkulowane rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe a rozpoznaje się zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych w wartości godziwej aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem lub bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych (w przypadku kontraktów o gwarantowanych i ustalonych warunkach).

Margines ryzyka, będący częścią rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczanych dla celów wypłacalności nie ma bezpośredniego odpowiednika w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczanych dla potrzeb sprawozdań finansowych wg MSSF („RTU”). Różnice w wysokości najlepszego oszacowania i rezerw wyliczanych na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego wynikają z przyjętych w ich kalkulacji odmiennych metodologii, sposobie uwzględniania niektórych elementów, a także przyjmowanych założeń:

- dla kontraktów (ubezpieczeniowych i inwestycyjnych) związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi RTU lub zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych tworzy się w wysokości odpowiadającej wartości zgromadzonych na rachunkach ubezpieczonych środków bez uwzględnienia przyszłych wpłat. Z kolei najlepsze oszacowanie co do zasady ustalane jest jako wartość obecna oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych wraz z przyszłymi składkami, o ile są one wymagane;
- RTU wyznaczone są z pominięciem rezygnacji, jednak w wysokości nie mniejszej niż gwarantowana wartość wykupu na dzień wyceny. W przypadku najlepszego oszacowania zakłada się dodatkowe wypłaty z tytułu wykupów tylko w takim stopniu, w jakim oczekuje się ich wystąpienia. Jednocześnie przyjęcie założeń o wcześniejszej rezygnacji powoduje obniżenie wypłat z tytułu zgonów i dożyć, które w pełnej wysokości uwzględniane są w kalkulacji RTU;
- RTU w ubezpieczeniach na życie kalkulowane są tzw. metodą składki netto, gdzie obecna wartość oczekiwanych świadczeń pomniejszana jest o wartość obecną oczekiwanych składek skorygowanych o przyjęte w taryfikacji narzuty na koszty oraz ewentualny zysk. Natomiast najlepsze oszacowanie wyznaczone jest jako różnica pomiędzy wysokością oczekiwanych świadczeń, przyszłych kosztów obsługi i prowizji, a pełną wysokością składek;
- w kalkulacji RTU założenia dotyczące śmiertelności, wysokości kosztów, prowizji itp. ustalane są w momencie wdrażania produktu i obowiązują przez cały okres trwania polis. W kalkulacji najlepszego oszacowania założenia ustalane są na nowo na podstawie obecnych i historycznych danych (*best estimate*) i są regularnie aktualizowane;
- dyskonto przyjęte do wyceny wartości obecnej składek i świadczeń w RTU ustalane jest w trakcie taryfikacji, mając na uwadze ograniczenia wynikające z przepisów prawa, określające tzw. maksymalną stopę techniczną ogłaszaną przez organ nadzoru. W przypadku najlepszego oszacowania dyskonto ustalane jest każdorazowo w oparciu o aktualną strukturę terminową stóp procentowych publikowaną przez EIOPA.

Różnica pomiędzy RTU a rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi wyznaczonymi dla celów wypłacalności wykazanymi w niniejszym sprawozdaniu jest spowodowana głównie tym, że wartości wg systemu WII są najlepszym oszacowaniem, podczas gdy wartości wg MSSF są kalkulowane z wykorzystaniem metod oraz założeń uwzględniających narzuty bezpieczeństwa.

Dodatkowo w poniższej tabeli zaprezentowano najistotniejsze różnice w zasadach wyceny rezerw dla celów wypłacalności wg systemu WII oraz na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego dla linii biznesowej nr 34.

Linia biznesowa	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg WII	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg MSSF
34	<ul style="list-style-type: none"> Zmienna stopa dyskonta Zmienna stopa wzrostu Margines ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> Stała stopa dyskonta Stała stopa wzrostu Brak marginesu ryzyka

D.2.2. Korekta dopasowująca, korekta z tytułu zmienności, przejściowa struktura terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, przejściowe odliczenia

Na 31 grudnia 2018 roku nie zastosowano korekty dopasowującej, o której mowa w art. 227 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 229 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 496 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ani przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 497 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

D.2.3. Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia)

Kwoty należne z umów reasekuracji ustalane są na podstawie najlepszego oszacowania brutto oraz wskaźników cesji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg MSSF. W kwotach należnych z umów reasekuracji uwzględnione są również przyszłe przepływy z tytułu składek oraz prowizji reasekuracyjnych, wycenione wg MSSF. Kwoty należne od reasekuratorów skorygowane są o prawdopodobieństwo upadku reasekuratora. Umowy reasekuracji zawierane są z zakładami z odpowiednio wysoką oceną ratingową (w większości co najmniej A-). Grupa PZU nie zawiera umów ze spółkami celowymi (podmiotami specjalnego znaczenia), które skutkowałyby powstawaniem kwot należnych z tego tytułu.

D.2.4. Zmiany w założeniach przyjętych w ramach obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego

Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie

W zakresie założeń ekonomicznych, w 2018 roku zmieniła się stopa wolna od ryzyka stosowana do dyskontowania przepływów. Nie dokonywano żadnych istotnych zmian w założeniach pozaekonomicznych.

Ubezpieczenia na życie

Istotne zmiany założeń przyjętych w ramach obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w 2018 roku w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego dotyczyły założeń ekonomicznych oraz innych niż ekonomiczne. W zakresie założeń ekonomicznych, w 2018 roku zmieniła się stopa wolna od ryzyka stosowana do dyskontowania przepływów. Efekt zmian założeń innych niż ekonomiczne wynikał w szczególności ze zmian założeń o szkodowości, kosztowych oraz założeń o rezygnacjach.

D.2.5. Oświadczenia z tytułu korekty dopasowującej, korekty z tytułu zmienności, przejściowej struktury terminowej stopy procentowej, przejściowego odliczenia

Na 31 grudnia 2018 roku Grupa PZU nie stosowała korekty dopasowującej, o której mowa w art. 227 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 229 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 496 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ani przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 497 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

D.3. Inne zobowiązania

Zobowiązania dla celów wypłacalności wycenia się w wartości godziwej, a w poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane przy wycenie zobowiązań.

Zobowiązania	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Wysokość rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się metodą bilansową, na podstawie dodatniej różnicy między wartościami przypisanymi pozycjom bilansu ujmowanym i wycenianym zgodnie z zasadami ustawy o działalności ubezpieczeniowej i rozporządzenia delegowanego, a wartościami przypisanym pozycjom bilansu wg wyceny dla celów podatkowych, przy uwzględnianiu stawek podatku dochodowego od osób prawnych, które – zgodnie

Zobowiązania	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
	z oczekiwaniami – będą obowiązywały w momencie realizacji rezerwy. W bilansie ekonomicznym prezentacja rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego następuje po skompensowaniu na poziomie poszczególnych spółek podlegających konsolidacji (w ujęciu netto).
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	Wartość godziwą zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	Wartość godziwą ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4. W pozycji Pozostałe zobowiązania ujmuje się: zarachowane koszty wynagrodzeń i nagrody dla pracowników, przedpłaty dla kontrahentów, pozostałe rozliczenia międzyokresowe bierne.
Zobowiązania podporządkowane	Wartość godziwą ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.

W tabeli na kolejnej stronie przedstawiono ilościowe wyjaśnienie różnic pomiędzy danymi dotyczącymi zobowiązań wyliczonych zgodnie z zasadami stosowanymi przy wycenie dla celów wypłacalności (opisanymi w powyższej tabeli) a danymi wyliczonymi zgodnie z zasadami stosowanymi do wyceny na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego. W kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” zaprezentowano wartości ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z ich treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w systemie WII. Suma zobowiązań w kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” odpowiada sumie ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zobowiązania na 31 grudnia 2018 roku (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Korekta aktywo- wanych kosztów akwizycji	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasy- fikacja pozycji	Podat- tek odro- czony	Zmiana zakresu konso- lidacji	Pozo- stałe	Wartość wg Wypłacal- ność II
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	18 401	-	-	(6 661)	-	-	(62)	-	11 678
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	17 970	-	-	(6 370)	-	-	(62)	-	11 538
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	17 970	-	-	(17 908)	-	-	(62)	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	10 896	-	-	-	-	10 896
Margines ryzyka	-	-	-	642	-	-	-	-	642
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	431	-	-	(291)	-	-	-	-	140
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	431	-	-	(431)	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	134	-	-	-	-	134
Margines ryzyka	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	22 244	-	-	(8 941)	-	-	(85)	-	13 218
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	2	-	-	(74)	-	-	-	-	(72)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	2	-	-	(2)	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	(85)	-	-	-	-	(85)
Margines ryzyka	-	-	-	13	-	-	-	-	13
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	22 242	-	-	(8 867)	-	-	(85)	-	13 290
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	22 242	-	-	(22 157)	-	-	(85)	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	11 684	-	-	-	-	11 684
Margines ryzyka	-	-	-	1 606	-	-	-	-	1 606

Zobowiązania na 31 grudnia 2018 roku (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Korekta aktywo- wanych kosztów akwizycji	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasy- fikacja pozycji	Podat- tek odro- czony	Zmiana zakresu konso- lidacji	Pozo- stałe	Wartość wg Wypłacal- ność II
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	5 460	-	-	(94)	-	-	-	-	5 366
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	5 460	-	-	(5 385)	-	-	-	-	75
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	5 277	-	-	-	-	5 277
Margines ryzyka	-	-	-	14	-	-	-	-	14
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	737	-	-	-	-	-	(584)	-	153
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	313	-	-	-	-	-	(289)	-	24
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	513	-	-	-	2	2 592	(28)	-	3 079
Instrumenty pochodne	3 365	-	-	-	-	-	(3 256)	-	109
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	6 584	-	-	-	-	-	(6 459)	-	125
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	220 040	-	29	-	-	-	(216 306)	-	3 763
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	302	-	-	(102)	-	-	(4)	-	196
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	264	-	-	(235)	-	-	(21)	-	8
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	4 442	-	-	(3)	(96)	-	(3 693)	-	650
Zobowiązania podporządkowane	6 061	-	32	-	-	-	(3 782)	-	2 311
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	3 782	-	-	-	-	-	(3 782)	-	-
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	2 279	-	32	-	-	-	-	-	2 311
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	2 421	(50)	-	(663)	-	-	(680)	(4)	1 024
Zobowiązania ogółem	291 147	(50)	61	(16 699)	(94)	2 592	(235 249)	(4)	41 704

D.3.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg MSSF

D.3.1.1. Wycena zobowiązań

Zobowiązania finansowe i zobowiązania podporządkowane: różnica pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny zobowiązań finansowych. Zobowiązania finansowe wyceniane są wg MSSF w zamortyzowanym koszcie, natomiast dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej.

D.3.2. Źródła powstawania rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Grupa PZU dokonuje kompensaty aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego dla każdej jednostki (podatkowej grupy kapitałowej) wchodzącej w skład Grupy PZU osobno. Aktywa z tytułu odroczonego podatku wykazane w bilansie Grupy PZU stanowią sumę aktywów z tytułu podatku odroczonego jednostek, dla których ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe przeznaczone do rozliczenia w następnych latach są wyższe od dodatnich różnic przejściowych. Na potrzeby ustalenia wysokości środków własnych Grupy PZU dokonuje się pełnej kompensaty aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego niezależnie od tego, której jednostki aktywa lub rezerwy dotyczą. Analizy odzyskiwalności aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego dokonuje się w oparciu o prognozy przyszłych dochodów podatkowych.

Poniższa tabela prezentuje źródła powstawania aktywów i rezerwy z tytułu podatku odroczonego po kompensacie ujemnych i dodatnich różnic przejściowych na 31 grudnia 2018 roku.

Przeważająca część różnic przejściowych wynika z przeszacowania aktywów finansowych i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych średnio- i długoterminowych.

Źródła powstawania aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Kwota aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego (mln zł)
Instrumenty finansowe	622
Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	(115)
Nieruchomości	105
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	(189)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	2 642
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	(23)
Pozostałe różnice	24
Rezerwy na odroczonego podatek dochodowy dla celów wyliczenia środków własnych, razem	3 066
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowane w bilansie	(13)
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowana w bilansie	3 079

D.3.3. Zmiany w stosowanych podstawach uznawania i wyceny lub w szacunkach w okresie sprawozdawczym

W 2018 roku nie dokonywano zmian w zasadach uznawania, wyceny ani w szacunkach w zakresie wyceny zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

D.3.4. Charakter obowiązków, oczekiwany harmonogram odpływu korzyści ekonomicznych, niepewność i sposób uwzględnienia ryzyka odchylenia w wycenie

Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych

3 lipca 2014 roku oraz 16 października 2015 roku PZU Finance AB wyemitował obligacje o wartości nominalnej odpowiednio 500 mln euro oraz 350 mln euro. Stopa odsetkowa ma charakter stały (1,375%), odsetki są płatne w terminach umownych raz w roku – 3 lipca. Datę wykupu obligacji określono na 3 lipca 2019 roku. Wartość bilansowa obligacji wg MSSF na 31 grudnia 2018 roku wyniosła 3 676 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku: 3 478 mln zł), natomiast ich wartość godziwa 3 705 mln zł (na 31 grudnia 2017 roku: 3 639 tys. zł).

Zobowiązania podporządkowane

30 czerwca 2017 roku PZU wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości nominalnej 2 250 mln zł. Datą wykupu obligacji jest 29 lipca 2027 roku z możliwością wcześniejszego wykupu 29 lipca 2022 roku.

Wyemitowane obligacje mają następujące parametry:

Parametr	Wartość
Łączna wartość nominalna obligacji	2 250 mln zł
Wartość nominalna i cena emisyjna jednej obligacji	100 000 zł
Data wykupu obligacji	29 lipca 2027 roku
Oprocentowanie	WIBOR 6M + 1,80% marży
Dni płatności odsetek	29 stycznia i 29 lipca każdego roku, począwszy od 29 stycznia 2018 roku, a skończywszy na 29 lipca 2027 roku
Możliwość wcześniejszego wykupu obligacji	29 lipca 2022 roku
Zabezpieczenie	Brak

Obligacje nie mają formy dokumentu, są zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA i notowane w alternatywnych systemach obrotu prowadzonych przez BondSpot SA oraz GPW. Wartość bilansowa wg MSSF obligacji podporządkowanych na 31 grudnia 2018 roku wynosiła 2 279 mln zł natomiast ich wartość godziwa 2 311 mln zł.

Miara ryzyka uwzględniona jest w modelu wyceny w wartości godziwej. Dla powyższych pozycji obliczana jest wartość BPV (basis point value), która jest miarą wrażliwości na zmianę stóp procentowych. Wartość BPV określa, o ile zmieni się wartość aktywa/zobowiązania pod wpływem zmiany stopy procentowej o 1 punkt bazowy.

D.4. Alternatywne metody wyceny

Aktywa i zobowiązania wyceniane metodą alternatywną	Opis alternatywnej metody wyceny wraz z uzasadnieniem stosowania
Nieruchomości	Z uwagi na brak aktywnego rynku, nieruchomości podlegają wycenie przez licencjonowanych rzeczoznawców majątkowych zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz obowiązującymi standardami zawodowymi, najczęściej metodami porównawczą lub dochodową. Akceptacja każdej wykonanej wyceny jest dodatkowo poddawana ocenie zgodności przez pracowników Grupy PZU w celu eliminacji potencjalnych omyłek pisarskich i błędów rachunkowych, a powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco z wykonawcą operatu lub opinii.
Dłużne papiery wartościowe, pożyczki	Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wyznacza się na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W przypadku pożyczek wartość godziwą wyznacza się w oparciu o metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o spread kredytowy. Jest on wyliczany na dzień kalibracji będący dniem najnowszej emisji lub dniem transakcji rynkowej lub każdym dniem okresu uśredniania spreadów wyliczonych z ostatnich rynkowych. Taki spread powoduje równoległe przesunięcie krzywej rentowności papierów rządowych o stałą wartość na całej jej długości lub jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec) przemnożona przez współczynnik ustalany na dzień kalibracji, uwzględniający w krzywej dyskontowej ryzyko specyficzne danego emitenta.
Depozyty	Ze względu na brak aktywnego i regularnego rynku, wartość godziwa depozytów wyznaczana jest jako wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych, wynikających z warunków zawartych umów depozytowych. Do dyskontowania stosowana jest krzywa bazowa skorygowana o spread kredytowy kwantyfikujący ryzyko kredytowe banków kontrahentów, z którymi w danym okresie zostały zawarte długoterminowe umowy depozytowe. Dla każdej waluty depozytów stosowana jest odpowiednia krzywa dyskontowa. Przy ustalonej walucie depozytu stosuje się krzywe dyskontowe specyficzne dla danego banku kontrahenta, w którym ten depozyt został złożony.
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych, zobowiązania podporządkowane	Wartość godziwą zobowiązań finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, zobowiązań podporządkowanych oraz pożyczek, stanowiących zobowiązania Grupy PZU wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena takich zobowiązań opiera się o spread kredytowy w stosunku do krzywej wolnej od ryzyka wyliczony tak, by cena instrumentu na datę emisji wynikająca z modelu była równa cenie emisyjnej. Zgodnie z zasadami wyceny zobowiązań w systemie WII tak wyliczony własny spread kredytowy nie podlega późniejszym zmianom.
Pozostałe zobowiązania	Z uwagi na brak aktywnego rynku pozostałe zobowiązania wycenia się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena tych zobowiązań opiera się na historycznej analizie realizacji zobowiązań, a prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane aktualną stopą rynkową. Z uwagi na krótki oczekiwany termin zapłaty wartość nominalna stanowi racjonalne przybliżenie wartości godziwej.

D.4.1. Założenia i oceny na temat istotnych źródeł niepewności oszacowania wartości godziwej

Niepewność w wycenie instrumentów finansowych mierzona jest następującymi współczynnikami:

- BPV (*basis point value*) - współczynnik ten mówi o ile zmieni się wartość instrumentu przy zmianie krzywej dyskontowej i projekcyjnej o 1 pb dla obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych;
- wrażliwość na zmianę spreadu kredytowego - współczynnik ten mówi o ile zmieni się wartość instrumentu przy zmianie spreadu kredytowego o 1 pb dla obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych;
- delta - współczynnik ten mówi o ile procent zmieni się wartość opcji pod wpływem zmiany ceny aktywa bazowego o 1% dla opcji.

Adekwatność wyceny jest regularnie porównywana, poprzez kalibrowanie spreadu (o ile to możliwe) stosowanego do wyceny do dostępnych cen rynkowych oraz porównywanie wyceny modelowej z wyceną w oparciu o skorygowaną cenę nabycia w przypadku obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych.

Niepewność w wycenie aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, za wyjątkiem instrumentów finansowych, oceniana jest głównie poprzez:

- zmienność cen;
- normy zużycia technicznego;
- zmienność przepływów finansowych;
- zmienność otoczenia gospodarczego;
- zmienność rynkowych stóp procentowych.

Grupa PZU regularnie weryfikuje adekwatność wycen, w szczególności poprzez porównanie z innymi modelami lub historycznymi wynikami realizowanymi na rzeczywistych transakcjach.

D.5. Wszelkie inne informacje

Grupa PZU nie posiada istotnych wartości niematerialnych ani istotnych umów leasingu.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na 31 grudnia 2018 roku nie stanowiły istotnej klasy zobowiązań i z tego powodu nie zostały opisane szczegółowo.

Zasady wyceny stosowane przez jednostki zależne na potrzeby wyceny na cele wypłacalności nie różnią się od zasad stosowanych na poziomie Grupy PZU.

E. Zarządzanie kapitałem

E.1. Środki własne

Grupa PZU dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy PZU, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie;
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU za dany rok obrotowy ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:

- nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
- nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
- pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;
- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyka i wypłacalności PZU środki własne PZU oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce zarządzania kapitałem;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w zakresie dywidendy.

W celu monitorowania i utrzymywania kapitału na poziomie adekwatnym do podejmowanego ryzyka oraz spełnienia w sposób ciągły wymogów kapitałowych, wprowadzony został system limitów kapitałowych. Ponadto na wypadek pogorszenia pozycji finansowej Grupy PZU Polityka kapitałowa i dywidendowa przewiduje system wczesnego ostrzegania, szczegółowo określony w Planie Działań Naprawczych Grupy PZU. Obejmuje on między innymi wartości graniczne parametrów finansowych, przy których należy podjąć działania naprawcze, zapobiegające przekroczeniu ostatecznego limitu

System wczesnego ostrzegania wynika z przyjętego apetytu na ryzyko. Działania zarządcze uzależnione są od aktualnego oraz przewidywanego poziomu wskaźnika pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności Grupy PZU:

- Strefa zielona (powyżej 170%);
- Strefa żółta (od 120% do 170%);
- Strefa czerwona (poniżej 120%);
- Limit ostateczny (poniżej 100%).

W Alior Banku oraz Pekao współczynnik wypłacalności oraz współczynnik Tier1 oblicza się na podstawie rozporządzenia CRR, a także poszczególnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanego w ramach procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP).

Zgodnie z Planem Działań Naprawczych Grupy PZU przy uruchamianiu działań uwzględnia się ponadto rentowność kapitału własnego Grupy PZU (ROE), kwotę wyniku finansowego netto PZU oraz Grupy PZU, poziom wskaźnika mieszanego PZU, jej rating oraz szereg parametrów dotyczących innych istotnych podmiotów Grupy PZU.

Działania zarządcze mające na celu poprawę sytuacji finansowej, to w szczególności:

- zwiększenie zobowiązań podporządkowanych;
- zaniechanie lub czasowe wstrzymanie wykupu instrumentów zakwalifikowanych do środków własnych, jeżeli warunki emisji lub umowa przewidują taką możliwość;
- zatrzymanie części lub całości zysku poprzez zmniejszenie kwot wypłacanych dywidend;
- dopłaty w ramach uzupełniających środków własnych;
- podwyższenie kapitału.

Działania zarządcze w zakresie profilu ryzyka obejmują w szczególności:

- unikanie ryzyka – nieangażowanie się lub zaprzestanie angażowania się w działania, które powodują wzrost ekspozycji na ryzyko;
- transfer ryzyka – przeniesienie części ekspozycji na ryzyko na stronę trzecią;
- ograniczanie ryzyka – ograniczenie prawdopodobieństwa zmaterializowania się ryzyka lub ograniczenie jego wpływu;
- akceptację poziomu ryzyka – akceptację zatrzymania ryzyka, gdy inne działania zarządcze nie są dostępne lub koszt ich wdrożenia jest zbyt wysoki w stosunku do uzyskanych korzyści;
- wdrożenie narzędzi wspierających inne działania zarządcze, w szczególności: limitów, programów reasekuracyjnych, regularnego przeglądu polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia (underwritingu).

Skala podjętych działań naprawczych zależy od aktualnej oraz przewidywanej pozycji kapitałowej, a także momentu dokonania oceny adekwatności kapitałowej. Jeżeli analiza przeprowadzana jest na etapie planowania, wprowadzane działania naprawcze mogą mieć łagodniejszy charakter (np. dokonanie zmian w biznesplanie), niż gdy jest ona przeprowadzana na etapie monitorowania – wówczas może być konieczne podjęcie działań niezwłocznych. Na dobór działań naprawczych mają również wpływ inne czynniki, takie jak: kwestie związane z ryzykiem reputacji, możliwość zastosowania w praktyce danego działania naprawczego, czas niezbędny do wdrożenia danego działania naprawczego, jakość środków własnych w przypadku podwyższenia poziomu kapitału na pokrycie ryzyka, wpływ na prowadzoną przez Grupę PZU działalność (np. rentowność, udział w rynku).

Decyzje odnośnie zastosowania opisanych powyżej metod podejmuje zarząd danej spółki.

Znaczna część kapitału Grupy PZU ulokowana jest w PZU Życie (jednostkowa nadwyżka aktywów ponad zobowiązania tej spółki wynosi 12 804 mln zł). W ocenie PZU środki własne PZU Życie mogą zostać przeniesione do PZU poprzez wypłatę dywidend, reasekurację oraz pożyczki płynnościowe udzielane między tymi spółkami. Nadwyżki kapitałowe pozostałych jednostek zależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową nie są istotne z punktu widzenia Grupy PZU jako całości.

Rady nadzorcze i zarządy jednostek Grupy PZU prowadzących działalność ubezpieczeniową otrzymują regularne raporty na temat stanu adekwatności kapitałowej (co najmniej raz na kwartał oraz na bieżąco w przypadku przekroczenia ustalonych progów kapitałowych).

Planowanie kapitałowe odbywa się w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności, która przeprowadzana jest co najmniej raz w roku. Stanowi ono integralną część strategii działalności i jest uwzględniane przy podejmowaniu strategicznych decyzji. Okres planowania pozycji kapitałowej obejmuje horyzont czasowy aktualnej Strategii Grupy PZU, nie krótszy niż 3 lata. W styczniu 2018 roku PZU opublikował Strategię do roku 2020, która uwzględnia m.in. wpływ na pozycję kapitałową transakcji nabycia 20% akcji Pekao w czerwcu 2017 roku. Od czasu publikacji poprzedniego sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej nie było istotnych zmian dotyczących zarządzania środkami własnymi.

E.1.1. Struktura, wartość i jakość środków własnych

Wypłacalność Grupy PZU obliczono przy zastosowaniu metody 1 (metody podstawowej) w oparciu o skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Środki własne Grupy PZU wyliczono na podstawie nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami pochodzącej ze skonsolidowanego bilansu ekonomicznego sporządzonego według zasad WII, uwzględniającego wyłączenia transakcji wewnątrzgrupowych konsolidowanych jednostek Grupy PZU.

Na 31 grudnia 2018 roku Grupa PZU posiadała 22 750 mln zł dopuszczonych środków własnych (w tym środki własne z innych sektorów finansowych) na pokrycie skonsolidowanego kapitałowego wymogu wypłacalności oraz 13 887 mln zł dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego skonsolidowanego wymogu kapitałowego.

Środki własne w wysokości 19 540 mln zł spełniały warunki art. 245 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przy uwzględnieniu czynników określonych w art. 245 ust. 3 tejże ustawy i w związku z powyższym należały do kategorii 1 nieograniczonej. Kwotę w wysokości 3 210 mln zł, stanowiącą zobowiązanie podporządkowane Grupy PZU (w tym 2 311 mln zł to zobowiązania podporządkowane PZU, a 899 mln zł – zobowiązania podporządkowane z innych sektorów finansowych), zaliczono do kategorii 2 środków własnych.

Za niedostępne na pokrycie skonsolidowanego wymogu kapitałowego Grupy PZU uznano udziały mniejszości w kwocie 3 mln zł.

Ze środków własnych Grupy PZU, na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, odliczono również środki własne z tytułu udziałów w spółkach PZU Ukraine oraz PZU Ukraine Life w wysokości 41 mln zł.

Środki własne Grupy PZU składały się z następujących pozycji:

- rezerwa uzgodnieniowa po odliczeniu z tytułu udziałów kapitałowych w innych sektorach finansowych oraz po odliczeniu na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z tytułu udziałów kapitałowych w jednostkach, o których organ nadzoru nie posiada wiarygodnych informacji, w wysokości 12 473 mln zł;
- pozostałe dostępne pozycje podstawowych środków własnych w wysokości 624 mln zł;
- zobowiązania podporządkowane z tytułu wyemitowanych przez PZU obligacji własnych opisanych w części D.3.4 w wysokości 2 311 mln zł;
- środki własne innych sektorów finansowych w wysokości 7 342 mln zł.

Informacje dotyczące środków własnych zawiera formularz QRT S.23.01.22 stanowiący załącznik nr 7 do sprawozdania SFCR. Jego podsumowanie łącznie z porównaniem z danymi na 31 grudnia 2017 roku przedstawiono poniżej:

Kategoria	Wartość wg systemu WII na 31 grudnia 2018 roku (mln zł)	Wartość wg systemu WII na 31 grudnia 2017 roku (mln zł)	zmiana	zmiana %
Dopuszczone środki własne ogółem na pokrycie skonsolidowanego SCR	22 750	21 599	1 151	5,33%
Rezerwa uzgodnieniowa po odliczeniu z tytułu udziałów kapitałowych w innych sektorach finansowych oraz po odliczeniu na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z tytułu udziałów kapitałowych w jednostkach, o których organ nadzoru nie posiada wiarygodnych informacji	12 473	11 850	623	5,26%
Pozostałe dostępne pozycje podstawowych środków własnych	624	624	-	0,00%
Zobowiązania podporządkowane	2 311	2 318	(7)	(0,30%)
Środki własne innych sektorów finansowych	7 342	6 807	535	7,86%

W stosunku do 31 grudnia 2017 roku nastąpił wzrost dopuszczalnych środków własnych Grupy PZU w wyniku wypracowanych wyników finansowych przez jednostki Grupy PZU, w szczególności przez PZU Życie (1 335 mln zł).

Podstawowe kategorie środków własnych i pokrycie kapitałowych wymogów wypłacalności przedstawia poniższa tabela:

Kategoria	31 grudnia 2018 roku (mln zł)
Dopuszczone środki własne ogółem na pokrycie skonsolidowanego SCR grupy, w tym:	22 750
środki własne łącznie innych sektorów finansowych	7 342
Dopuszczone środki własne ogółem w celu spełnienia minimalnego skonsolidowanego SCR grupy	13 887
Skonsolidowany SCR grupy, w tym:	10 229
wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych	3 626
Minimalny wymóg kapitałowy (MCR)	3 949
Współczynnik pokrycia skonsolidowanego SCR grupy dopuszczonymi środkami własnymi (z wyłączeniem innych sektorów finansowych)	233%
Współczynnik pokrycia skonsolidowanego SCR grupy dopuszczonymi środkami własnymi (z uwzględnieniem innych sektorów finansowych)	222%
Współczynnik pokrycia minimalnego skonsolidowanego SCR grupy dopuszczonymi środkami własnymi	352%

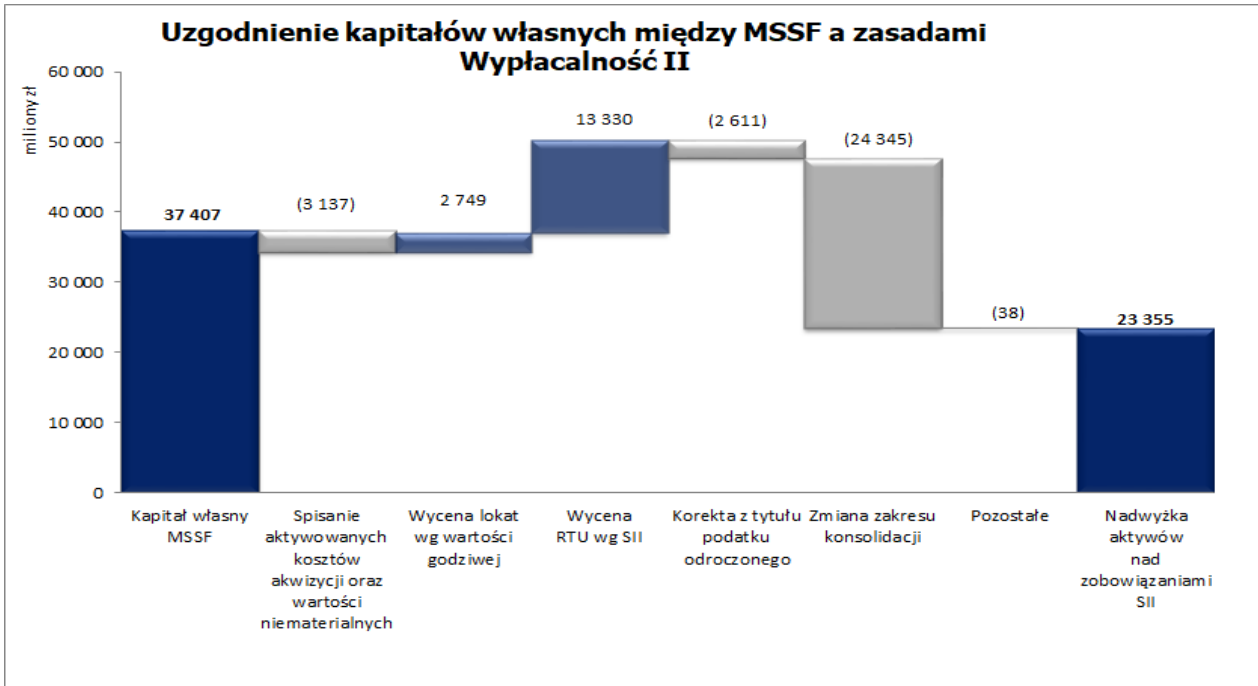
E.1.1.1. Rezerwa uzgodnieniowa

Strukturę istotnych pozycji dotyczących rezerwy uzgodnieniowej zaprezentowano w poniższej tabeli.

Rezerwa uzgodnieniowa	31 grudnia 2018 roku (mln zł)
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami, w tym:	23 355
Kapitał własny MSSF	37 407
Wycena WII oraz zmiana zakresu konsolidacji	(14 052)
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia, w tym:	2 738
Przewidywana dywidenda	2 418
Przewidywany podatek instytucji finansowych za kolejne 12 miesięcy dla zakładów ubezpieczeń	310
Odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	10
Akcje własne	12
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	627
Kapitał zakładowy	86
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	538
Udziały mniejszościowe	3
Rezerwa uzgodnieniowa, razem	19 978

E.1.2. Różnice pomiędzy kapitałem własnym wykazanym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym a nadwyżką aktywów nad zobowiązaniami obliczoną do celów wypłacalności

Tytuły poszczególnych różnic zaprezentowanych na wykresie poniżej wynikają z odmiennych zasad wyceny aktywów i zobowiązań na potrzeby zasad wypłacalności oraz według MSSF, a także z odmiennego zakresu konsolidacji – szczegółowy opis różnic zaprezentowano w części D. sprawozdania SFCR.

E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

SCR Grupy PZU obliczany jest zgodnie z art. 336 rozporządzenia delegowanego i składa się z następujących pozycji: kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego na podstawie danych skonsolidowanych zgodnie z zasadami określonymi dla formuły standardowej, proporcjonalnego udziału wymogów kapitałowych (w tym hipotetycznych) jednostek z innych sektorów finansowych, wymogu dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną Grupy PZU.

Kwoty kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego Grupy PZU na koniec okresu sprawozdawczego wraz z kwotą kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na moduły ryzyka przedstawia formularz QRT S.25.01.22 stanowiący załącznik nr 8 do sprawozdania SFCR.

Poniższa tabela przedstawia wartość MCR oraz SCR na 31 grudnia 2018 roku oraz analogicznego okresu roku poprzedniego.

Nazwa wskaźnika	Wartość (mln zł)		Zmiana 2018/2017	
	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku	(mln zł)	%
MCR	3 949	3 764	185	5%
SCR	10 229	10 408	(179)	(2%)

W ujęciu rocznym SCR Grupy PZU spadł o 179 mln zł. Spadek wynika w głównej mierze ze spadku ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.

W 2018 roku odnotowano wzrost wartości MCR spowodowany wzrostem MCR w PZU wynikającym ze zwiększenia SCR PZU, który został skompensowany spadkiem MCR w PZU Życie wynikającym ze spadku SCR tej jednostki.

Wzrost SCR w PZU był w głównej mierze spowodowany wzrostem wymogu kapitałowego dla ryzyka rynkowego w wyniku obniżenia w IV kwartale 2018 roku przez agencję Fitch Ratings długookresowej oceny kredytowej Pekao z A- do BBB+, co wpłynęło na wzrost wymogu kapitałowego dla ryzyka koncentracji, będącego podmodułem ryzyka rynkowego.

Natomiast spadek w PZU Życie w głównej mierze wynikał ze spadku wymogów kapitałowych ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązań przez kontrahenta. W 2018 roku zaszły istotne zmiany w zakresie ryzyka rynkowego, jego spadek spowodowany był w głównej mierze zmniejszeniem ekspozycji i zmianą szoku na przestrzeni roku dla ryzyka cen akcji. Zmniejszenie wartości aktywów narażonych na ryzyko koncentracji, spowodowane spadkiem wyceny tych aktywów, obniżyło ryzyko koncentracji. Spadek wymogu kapitałowego dla ryzyka niewykonania zobowiązań przez kontrahenta wynika w głównej mierze ze spadku należności finansowych z tytułu nierozliczonych transakcji na instrumentach finansowych.

Grupa PZU nie stosuje uproszczeń ani parametrów specyficznych zgodnie z art. 104 ust. 7 dyrektywy WII.

Dane do wyliczenia minimalnego wymogu kapitałowego pochodzą z wewnętrznych systemów informatycznych jednostek Grupy PZU i podlegają kontrolom wewnętrznym właściwym dla procesu sprawozdawczego. Zapewnienie odpowiedniej jakości danych w Grupie PZU regulowane jest między innymi poprzez określenie w szczególności ról i odpowiedzialności w procesach systemu WII oraz zasad zarządzania jakością danych, w tym zasad monitorowania jakości danych, ich zbierania, przetwarzania i aktualizowania. Za strategiczną koordynację procesów związanych z zarządzaniem informacją odpowiadają zarządy poszczególnych jednostek Grupy PZU. Jednostki ubezpieczeniowe Grupy PZU stosują formułę standardową w celu obliczenia SCR. Obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności dokonuje się zgodnie z obowiązującymi przepisami systemu WII przy założeniu, że działalność poszczególnych jednostek będzie kontynuowana. Obliczenie to obejmuje prowadzoną działalność oraz nową działalność, której spodziewane rozpoczęcie nastąpi w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Istotne grupowe efekty dywersyfikacji na 31 grudnia 2018 roku wynikają z:

- dywersyfikacji pomiędzy ryzykami rynkowym i pozostałymi ryzykami: 3 463 mln zł;
- dywersyfikacji pomiędzy poszczególnymi ryzykami rynkowymi, tj. stopy procentowej, akcji, walutowym, koncentracji i nieruchomości: 1 339 mln zł;
- dywersyfikacji pomiędzy poszczególnymi ryzykami aktuarialnymi w ubezpieczeniach na życie, tj. śmiertelności, długowieczności, zachorowalności, wypadkowości, rezygnacji, kosztów, rewizji rent i katastroficznego: 1 785 mln zł;
- dywersyfikacji pomiędzy poszczególnymi ryzykami aktuarialnymi w ubezpieczeniach innych niż na życie, tj. składki i rezerw, rezygnacji i katastroficznego: 1 217 mln zł.

E.3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

Sekcja nie dotyczy Grupy PZU.

E.4. Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

Sekcja nie dotyczy Grupy PZU.

E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

W ciągu 2018 nie wystąpiły żadne przypadki naruszenia kapitałowego wymogu wypłacalności ani minimalnego wymogu kapitałowego Grupy PZU ani żadnej jednostki zależnej prowadzącej działalność ubezpieczeniową.

E.6. Wszelkie inne informacje

W środkach własnych Grupy PZU wyodrębniono środki własne spółek i grup kapitałowych należących do innych sektorów finansowych, do których zaliczono:

- środki własne Grupy Kapitałowej Pekao w wysokości 4 365 mln zł obliczone zgodnie z rozporządzeniem CRR z uwzględnieniem udziału procentowego Grupy PZU w kapitale Pekao oraz pomniejszone o wartość dłużnych papierów wartościowych stanowiących zobowiązanie podporządkowane Grupy Kapitałowej Pekao i znajdujących się w posiadaniu jednostek Grupy PZU. Wartość tych obligacji wyniosła na 31 grudnia 2018 roku 1 mln zł. Zgodnie z zasadami sektorowymi banków kwotę 3 965 mln zł zaliczono do kategorii 1 środków własnych, a kwotę 400 mln zł do kategorii 2 środków własnych. Zobowiązania podporządkowane Grupy Kapitałowej Pekao o łącznej wartości 2 000 mln zł wyemitowano w latach 2017 – 2018 a ich okres zapadalności przypada na lata 2027 - 2033. Środki z emisji przeznaczono, po uzyskaniu zgody KNF, na podwyższenie funduszy uzupełniających Pekao, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe oraz art. 63 rozporządzenia CRR;
- środki własne Grupy Kapitałowej Alior Banku w wysokości 2 483 mln zł obliczone zgodnie z rozporządzeniem CRR z uwzględnieniem udziału procentowego Grupy PZU w kapitale Alior Banku oraz pomniejszone o wartość dłużnych papierów wartościowych stanowiących zobowiązanie podporządkowane Grupy Kapitałowej Alior Banku i znajdujących się w posiadaniu jednostek Grupy PZU. Wartość tych obligacji wyniosła na 31 grudnia 2018 roku 121 mln zł. Zgodnie z zasadami sektorowymi banków kwotę 1 984 mln zł zaliczono do kategorii 1 środków własnych, a kwotę 499 mln zł do kategorii 2 środków własnych. Zobowiązania podporządkowane Grupy Kapitałowej Alior Banku o łącznej wartości 1 563 mln zł wyemitowano w latach 2011 – 2017 a ich okres zapadalności przypada na lata 2019 - 2025. Środki z emisji długu podporządkowanego przeznaczono, po uzyskaniu zgody KNF, na podwyższenie funduszy uzupełniających Alior Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe oraz art. 63 rozporządzenia CRR;
- środki własne TFI PZU SA w wysokości 160 mln zł zaliczone do kategorii 1 środków własnych;
- środki własne PTE PZU w wysokości 334 mln zł zaliczone do kategorii 1 środków własnych.

Środki własne jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną w bilansie według zasad WII są składową rezerwy uzgodnieniowej prezentowanej w kategorii 1 środków własnych.

Zgodnie z art. 336 rozporządzenia delegowanego SCR Grupy PZU wyniósł 10 229 mln zł i składał się z następujących pozycji:

- kapitałowy wymóg wypłacalności obliczony na podstawie danych skonsolidowanych w wysokości 6 516 mln zł;
- proporcjonalny udział wymogów kapitałowych (w tym hipotetycznych) jednostek z innych sektorów finansowych w wysokości 3 626 mln zł;
- wymóg dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną w wysokości 87 mln zł.

Spis załączników

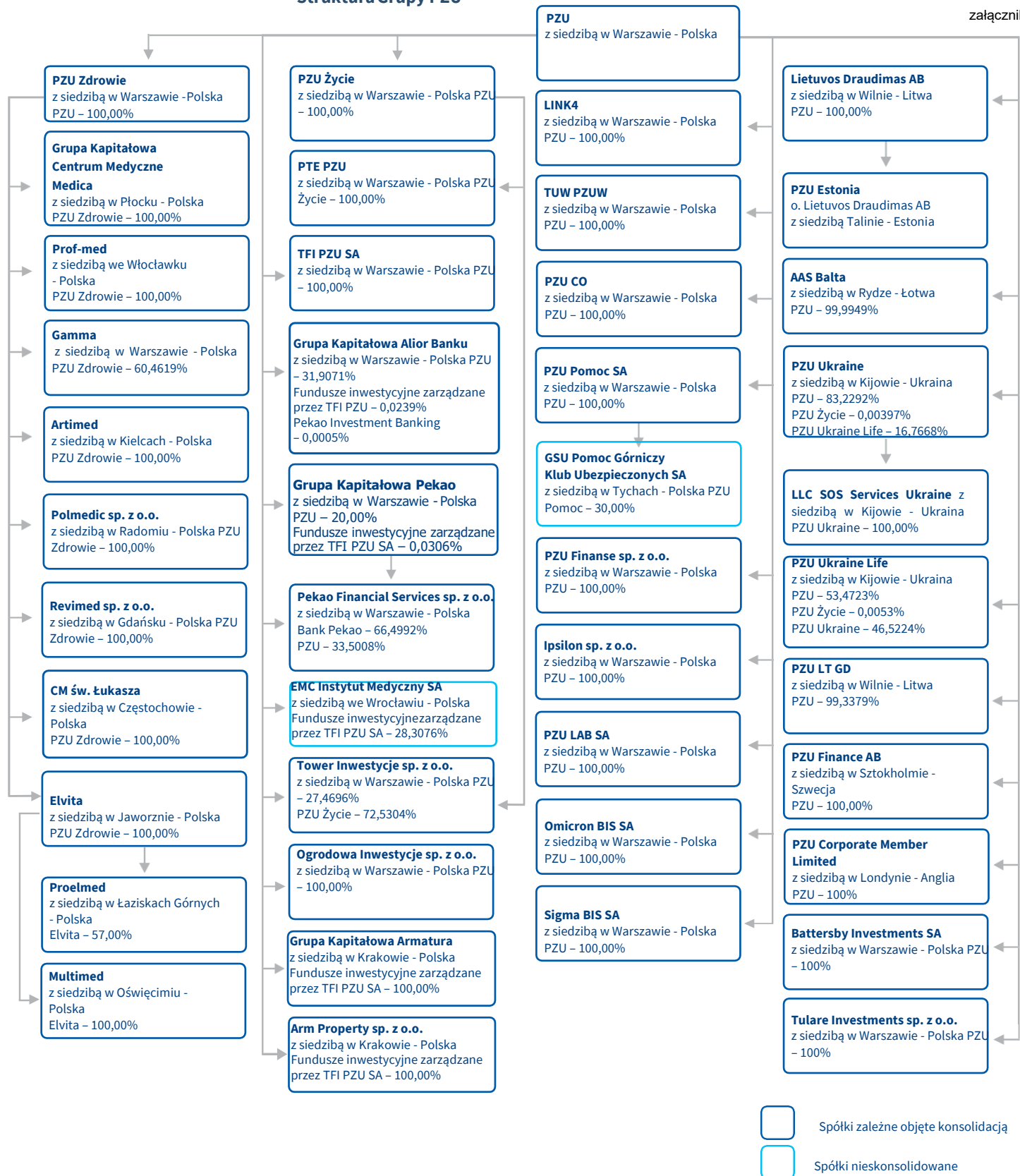

- 1) Struktura Grupy PZU
- 2) Formularz S.32.01.22
- 3) Formularz S.05.01.02
- 4) Formularz S.05.02.01
- 5) Schemat organizacyjny
- 6) Formularz S.02.01.02
- 7) Formularz S.23.01.22
- 8) Formularz S.25.01.22

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Paweł Surówka	Prezes Zarządu PZU	..... (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Adam Brzozowski	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Marcin Eckert	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Elżbieta Häuser-Schöneich	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)

Warszawa, dnia 27 maja 2019 roku

Nazwy spółek:

- Grupa Kapitałowa Centrum Medyczne Medica** – Centrum Medyczne Medica sp. z o.o. wraz z jednostką zależną Sanatorium Uzdrowskowie „Krystynka” Sp. z o.o.;
- Grupa Kapitałowa Armatura** – Armatura Kraków SA wraz z jednostkami zależnymi: Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH in Liquidation, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o. w likwidacji;
- PZU Zdrowie** – PZU Zdrowie SA, w ramach PZU Zdrowie funkcjonuje 6 oddziałów: CM Nasze Zdrowie, CM Medicus, CM Cordis, CM Warszawa, CM Kraków i CM Poznań.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA
31-12-2018
S.32.01.22
Podmioty w ramach grupy

Kraj	Kod identyfikacyjny podmiotu	Rodzaj kodu identyfikacyjnego podmiotu	Nazwa prawna podmiotu	Rodzaj podmiotu	Forma prawna	Kategoria (ubezpieczenia wzajemne/ubezpieczenia inne niż wzajemne)	Organy nadzoru	Kryteria wpływu						Włączenie w zakres nadzoru nad grupą		Obliczenie wypłacalności grupy
								% kapitału podstawowego	% wykorzystanego do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	% praw głosu	Inne kryteria	Poziom wpływ	Proporcjonalny udział wykorzystywany do obliczenia wypłacalności grupy	Tak/Nie	Data decyzji, jeżeli zastosowanie art. 214	Zastosowana metoda traktowania zakładu zgodnie z metodą 1
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0180	C0190	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240	1 - LEI	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	2 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	spółka akcyjna	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Komisja Nadzoru Finansowego	nd	nd	nd			nd	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	549300TNSHGVU2UX0005	1 - LEI	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA	1 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	spółka akcyjna	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Komisja Nadzoru Finansowego	100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	259400XGGIASU8W0021	1 - LEI	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	2 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych	1 – Zakład ubezpieczeń wzajemnych	Komisja Nadzoru Finansowego	100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	2594001JSECH6MFMV96	1 - LEI	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	2 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	spółka akcyjna	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Komisja Nadzoru Finansowego	100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
LITWA	259400LNAAVBAGSC732	1 - LEI	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	1 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	uždaroji akcinės bendrovė	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Lietuvos Respublikos Centrinis Bankas	99,34%	100,00%	99,34%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
LITWA	529900SURJXJSYS0039	1 - LEI	Lietuvos Draudimas AB	2 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	akcinės bendrovė	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Lietuvos Respublikos Centrinis Bankas	100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
LOTWA	2594003420R147GPC59	1 - LEI	Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Bala	2 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	apdrošināšanas akciju sabiedrība	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK)	99,99%	100,00%	99,99%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
UKRAINA	QLPCKOOKVX32FUJELX240UA00001	2- Szególny kod	PrJSC IC PZU Ukraine	2 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	Private Joint-Stock Company Insurance Company	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Państwowa Komisja Regulacji Rynku Usług Finansowych	100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	0,00%	1 – Objęte nadzorem		8 – Odliczenie z tytułu udziałów kapitałowych w związku z art. 229 dyrektywy 2009/138/WE
UKRAINA	QLPCKOOKVX32FUJELX240UA00002	2- Szególny kod	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance	1 – Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	Private Joint-Stock Company Insurance Company	2 – Zakład niebędący zakładem ubezpieczeń wzajemnych	Państwowa Komisja Regulacji Rynku Usług Finansowych	100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	0,00%	1 – Objęte nadzorem		8 – Odliczenie z tytułu udziałów kapitałowych w związku z art. 229 dyrektywy 2009/138/WE
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00001	2- Szególny kod	PZU Centrum Operacji SA	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00002	2- Szególny kod	PZU Pomoc SA	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00003	2- Szególny kod	PZU Zdrowie SA	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00014	2- Szególny kod	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00015	2- Szególny kod	Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa "PROF-MED" sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00016	2- Szególny kod	Sanatorium Uzdrawiskowe "Krynynka" sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			99,09%	100,00%	99,09%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00019	2- Szególny kod	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00020	2- Szególny kod	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			57,00%	100,00%	57,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00023	2- Szególny kod	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			60,46%	100,00%	60,46%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00025	2- Szególny kod	Polmedic sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00027	2- Szególny kod	Artimed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00079	2- Szególny kod	Revimed sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00085	2- Szególny kod	Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna

Kraj	Kod identyfikacyjny podmiotu	Rodzaj kodu identyfikacyjnego podmiotu	Nazwa prawna podmiotu	Rodzaj podmiotu	Forma prawna	Kategoria (ubezpieczenia wzajemne/ubezpieczenia inne niż wzajemne)	Organy nadzoru	Kryteria wpływu					Włączenie w zakres nadzoru nad grupą		Obliczanie wypłacalności grupy	
								% kapitału podstawowego	% wykorzystanego do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	% praw głosu	Inne kryteria	Poziom wpływu	Proporcjonalny udział wykorzystywany do obliczenia wypłacalności grupy	Tak/Nie	Data decyzji, jeżeli zastosowanie ma art. 214	Zastosowana metoda traktowania zakładu zgodnie z metodą 1
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0180	C0190	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260
BRYTYJSKIE WYSPI DZIEWICZE	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00078	2- Szególny kod	CPF Management	99 – inne	incorporated			8,01%	40,00%	8,01%		2 – Wpływ znaczący	8,01%	1 – Objęte nadzorem		4 – Metoda 1: Przepisy branżowe
POLSKA	49NZZL8TF85W6HC217	1 - LEI	Ardea Alba SA w likwidacji	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00005	2- Szególny kod	Tower Inwestycje sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00006	2- Szególny kod	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00007	2- Szególny kod	Ipsilon sp. z o.o.	99 – inne	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00008	2- Szególny kod	PZU LAB SA	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00009	2- Szególny kod	Omicron Bis SA	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00024	2- Szególny kod	Sigma BIS SA	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00010	2- Szególny kod	PZU Finance sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
SZWECJA	QLPCKOOKVX32FUJELX240SE00001	2- Szególny kod	PZU Finance AB (publ.)	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	aktiebolag			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00082	2- Szególny kod	Battersby Investments SA	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00083	2- Szególny kod	Tulare Investments sp. z o.o.	99 – inne	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
WIELKA BRYTANIA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00084	2- Szególny kod	PZU Corporate Member Limited	99 – inne	limited			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00013	2- Szególny kod	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	99 – inne	spółka akcyjna			30,00%	30,00%	30,00%		2 – Wpływ znaczący	30,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
UKRAINA	QLPCKOOKVX32FUJELX240UA00003	2- Szególny kod	LLC SOS Services Ukraine	99 – inne	LLC			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	0,00%	1 – Objęte nadzorem		8 – Odliczenie z tytułu udziałów kapitałowych w związku z art. 229 dyrektywy 2009/138/WE
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00028	2- Szególny kod	EMC Instytut Medyczny SA	99 – inne	spółka akcyjna			28,31%	28,31%	25,44%		2 – Wpływ znaczący	28,31%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	259400R52THLS1WJTP08	1 - LEI	Armatura Kraków SA	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00073	2- Szególny kod	Aquaform SA	99 – inne	spółka akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
NIEMCY	QLPCKOOKVX32FUJELX240DE00001	2- Szególny kod	Aquaform Badprodukte GmbH in Liquidation	99 – inne	Gesellschaft mit beschränkter Haftung			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
UKRAINA	QLPCKOOKVX32FUJELX240UA00004	2- Szególny kod	Aquaform Ukraine TOW	99 – inne	TOW			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
RUMUNIA	QLPCKOOKVX32FUJELX240RO00001	2- Szególny kod	Aquaform Romania SRL	99 – inne	Societate cu Răspundere Limitată			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00074	2- Szególny kod	Morehome.pl sp. z o.o. w likwidacji	99 – inne	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		3 – Metoda 1: Skorygowana metoda praw własności
POLSKA	549300DFZ71565QV8Z23	1 - LEI	PZU SFIO Universum	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	259400UK6JGHY24X7T98	1 - LEI	PZU SFIO Globalny Obligacji Korporacyjnych	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	96,93%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	259400PJM7ZBWFUW1070	1 - LEI	PZU Innowacyjnych Technologii	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	97,66%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda

Kraj	Kod identyfikacyjny podmiotu	Rodzaj kodu identyfikacyjnego podmiotu	Nazwa prawna podmiotu	Rodzaj podmiotu	Forma prawna	Kategoria (ubezpieczenia wzajemne/ubezpieczenia inne niż wzajemne)	Organy nadzoru	Kryteria wpływu					Włączenie w zakres nadzoru nad grupą		Obliczanie wypłacalności grupy	
								% kapitału podstawowego	% wykorzystanego do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	% praw głosu	Inne kryteria	Poziom wpływu	Proporcjonalny udział wykorzystywany do obliczenia wypłacalności grupy	Tak/Nie	Data decyzji, jeżeli zastosowanie ma art. 214	Zastosowana metoda traktowania zakładu zgodnie z metodą 1
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0180	C0190	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260
POLSKA	259400BZDOWLS4M18782	1 - LEI	PZU FIO Dłużny Aktywny	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	94,73%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	549300EGYCI7PH5Y8G23	1 - LEI	PZU FIZ Dynamiczny	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	549300TPOLL6L1KAAQ10	1 - LEI	PZU FIZ Sektora Nieruchomości	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	549300T3VSS5NN63GY54	1 - LEI	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	549300W34JPGYF8G192	1 - LEI	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	549300F2FF8Q9Z81C08	1 - LEI	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	25940095LU8UF64ZSS57	1 - LEI	inPZU Inwestycji Ostrożnych	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	78,94%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	259400XC3V2BQC5JE09	1 - LEI	inPZU Obligacje Polskie	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	98,97%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	259400GQRS9HFJ50608	1 - LEI	inPZU Akcje Polskie	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	98,65%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	259400I7WW3RQZM316	1 - LEI	inPZU Akcje Rynków Rozwiniętych	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	98,72%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	259400H119L7VZJGTQ86	1 - LEI	inPZU Obligacje Rynków Rozwiniętych	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	97,53%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	259400TP50EWK1K81T71	1 - LEI	inPZU Obligacje Rynków Wschodzących	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	99,87%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	2594004UFOKUQ31XE31	1 - LEI	PZU FIZ Akcji Focus	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	52,86%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	549300J2UY113NPO367	1 - LEI	PZU FIZ Forte	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	32,01%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	259400XURS6F03DA5069	1 - LEI	PZU Akcji Spółek Dywidendowych	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	51,03%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	259400P184OL5BHCPA74	1 - LEI	PZU FIZ Surowcowy	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	98,21%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	259400B41JZ0W157G334	1 - LEI	PZU FIZ Akcji Combo	99 – inne	przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania			nd	100,00%	nd		1 – Wpływ dominujący	51,67%	1 – Objęte nadzorem		10 – Inna metoda
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00030	2- Szególny kod	ARM Property sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00086	2- Szególny kod	EBP 1 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00031	2- Szególny kod	EBP 2 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00032	2- Szególny kod	PB10 sp. z o.o. w likwidacji	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00033	2- Szególny kod	PB10 sp. z o.o. SKA w likwidacji	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka komandytowo-akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00034	2- Szególny kod	PH1 sp. z o.o. w likwidacji	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00035	2- Szególny kod	PH1 sp. z o.o. SKA w likwidacji	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka komandytowo-akcyjna			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00036	2- Szególny kod	PH20 sp. z o.o. w likwidacji	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna

Kraj	Kod identyfikacyjny podmiotu	Rodzaj kodu identyfikacyjnego podmiotu	Nazwa prawna podmiotu	Rodzaj podmiotu	Forma prawna	Kategoria (ubezpieczenia wzajemne/ubezpieczenia inne niż wzajemne)	Organy nadzoru	Kryteria wpływu					Włączenie w zakres nadzoru nad grupą		Obliczanie wypłacalności grupy	
								% kapitału podstawowego	% wykorzystanego do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	% praw głosu	Inne kryteria	Poziom wpływu	Proporcjonalny udział wykorzystywany do obliczenia wypłacalności grupy	Tak/Nie	Data decyzji, jeżeli zastosowanie ma art. 214	Zastosowana metoda traktowania zakładu zgodnie z metodą 1
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0180	C0190	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00062	2- Szególny kod	2 PB 1 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00063	2- Szególny kod	2 PB 3 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00064	2- Szególny kod	2 PB 4 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUJELX240PL00065	2- Szególny kod	2 PB 5 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna

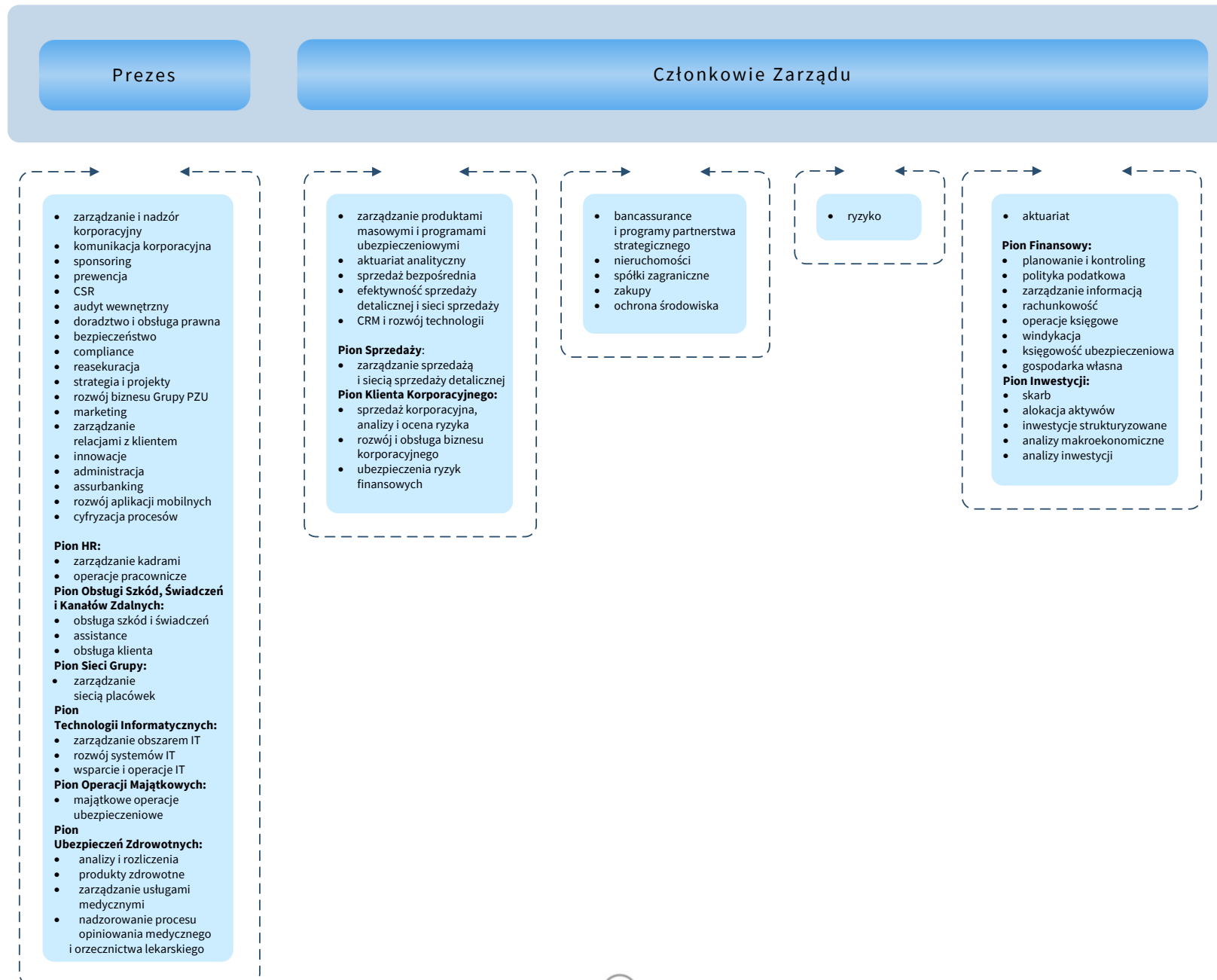

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu**Ubezpieczeń SA****31-12-2018****S.05.02.01****Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju (w tys. zł)**

	Kraj siedziby	Najważniejszych pięć krajów (wg kwoty składek przypisanych brutto) – Zobowiązania związane z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na					Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070
	R0010	POLSKA	LITWA					
		C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140
Składki przypisane								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	13 343 171	819 815	-	-	-	-	14 162 986
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0120	(32 240)	(2 787)	-	-	-	-	(35 027)
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0130	193	(5 044)	-	-	-	-	(4 851)
Udział zakładu reasekuracji	R0140	602 471	21 586	-	-	-	-	624 057
Netto	R0200	12 708 653	790 398	-	-	-	-	13 499 051
Składki zarobione								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	12 868 823	792 601	-	-	-	-	13 661 424
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0220	41 132	(2 601)	-	-	-	-	38 531
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0230	707	(4 456)	-	-	-	-	(3 749)
Udział zakładu reasekuracji	R0240	508 105	19 459	-	-	-	-	527 564
Netto	R0300	12 402 557	766 085	-	-	-	-	13 168 642
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	6 458 236	392 593	-	-	-	-	6 850 829
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0320	10 020	(503)	-	-	-	-	9 517
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0330	(11 012)	(1 486)	-	-	-	-	(12 498)
Udział zakładu reasekuracji	R0340	205 304	(7 006)	-	-	-	-	198 298
Netto	R0400	6 251 940	397 610	-	-	-	-	6 649 550
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	74	-	-	-	-	-	74
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0420	-	-	-	-	-	-	-
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0430	-	-	-	-	-	-	-
Udział zakładu reasekuracji	R0440	-	-	-	-	-	-	-
Netto	R0500	74	-	-	-	-	-	74
Koszty poniesione	R0550	3 968 453	425 642	-	-	-	-	4 394 095
Pozostałe koszty	R1200							36 980
Koszty ogółem	R1300							4 431 075

	Kraj siedziby	Najważniejszych pięć krajów (wg kwoty składek przypisanych brutto) – Zobowiązania związane z ubezpieczeniami innymi na życie					Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	
		C0150	C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C02010
	R1400	POLSKA	LITWA					
		C022	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280
Składki przypisane								
Brutto	R1410	8 276 467	65 301	-	-	-	-	8 341 768
Udział zakładu reasekuracji	R1420	926	176	-	-	-	-	1 102
Netto	R1500	8 275 541	65 125	-	-	-	-	8 340 666
Składki zarobione								
Brutto	R1510	8 274 775	65 320	-	-	-	-	8 340 095
Udział zakładu reasekuracji	R1520	926	176	-	-	-	-	1 102
Netto	R1600	8 273 849	65 144	-	-	-	-	8 338 993
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto	R1610	6 434 362	24 141	-	-	-	-	6 458 503
Udział zakładu reasekuracji	R1620	7 914	66	-	-	-	-	7 980
Netto	R1700	6 426 448	24 075	-	-	-	-	6 450 523
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto	R1710	312 192	(20 804)	-	-	-	-	291 388
Udział zakładu reasekuracji	R1720	-	-	-	-	-	-	-
Netto	R1800	312 192	(20 804)	-	-	-	-	291 388
Koszty poniesione	R1900	1 095 886	20 769	-	-	-	-	1 116 655
Pozostałe koszty	R2500							33 017
Koszty ogółem	R2600							1 149 672

Organizacja Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA			
31-12-2018			
S.02.01.02			
Pozycje bilansowe (w tys. zł)			Wartość bilansowa wg
			Wypłacalność II
			C0010
Aktywa			
Wartości niematerialne i prawne	R0030		-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040		12 580
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050		-
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060		1 123 850
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070		47 281 839
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080		2 698 169
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090		7 578 681
Akcje i udziały	R0100		1 016 226
Akcje i udziały – notowane	R0110		993 886
Akcje i udziały – nienotowane	R0120		22 340
Dłużne papiery wartościowe	R0130		33 501 974
Obliqacje państwowe	R0140		32 007 087
Obliqacje korporacyjne	R0150		1 470 271
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160		24 616
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170		-
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180		588 584
Instrumenty pochodne	R0190		111 385
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200		1 786 820
Pozostałe lokaty	R0210		-
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220		5 465 928
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230		7 731 598
Pożyczki pod zastaw polis	R0240		-
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250		-
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260		7 731 598
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270		276 923
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280		133 537
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290		135 568
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300		(2 031)
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310		143 640
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320		(485)
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330		144 125
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340		(254)
Depozyty u cedentów	R0350		-
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360		622 264
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370		4 103
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380		436 568
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390		11 745
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	R0400		-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410		1 770 697
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420		320 963
Aktywa ogółem	R0500		65 059 058
Zobowiązania			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510		11 678 342
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520		11 538 410
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0530		-
Najlepsze oszacowanie	R0540		10 896 593
Marginies ryzyka	R0550		641 817
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560		139 932
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0570		-
Najlepsze oszacowanie	R0580		133 707
Marginies ryzyka	R0590		6 225
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600		13 217 611
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610		(71 977)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0620		-
Najlepsze oszacowanie	R0630		(85 057)
Marginies ryzyka	R0640		13 080
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650		13 289 588
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0660		-
Najlepsze oszacowanie	R0670		11 683 583
Marginies ryzyka	R0680		1 606 005
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690		5 365 651
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0700		74 838
Najlepsze oszacowanie	R0710		5 276 659
Marginies ryzyka	R0720		14 154
Zobowiązania warunkowe	R0740		-
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	R0750		152 866
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760		23 840
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770		-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780		3 079 401
Instrumenty pochodne	R0790		109 449
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800		125 419
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810		3 763 644
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820		195 699
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830		7 961
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840		649 770
Zobowiązania podporządkowane	R0850		2 310 547
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860		-
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870		2 310 547
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880		1 023 571
Zobowiązania ogółem	R0900		41 703 771
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000		23 355 287

		Ogółem	Tier 1 – nieograniczone	Tier 1 – ograniczone	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA						
31-12-2018						
S.23.01.22						
Środki własne						
Podstawowe środki własne przed odliczeniem z tytułu udziałów w innym sektorze finansowym						
Kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi)	R0010	86 352	86 352	-	-	-
Niedostępny nieopłacony kapitał założycielski, do których opłacenia wezwano, na poziomie grupy	R0020	-	-	-	-	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	R0030	538 139	538 139	-	-	-
Kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0040	-	-	-	-	-
Podporządkowane fundusze udziałowe/członkowskie w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0050	-	-	-	-	-
Niedostępne podporządkowane fundusze udziałowe w towarzystwie ubezpieczeń wzajemnych, na poziomie grupy	R0060	-	-	-	-	-
Fundusze nadwyżkowe	R0070	-	-	-	-	-
Niedostępne nadwyżki środków, na poziomie grupy	R0080	-	-	-	-	-
Akcje uprzywilejowane	R0090	-	-	-	-	-
Niedostępne akcje uprzywilejowane, na poziomie grupy	R0100	-	-	-	-	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z akcjami uprzywilejowanymi	R0110	-	-	-	-	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z akcjami uprzywilejowanymi, na poziomie grupy	R0120	-	-	-	-	-
Rezerwa uzgodnieniowa	R0130	19 978 356	19 978 356	-	-	-
Zobowiązania podporządkowane	R0140	2 310 547	-	-	2 310 547	-
Niedostępne zobowiązania podporządkowane, na poziomie grupy	R0150	-	-	-	-	-
Kwota odpowiadająca wartości aktywów netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0160	-	-	-	-	-
Kwota odpowiadająca wartości netto aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego niedostępnych na poziomie grupy	R0170	-	-	-	-	-
Pozostałe pozycje zatwierdzone przez organ nadzoru jako podstawowe środki własne, niewymienione powyżej	R0180	-	-	-	-	-
Niedostępne środki własne związane z pozostałymi pozycjami środków własnych zatwierdzonymi przez organ nadzoru	R0190	-	-	-	-	-
Udziały mniejszościowe (jeżeli niezgłoszone jako część określonej pozycji środków własnych)	R0200	2 209	1 165	-	-	1 044
Niedostępne udziały mniejszościowe, na poziomie grupy	R0210	2 086	1 042	-	-	1 044
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wzplacalność II						
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wzplacalność II	R0220	-	-	-	-	-
Odliczenia						
Odliczenia z tytułu udziałów w innych przedsiębiorstwach finansowych, w tym w nieregulowanych jednostkach prowadzących działalność finansową	R0230	7 464 676	7 464 676	-	-	-
w tym odliczone zgodnie z art. 228 dyrektywy 2009/138/WE	R0240	-	-	-	-	-
Odliczenia z tytułu udziałów, w przypadku gdy informacje są niedostępne (art. 229)	R0250	41 172	41 172	-	-	-
Odliczenia z tytułu udziałów włączonych z zastosowaniem metody odliczeń i agregacji, w przypadku gdy zastosowano połączenie metod	R0260	-	-	-	-	-
Niedostępne pozycje środków własnych ogółem	R0270	2 086	1 042	-	-	1 044
Odliczenia ogółem	R0280	7 507 934	7 506 890	-	-	1 044
Podstawowe środki własne ogółem po odliczeniach	R0290	15 407 669	13 097 122	-	2 310 547	-
Uzupełniające środki własne						
Nieopłacony kapitał zakładowy, do którego opłacenia nie wezwano i który może być wezwany do opłacenia na żądanie	R0300	-	-	-	-	-
Nieopłacony kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0310	-	-	-	-	-
Nieopłacone akcje uprzywilejowane, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0320	-	-	-	-	-
Prawnie wiążące zobowiązania do subskrypcji i opłacenia na żądanie zobowiązań podporządkowanych	R0330	-	-	-	-	-
Akredytywy i gwarancje zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0340	-	-	-	-	-
Akredytywy i gwarancje inne niż zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0350	-	-	-	-	-
Dodatkowe wkłady od członków zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0360	-	-	-	-	-
Dodatkowe wkłady od członków – inne niż zgodne z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0370	-	-	-	-	-
Niedostępne uzupełniające środki własne, na poziomie grupy	R0380	-	-	-	-	-
Pozostałe uzupełniające środki własne	R0390	-	-	-	-	-
Uzupełniające środki własne ogółem	R0400	-	-	-	-	-
Środki własne innych instytucji sektora finansowego						
Instytucje kredytowe, firmy inwestycyjne, instytucje finansowe, zarządzający alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, instytucje finansowe	R0410	7 008 016	6 108 419	-	899 597	-
Instytucje pracowniczych programów emerytalnych	R0420	-	-	-	-	-
Nieregulowane jednostki prowadzące działalność finansową	R0430	334 363	334 363	-	-	-
Środki własne innych instytucji sektora finansowego ogółem	R0440	7 342 379	6 442 782	-	899 597	-
Środki własne z zastosowaniem metody odliczeń i agregacji jako jedynej metody lub w połączeniu z metodą 1						
Zagregowane środki własne z zastosowaniem metody odliczeń i agregacji i połączenia metod	R0450	-	-	-	-	-
Zagregowane środki własne z zastosowaniem metody odliczeń i agregacji i połączenia metod, po odliczeniu transakcji wewnątrgrupowych	R0460	-	-	-	-	-
Kwota dostępnych środków własnych ogółem na pokrycie skonsolidowanego SCR grupy (z wyłączeniem środków własnych innej instytucji sektora finansowego oraz z zakładów włączonych poprzez metodę odliczeń i agregacji)	R0520	15 407 669	13 097 122	-	2 310 547	-
Kwota dostępnych środków własnych ogółem na pokrycie minimalnego skonsolidowanego SCR grupy	R0530	15 407 669	13 097 122	-	2 310 547	-
Kwota dopuszczalnych środków własnych ogółem na pokrycie skonsolidowanego SCR grupy (z wyłączeniem środków własnych innej instytucji sektora finansowego oraz z zakładów włączonych poprzez metodę odliczeń i agregacji)	R0560	15 407 669	13 097 122	-	2 310 547	-
Kwota dopuszczalnych środków własnych ogółem na pokrycie minimalnego skonsolidowanego SCR grupy	R0570	13 886 925	13 097 122	-	789 803	-
Minimalny skonsolidowany SCR grupy	R0610	3 949 017	-	-	-	-
Wskaźnik dopuszczalnych środków własnych do minimalnego skonsolidowanego SCR grupy	R0650	351,66%	-	-	-	-
Kwota dopuszczalnych środków własnych ogółem na pokrycie SCR grupy (w tym środki własne z innej instytucji sektora finansowego oraz z zakładów włączonych poprzez metodę odliczeń i agregacji)	R0660	22 750 048	19 539 904	-	3 210 144	-
SCR grupy	R0680	10 229 155	-	-	-	-
Wskaźnik dopuszczalnych środków własnych do SCR grupy, w tym innych instytucji sektora finansowego i zakładów włączonych poprzez metodę odliczeń i agregacji	R0690	222,40%	-	-	-	-
C0060						
Rezerwa uzgodnieniowa						
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R0700	23 355 287	-	-	-	-
Akcje własne (posiadane bezpośrednio i pośrednio)	R0710	12 072	-	-	-	-
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	R0720	2 738 159	-	-	-	-
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	R0730	626 700	-	-	-	-
Korekta ze względu na wydzielone pozycje środków własnych w ramach portfeli objętych korektą dopasowującą i funduszy wiodrebnionych	R0740	-	-	-	-	-
Pozostałe niedostępne środki własne	R0750	-	-	-	-	-
Rezerwa uzgodnieniowa przed odliczeniem z tytułu udziałów w innej instytucji sektora finansowego	R0760	19 978 356	-	-	-	-
Oczekiwane zyski						
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	R0770	4 016 671	4 016 671	-	-	-
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0780	617 884	617 884	-	-	-
Oczekiwane zyski z przyszłych składek - Ogółem	R0790	4 634 555	4 634 555	-	-	-

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA
31-12-2018
S.25.01.22
Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla grup stosujących formułę standardową

		Kapitałowy wymóg wypłacalności brutto	Parametry specyficzne dla zakładu	Uproszczenia
		C0010	C0080	C0090
Ryzyko rynkowe	R0010	3 104 875		-
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	R0020	460 116		-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	R0030	2 469 897	-	-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	R0040	219 258	-	-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	R0050	3 917 536	-	-
Dywersyfikacja	R0060	(3 462 715)		
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	R0070	-		
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	R0100	6 708 967		

C0100

Obliczanie kapitałowego wymogu wypłacalności

Ryzyko operacyjne	R0130	731 288
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	R0140	-
Zdolności odroczonej podatników dochodowych do pokrywania strat	R0150	(923 987)
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160	-
Kapitałowy wymóg wypłacalności z wyłączeniem wymogu kapitałowego	R0200	6 516 268
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210	-
Kapitałowy wymóg wypłacalności dla zakładów stosujących metodę skonsolidowaną	R0220	10 229 155
Inne informacje na temat SCR		
Wymóg kapitałowy dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na czasie trwania	R0400	-
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410	-
Łączna wartość hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420	-
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430	-
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440	-
Minimalny skonsolidowany kapitałowy wymóg wypłacalności grupy	R0470	3 949 017
Informacje na temat innych podmiotów		
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe)	R0500	3 625 967
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe) – instytucji kredytowych, firm inwestycyjnych i instytucji finansowych, zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz spółek zarządzających UCITS	R0510	3 349 466
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe) – instytucje pracowniczych programów emerytalnych	R0520	-
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe) – wymóg kapitałowy dla nieregulowanych jednostek prowadzących działalność finansową	R0530	276 501
Wymóg kapitałowy dla wymogów dotyczących niekontrolowanych udziałów	R0540	-
Wymóg kapitałowy dla pozostałych zakładów	R0550	86 920
Ogólne SCR		
SCR dla zakładów włączonych poprzez metodę odliczeń i agregacji	R0560	-
Kapitałowy wymóg wypłacalności	R0570	10 229 155